

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 10. JUNIJA 1982

ŠTEVILKA: 22 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl. Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščanje prometa davka po pristojnem mnenju štev.: 424/1-72.

V MAJU ZARADI DVEH GLAVNIH REMONTOV IN OBČASNIH TEŽAV Z VLOŽKOM PROIZVODNJA POD PLANOM

Glavna značilnost poteka proizvodnje v mesecu maju je bil glavni remont valjarne žice in profilov od 1. do 15. maja. Poleg tega je bil med 4. in 9. majem izveden tudi glavni remont naprave za kontinuirno vlijanje jekla v TOZD Jeklarna. Bilo je tudi nekaj občasnih težav z vložkom, medtem ko je bil dohod polproizvodov iz tujih virov sicer nekoliko večji kot v aprilu, čeprav še vedno manjši, kot je predvideval gospodarski načrt. Dejansko je k manjšim težavam zaradi pomanjkanja vložka pripomogel glavni remont valjarne žice in profilov. V maju je bil gospodarski načrt skupne proizvodnje dosežen 94,7% in gotove 92%.

TOZD PLAVŽ

V mesecu maju so se prvič pokazali pozitivni rezultati izvedbe glavnega remonta plavža št. 1, ki je bil zaključen 17. aprila. Dosežena je bila doslej najvišja mesečna proizvodnja 15.723 ton grodlja ob rekordno nizki poprečni specifični porabi koksa na obeh plavžih 610 kg/t grodlja. Na plavžu št. 1 pa je bila dosežena specifična poraba koksa samo 549 kg/t grodlja in to brez dodatne porabe mazuta.

TOZD JEKLARNA

Do 25. maja je jeklarna obratovala dobro in sta tako SM kakor tudi elektro jeklarna dosegali načrtovano količino. Dne 26. maja je bilo treba

(Nadaljevanje na 6. strani)

Med govorom Bogdana Osolnika (Foto I. Kučina)

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA ŠE NI DOVOLJ VGRAJENA V CELOVIT SISTEM SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

Čeprav imamo v naši ustavi zelo natančno opredeljeno, da je družbena samozaščita pravica in dolžnost občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacij, društev ter družbenopolitičnih skupnosti, ne bi mogli trditi, da je tudi dejansko postala sestavni del samoupravnih pravic, odgovornosti in dolžnosti vseh navedenih subjektov, oziroma slehernega delovnega človeka in občana. Sicer imamo v vseh teh asociacijah ustrezne organe, imamo tudi dosti dobro organizirane in usposobljene različne samozaščitne enote, ki na različnih tekmovanjih in akcijah dokazujejo solidno znanje in organiziranost, imamo tudi organe samoupravne delavske kontrole in druge samoupravne organe, poleg neposredne odgovornosti slehernega delavca, pa vendarle ne bi mogli trditi, da smo dosegli večje rezultate v pogledu podružbljanja samozaščite in bistveno večje varnostne kulture.

V tem pogledu se obnašamo še dokaj ravnodušno, kakor da socialistična Jugoslavija zunaj meja ne bi imela več sovražnikov, ki bi hoteli omajati, pa celo zrušiti naš samoupravni socialistični sistem, kakor da doma ne bi imeli poskusov kaljenja mednarodnih odnosov in v revoluciji s krvjo zgrajenega bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, kršenja ustavnih in zakonskih določil, samoupravnih pravic delavcev in občanov, kakor da ne bi okoli sebe imeli številnih primerov ogrožanja družbene lastnine in premoženja ter ogrožanja osebne in premoženjske varnosti občanov.

Tako zelo poudarjamo cestno-prometno vzgojo in kulturo, pa kljub temu na naših cestah ljudje še množično umirajo. V letu 1981 smo imeli v SR Sloveniji na cestah 565 mrtvih, 2.812 težko telesno poškodovanih in 5.760 lažje poškodovanih. Števila invalidov, družinskih tragedij, stroškov zdravljenja in drugih posledic, poleg materialnih, ti podatki ne povedo, vsekakor pa kažejo na grozljive posledice.

Lansko leto smo na Slovenskem imeli 1600 požarov, v katerih je umrlo 16 ljudi, z njimi pa smo upepelili za 550.000.000 dinarjev družbene in osebne lastnine in premoženja. Okrog 67 odstotkov požarov je nastalo zaradi malomarnosti, da ne omenjamo številnih močnih virov požarov, neurejenost gasilnih aparatov, založenih hidrantov in podobno.

Tudi nesreče in poškodbe pri delu na Slovenskem naraščajo. Lani smo imeli 42 mrtvih, poleg invalidnih oseb in drugih tragedij, ki jih nesreče prinašajo. Kako ravnodušno se do varstva pri delu in s tem povezane odgovornosti obnašamo, kaže podatek, da je bil lansko leto v SR Sloveniji uveden pregon nad 283 krivci nesreč.

Lansko leto je bilo na Slovenskem zabeleženih kar 66 raznih onesnaženj voda, pri katerih je prišlo do večjih poginov rib. Razen tega se prav gotovo še premalo zavedamo posledic soljenja cest, poleg velikih stroškov za sol, kar vse skupaj lahko pripelje do katastrofalnih posledic. To pa prav gotovo ni vse, kajti v vseh okoljih se srečujemo še s številnimi drugimi viri onesnaževanja našega okolja in viri življenja.

Tu je še področje kriminala, tudi gospodarskega, ki se v SR Sloveniji tudi povečuje in zažira v družbeno in osebno lastnino in premoženje. Sicer to povečevanje nekateri pripisujejo večji učinkovitosti pri odkrivanju, ne pa dejanskemu naraščanju. K temu lahko še dodamo številne okvare delovnega orodja in naprav, nekalitnih izdelkov in podobno, zaradi človeške malomarnosti ali neodgovornosti.

To je le nekaj konkretnih področij, ki sodijo v domeno družbene samozaščite in podatkov, ki so bili zabeleženi pri pristojnih varnostnih službah, koliko primerov pa je ostalo prikritih, ali kot pravimo »zatušanih«, je nemogoče ugotoviti, nedvomno pa so še. Ti podatki so prav gotovo tudi naša vest, da se do vseh teh vprašanj pa tudi drugih obnašamo preveč ravnodušno, neprizadeto. Premalo se zavedamo, da vse to tudi zmanjšuje našo ekonomsko in družbeno stabilnost, ki je v bistvu jamstvo za našo trdnost, neodvisnost in miren ter uspešen nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja in s tem povezane socialne varnosti slehernega. Vsa ta vprašanja pa tudi druga, ki sodijo v domeno družbene samozaščite, so, ne nazadnje, najtesneje povezana z našo sedanjo bitko uresničevanja politike gospodarske in družbene stabilizacije.

Pravice in dolžnosti s področja družbene samozaščite imamo opredeljene v naših samoupravnih listinah, ki jih je potrebno le dosledno in odgovorno uresničevati, o čemer pa bi poleg odborov samoupravne delavske kontrole morale voditi računa tudi družbenopolitične organizacije, oziroma vse subjektivne sile v konkretnih okoljih.

V MAJU ZAOSTANEK ZA NAČRTOVANO PRODAJO

V maju smo s prodajo 31.809 ton naših izdelkov dosegli le 94% načrtovane količine in 95% količine prodane v maju lanskega leta. Povprečna prodajna cena je nižja od načrtovane za 2.999 din/t ali 8%, tako da dosežena vrednost v višini 1.026,5 milij. din zaostaja za načrtovano za 167,7 milij. din ali 14%. (Nadaljevanje na 7. strani)

VELIČASTEN ZBOR AKTIVISTOV IN BORCEV NOV NA MEŽAKLI

Že od zgodnjih jutranjih ur so se zgrinjale množice nekdanjih aktivistov in borcev NOV osmih gorenjskih občin na Mežaklo, ki je bila prizorišče XIV. zbora aktivistov in borcev NOV Gorenjske, katerim so se pridružili tudi številni mladi in drugi občani.

Čez 4.000 udeležencev je po uvodnih fanfarah pozdravil in otvoril zbor Mirko Rabič, predsednik občinske konference SZDL Jesenice, ki je bila organizatorica letošnjega srečanja. Med udeleženci je pozdravil tudi predsednika skupščine SR Slovenije Vinka Hafnerja, prvega komandanta slovenskih partizanov in častnega občana jeseniške občine Franca Leskoška-Luka, predstavnike družbenopolitičnih organizacij republike, regije in gorenjskih občin, predstavnike občinskih skupščin in druge. Njegovim pozdravom so se

pridružili v imenu vseh pionirjev jeseniške občine tudi trije pionirji iz osnovne šole Tone Čufar in v imenu najmlajših občanov naše občine obljubili, da bodo sledili zgledu nekdanjih aktivistov in borcev NOV ter odločno nadaljevali Titovo pot izgradnje socialistične samoupravne, neodvisne in neuvrščene Jugoslavije.

V imenu pokrajinskega odbora gorenjskih aktivistov je udeležence pozdravil Bogdan Osolnik in obudil spomin na zgodovinske dogodke pred štiridesetimi leti ter spregovoril o mednarodni politični situaciji in

prizadevanjih za odgovorno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije in premagovanje gospodarskih težav v sedanjem obdobju našega socialističnega samoupravnega razvoja. Ob tem je dejal, da so prizkušnje, pred katere nas postavljajo svetovne in domače razmere, zapletene in zahtevne, toda naše izkušnje iz osvobodilnega boja nas učijo, da ni naloge, ki bi je ne zmogli, če združimo vse sile in se odločno zavzamemo za uresničevanje zastavljenih ciljev. Njegov govor v celoti objavljamo v nadaljevanju.

Sledil je bogat in kvalitetni kulturni program, ki so ga izvajali: pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Ivana Knjičica in recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice: Borut Verovšek, Igor Škrli, Bojan Pogačnik in Sandi Jakopič, ki jih je za nastop pripravila Vera Smukavčeva. Z improviziranim jurišem je sodelovala tudi enota teritorialne obrambe, ki je poleg izjemnega števila praporščakov izpolnila prizorišni prostor. Vsekaror je bil višek programa, izvedba Savnikove skladbe Desant na Drvar, za katero je besedilo napisal Branko Karakaš, prevod pa oskrbel Boris Savnik, ki jo je izvedel pihalni orkester z recitatorjem Francjem Pogačnikom. Scenarij za kulturni program je napisal Joža Varl.

Z zbora so poslali pozdravno brzojavko republiški konferenci SZDL Slovenije in republiškemu odboru Zveze združenj borcev narodno-

(Nadaljevanje na 10. strani)

ODNOS DELAVCEV DO SINDIKATA V ŽELEZARNI

V prejšnjih številkah Železarja smo v okviru ankete »Samoupravljanje in družbenopolitično organiziranje v Železarni Jesenice« obravnavali vprašanja, ki zadevajo delovanje sindikata v delegatskem sistemu, samoupravni delavski kontroli in v volilnem procesu (zlasti evidentiranje kandidatov). Ugotavljali smo tudi, na katero področje bi se morala v sedanjih razmerah — po mnenju delavcev — osredotočiti dejavnost sindikata. V današnjem prispevku pa skušamo predstaviti odnos anketiranih delavcev do sindikata v Železarni.

V odnosu delavcev do sindikata se kar najslošneje odraža učinkovitost in aktivnost sindikata. Odnos smo merili na dveh ravneh, oziroma s pomočjo dveh anketnih vprašanj: 1. ALI MENITE, DA JE SINDIKAT V ŽELEZARNI, TAK KOT JE, POTREBEN? Velik delež negativnih odgovorov na to vprašanje bi prav gotovo pomenil, da sindikat ne opravi zadovoljivo svojih nalog.

2. BI BILI S SVOJO AKTIVNOSTJO PRIPRAVLJENI IZBOLJŠATI DELOVANJE SINDIKATA? Vprašanje je pomembno, ker se odnos delavcev do sindikata ne kaže samo v (ne)kritičnem ali celo odklonilnem odnosu do sindikata, temveč tudi v pripravljenosti izboljšati njegovo delovanje.

ALI JE PO MNENJU DELAVCEV SINDIKAT V ŽELEZARNI, TAK KOT JE, POTREBEN?

Nekatere raziskave sindikata kažejo, da pomemben delež delavcev »ne priznava« svojega članstva v zvezi sindikatov. Tako so npr.: odgovori delavcev v okviru raziskave »Delovanje in uresničevanje delegatskega sistema« pokazali, da skoraj četrtina anketiranih nedelegatov delavcev v združenem delu izjavlja, da niso člani sindikata. V naši raziskavi se nam je zdelo pomembnejše vprašanje, ali menijo delavci v Železarni, da je njihov sindikat, tak kot je, potreben ali ne. Vprašanje se je glasilo:

(Nadaljevanje na 3. strani)

NEDELJSKI REFERENDUM V KS PLAVŽ ZA BOLJŠO SAMOUPRAVNO ORGANIZIRANOST

V nedeljo, 13. junija, se bodo prebivalci največje krajevne skupnosti v občini PLAVŽ od 7. do 19. ure z referendumom odločali za preoblikovanje sedanje krajevne skupnosti v tri manjše krajevne skupnosti, s čimer si bodo zagotovili možnosti za čimvečjo neposredno udeležbo prebivalcev pri odločanju in uresničevanju svojih skupnih interesov in potreb.

Po nekajletnih prizadevanjih za preoblikovanje te krajevne skupnosti je tako dozorela oblika bodoče samoupravne organiziranosti tega območja naše občine, ki je bil v večini dograjen po osvoboditvi. Kakor smo že poročali, se bodo v nedeljo prebivalci krajevne skupnosti Plavž, ki ima skoraj 9.000 prebivalcev, katerih število se bo z dograditvijo novih stolpnice med Carinarnico in hotelom Pošta povečalo še za okrog 500, odločali za preoblikovanje v tri manjše krajevne skupnosti,

in sicer: krajevno skupnost Staneta Bokala, krajevno skupnost Cirila Tavčarja in krajevno skupnost Mirka Roglja-Petka. Vse tri nove krajevne skupnosti so poimenovane po borcih narodnoosvobodilne vojske, ki izhajajo s teh območij.

Seveda pri tem ne gre za neko formalno reorganizacijo, temveč za ustvarjanje realnih možnosti za boljše samoupravno delovanje prebivalcev. In ne samo to, preoblikovanje sedanje številčno izredno ve-

(Nadaljevanje na 11. strani)

V JUNIJU ZAČETEK DOKAJ DOBER

Po podatkih, ki jih zbira statistična služba sektorja za ekonomiko in organizacijo, so proizvodne temeljne organizacije naše železarne do vključno 7. junija dosegle 29.426 ton skupne proizvodnje, ali 23,5% mesečnega družbenega načrta, kar je v planirani višini. V tem času pa je bilo izdelano za prodajo 7.535,3 tone izdelkov ali 20,8% družbenega načrta oziroma 21,7% mesečnega operativnega programa. Po linearnem planu to pomeni rahel zaostanek.

V tem času so delavci v TOZD Plavž izdelali 3.625 ton grodlja ali 27,5% mesečnega družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu in so za dobre štiri odstotke nad linearnim planom. V TOZD Jeklarna pa so v sedmih dneh junija delavci izdelali 7.937 ton surovega jekla ali 21,4% družbenega načrta oziroma 19,8% operativnega programa, ki je nekoliko večji od družbenega načrta. Za linearnim mesečnim planom tako zaostajajo za dobre tri odstotke.

SPREMENJENI POGOJI GOSPODARJENJA IN PRIPRAVE ZA DOPOLNJEVANJE SREDNJEROČNIH PLANOV

Prvega junija 1982 je skupščina občine Jesenice na sejah zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora sprejela analizo spremenjenih pogojev in okvirov za dopolnjevanje srednjeročnih planskih aktov v občini Jesenice za obdobje 1981–1985 ter hkrati s to analizo usmeritve, stališča in sklepe za usmerjanje aktivnosti v pripravah sprememb in dopolnitev planov za to srednjeročno obdobje.

V uvodnem poročilu, ki ga je na tej seji podal predsednik izvršnega sveta skupščine občine Jesenice Srečko Mlinarič, so bile predložene temeljne opredelitve nadaljnega razvoja občine Jesenice. Te opredelitve, sprejete s planom, vključujejo dosednji razvoj občine, ki hkrati narekujejo in dajejo možnosti za naše usmeritve tudi v naprej. Te so na področju črne metalurgije, predelovalne industrije, turizma in gostinstva. Te dejavnosti zahtevajo tudi ustrezno organizacijo trgovine, prometa in zvez ter vseh družbenih dejavnosti. To pomeni, da so v prizadevanja za optimalno uresničevanje planiranih nalog vključene vse dejavnosti skupaj s krajevnimi skupnostmi. Na podlagi podatkov gospodarnosti v letu 1981, pa tudi v prvih mesecih letošnjega leta, je mogoče oceniti, kako se bo občina Jesenice razvijala v prihodnosti. Prav gotovo izvajanje te naloge zahteva večjo širino povezovanja, ki hkrati daje možnosti boljšega zadovoljevanja vsakodnevnih potreb. V tem okviru je treba posebej izpostaviti naložbe.

Obseg naložb v letu 1981 se je proti koncu leta pomembno znižal, saj je bilo zaključenih 38 investicij v skupni vrednosti prek milijarde dinarjev, nivo naložb na dan 31. septembra 1981 je bil 850 milijonov din. Padec obsega naložb je bil planiran in pričakovani tudi zaradi priprave na gradnjo nove elektrojekarne, vendar ugotavljamo, da je največja negativnost v pomanjkanju izvoznih usmerjenih naložbenih programov.

Podatki pri banki kažejo na zelo neuginkovito delo pri pripravi naložb v OZD naše občine. Pri tem, razen v Železarni, tudi ugotavljamo, da nimajo ustreznih strokovnih služb za pripravo naložbenih programov in s tem tudi svojega razvoja. Izvršni svet je ob tem podatku ocenil, da mora s tem seznaniti delegatsko skupščino in zagotoviti najširšo družbeno podporo za družbene aktivnosti, s katerimi lahko premostimo te težave, to je v povezovanju strokovnega kadra in medsebojno pomočjo ter dohodkovnim povezovanjem, še posebej pa z izvozno naravnostjo našega razvoja.

Poudarjeno je že bilo, da je edini možni izhod na tem področju prav v programskem konkretiziranju kriterijev za naložbe. To pa pomeni, da naj bodo ravno sedanje aktivnosti pri spreminjanju planov tudi mesto, da ponovno ugotovimo vzroke, zakaj takih programov ni in da te vzroke tudi odpravimo.

Število zaposlenih v gospodarstvu občine Jesenice se je v teh mesecih, za katere imamo podatke, povečalo za 1 %, kar je večji porast od planiranega, v negospodarstvu pa za 0,6 %. Razmerje med zaposlovanjem v gospodarstvu in negospodarstvu je v okviru plana, ki predvideva hitrejšo rast zaposlovanja v gospodarstvu kot v negospodarstvu. V SR Sloveniji se je število zaposlenih v gospodarstvu povečalo za 1 %, v negospodarstvu pa za 2 %. Na tem področju moramo še naprej uveljavljati načrtano politiko produktivnega zaposlovanja in v večji meri preusmerjati izobraževanje delavcev v skladu z izvoznim in tehnološkim preusmerjanjem proizvodnje.

Analiza spremenjenih pogojev in okvirov razvoja občine Jesenice v obdobju 1981–1985 kaže na to, da v celoti ne moremo realizirati planskih nalog opredeljenih v dosednjih srednjeročnih planskih aktih. Zaradi znanih razlogov bodo tudi v občini Jesenice okviri razvoja zoženi, kar potrjujejo tudi rezultati prvega tromesečja 1982. Analiza, ki sloni na rezultatih leta 1981, resolucije 1982 in na dosedanjem srednjeročnem planu za obdobje 1983–1985, je pokazala,

da moramo spremeniti naslednje planske naloge:

1. realno rast družbenega proizvoda zmanjšati s 4 % na 3,7 %,
2. rast zaposlenosti zmanjšati z 1 % na 0,6 %,
3. realno rast osebnih dohodkov zmanjšati z 2,8 % na 0,6 %,
4. realno rast skupne porabe zmanjšati z 2,8 % na -0,1 %,
5. realno rast splošne porabe zmanjšati z 2,5 % na -2,5 %.

Nižje poprečne stopnje rasti navedenih ekonomskih kazalcev izhajajo predvsem iz slabših rezultatov, kot smo jih planirali v letu 1981 (razen na področju mednarodne menjave), tako da so končne stopnje rasti odvisne od realizacije resolucije v letu 1982 in planov OZD za obdobje 1983–1985. Tako stopnje rasti iz »analize« niso dokončne in bodo opredeljene šele po preveritvi v OZD, in sicer v predlogu aneksa k dogovoru o temeljnih planov za obdobje 1981–1985, pri vseh nosilcih planiranja pa je treba zagotoviti realnost planiranja. »Analiza« kaže, da bo družbeni proizvod v celotnem obdobju 1981–1985 realno rasel, medtem ko pričakujemo realno rast vseh oblik porabe le v obdobju 1983–1985, ker so le-te v obdobju 1981–1982 realno padle (to izhaja iz realizacije 1981 in resolucije 1982) predvsem zaradi načrtovanega zaostranja za rastjo dohodka, visoke inflacije in porasta življenjskih stroškov. Tako lahko pričakujemo predvsem realni padec splošne porabe v celotnem obdobju 1981–1985, dvig realnega nivoja skupne porabe na

raven leta 1980, medtem ko se bodo realni osebni dohodki dvignili nad raven 1980 (0,6 odstotka realna stopnja rasti).

Zato organizacije združenega dela analiza zavezuje in pa seveda tudi sedanje razmerje gospodarjenja zaradi pomanjkanja repromaterialov in surovin, da v aktivnostih pri pripravi sprememb in dopolnitev planov izdelajo posebej plane oz. načrte proizvodnje za takšne zaostrene pogoje gospodarjenja z namenom, da se prepreči hujši zastoji v proizvodnji in poveča izvoz.

V zaostrenih gospodarskih razmerah je pogosto nujno hitro in učinkovito ukrepati. S sprejemanjem takih ukrepov pa ne smemo segati v samoupravne pravice delavcev, ampak tudi z izjemnimi ukrepi moramo ustvarjati razmere, v katerih se bo krepil samoupravni položaj delovnega človeka. V zvezi s tem bo izvršni svet skrbel, da bo s svojim delovanjem in aktivnostjo pri načrtovanju prispeval k utrjevanju in razvoju delegatskega sistema, demokratičnega izražanja ter usklajevanja interesov, potreb in možnosti.

V to usklajevanje pa bo nujno bolj vključevati tudi krajevne skupnosti. Namreč prav v krajevni skupnosti se ustvarjajo pogoji za večjo produktivnost, kar pomeni, da pri tem ni mogoče ločiti interesov ter na podlagi načel sočasnega planiranja doseči tudi med OZD in krajevnimi skupnostmi večjo povezanost. V tej povezanosti je pri pripravi sprememb in dopolnitev planov potrebno še bolj vključevati prostorski del. To pa predvsem zaradi vrste težav na področju prostora in varstva okolja, da se interesi uskladijo, da bodo čim prej pripravljeni prostorski načrti in da bo odgovorna organizacija v najkrajšem času lahko izdelala projekte, ki bodo pomenili hitrejši način reševanja teh vprašanj.

Sodelavke pri ročnem pakiranju žičnikov (Foto I. Kučina)

PRED XII. KONGRESOM ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Le še štirinajst dni nas loči od XII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo predstavljal vrh in sintezo delovno-akcijskih dogovorov komunistov po republikah in pokrajinah. Čeprav so osnutke dokumentov za kongres, ki jih bodo posredovali delegatoma, že sprejeli na ponedeljkovi seji centralnega komiteja ZKJ, razprave o njih še trajajo in bodo praktično zaključene tik pred kongresom. Zato bodo kongresni dokumenti še na samem kongresu dopolnjeni.

Letos kongresi zveze komunistov potekajo brez velikih vodij in strategov revolucije – tovariša Tita in Kardelja in zato so nekateri v svetu pričakovali morda nove smeri ali vsaj odmike od dosedanje politike zveze komunistov v Jugoslaviji. Že izvedeni republiški kongresi in pokrajinske konference zveze komunistov pa so dokazale, da so se v tem krepko ušli. Vsi že izvedeni kongresi so se odločno zavzeli za dosledno uresničevanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja in zaostrili odgovornost pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu. Tako kot vsi dosedanjí so tudi letošnji kongresi zveze komunistov kongresi kontinuitete, kontinuiranega nadaljevanja razvoja in izgradnje družbenoekonomskih in proizvodnih odnosov ter političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Tako v predkongresnih kot v kongresnih razpravah so, in tako bo tudi na jugoslovanskem kongresu komunistov, kritično ugotavljali in ocenjevali vzroke problemov in težav, ki so v minulem obdobju zavirale naš družbeni razvoj in zahtevali dosledno uresničevanje konkretne odgovornosti pri izvajanju sprejete politike. Iz vseh teh razprav izhajajo tudi zahteve po boljšem gospodarjenju, hitrejši rasti proizvodnje in produktivnosti dela, zmanjšanju vseh vrst porabe in podobno. Odločne in jasne besede so bile spregovorjene pa tudi opredeljene v resolucijah o boljšem in odgovornejšem delu delegacij in delegatov, s čimer se bo še naprej

krepila oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in ne nazadnje odločno so bile postavljene zahteve po odgovornem uresničevanju enotnega jugoslovanskega trga in hitrejšem povezovanju dela in sredstev.

V predkongresnih in kongresnih razpravah so kritično presojali vlogo in položaj organizacij in organov zveze komunistov pri uresničevanju delegatskega sistema in političnega sistema socialističnega samoupravljanja v celoti ter pri krepitvi akcijske enotnosti in sposobnosti zveze komunistov.

Vse to dokazuje odločnost nadaljevati Titovo in Kardeljevo pot v socializem, hkrati pa odločnost, da se bodo komunisti in vse zavestne socialistične sile spoprijele z vsemi odstopanji od te poti in z vsemi, ki ne bodo odgovorno uresničevali sprejete politike, sklepov in stališč.

To dejansko dokazuje, da vsi naši kongresi zveze komunistov pomenijo kontinuiteto razvoja našega političnega sistema. Tako politiko in usmeritev pa podpira tudi velika večina našega delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov.

Vse to nedvomno potrjuje tudi široke razprave pred XII. kongresom Zveze komunistov Jugoslavije in številne konkretne pripombe in predlogi za dopolnitev osnutkov kongresnih dokumentov. Končno pa kontinuiteto v razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja potrjuje tudi naša vsakodnevna praksa.

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Energetika je MIRKO REBOLJ. V Železarni je zaposlen od 1963. leta, ko se je izučil za elektrikarja. Visoko kvalifikacijo si je pridobil 1966. leta. Do leta 1977 je delal v elektro delavnici v TOZD Vzdrževanje, potem je bil premeščen v TOZD Energetika v oddelek elektro energije. Je elektrikar za visoko napetostne naprave. Če se odšteje vojaščina, je to polnih osemnajst let.

Pravi, da je velika razlika med delom v Železarni takrat, ko je prišel in danes. V tistih časih ni bilo niti govora o rednih letnih pregledih 5 KV stikal. Pregledovali so le stikala v stari valjarni žice, ki je bila na mestu današnjega konti liva in stikalo za motor v valjarni debele pločevine, ki je bil takrat najmočnejši v Železarni. Pravi, da je danes to veliko bolj urejeno. »Po štirih letih smo si priborili, da imamo tudi pri nas plan rednih letnih remontov, da lahko brez težav izklopimo napajanje v posameznih obratih takrat, ko imajo remonte in pregledamo odcepe. Ni jim treba ustavljati proizvodnje zaradi nas. Nekaterih linij sicer ni težko ustaviti za nekaj minut in pregledati stikala, pri drugih pa je to težje. Redni letni pregledi stikal so izredno pomembni. Zgodilo se je že, da smo tako stikalo pregledali in ugotovili napako tik preden je eksplodiralo. Do eksplozije pride, ko začne odtokati olje ali ko pride do slabega kontakta v stičnih glavah in zato do pregretja.«

Da bi zmanjšal posege v stikala in znižal zastoj, je Mirko uvedel inovacijo dodatnega tesnenja 5 KV stikal. S tem tesnjenjem je dosegel, da se je zmanjšala poraba olja, saj ga je potrebno manj dolivati in manj je izklopov porabnikov energije. Obenem je dosežena večja varnost pri obratovanju in manjša onesnaženost 5 KV celic zaradi iztekajočega olja.

»Naprave se vedno bolj razlikujejo med seboj. Včasih so to bili zelo enostavni mehanizmi, sčasoma pa na račun zanesljivosti postajajo vedno bolj komplicirani. V Železarni imamo dvanaest tipov 5 KV stikal: nemške, francoske, avstrijske, italijanske, madžarske in naših. Vsako od teh stikal ima svoje posebnosti in potrebno je spoznati njihov mehaniški ustroj. Le enkrat se je zgodilo, da so nas izdelovalci seznanili z delovanjem svojih stikal, to so bila stikala tovarne Rade Končar iz Zagreba. O mehaniškem ustroju stikal nihče ne prinese nobenega znanja iz šole.«

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Energetika je do sedaj imel štiri seje. Težave imajo zaradi razdrobljenosti temeljne organizacije. Ne poznajo se dovolj med seboj. »Moja naloga je še toliko težja, ker opravljam tako delo, da nikoli ne vem, kje bom čez uro ali dve,« je pojasnil. »Premalo tudi poznam problematiko drugih oddelkov v temeljni organizaciji. Dosti je takih delovnih mest, ki jih delavci ne smejo zapustiti, zato se tudi sestanki ne dajo sklicati brez težav. Na sestankih SDS se morajo z nekaterimi delavci pogovoriti kar po telefonu.« Tudi zanje je na prvem mestu delo pred sestanki in ostalimi zadevami. Ne more si privoščiti, da bi bil na se-

stanku, ko pride do izpada na kakem stikalu. Sicer pa podpira kratke in jedrate sestanke.

Njihov odbor samoupravne delavske kontrole, tako kot v večini primerov, največ časa posveča nadurnemu delu, čeprav to ni najbolj prav, saj se s to problematiko ukvarjajo tudi odbori za gospodarstvo.

»Nadur je pri nas že zaradi narave dela veliko, še zlasti pozimi. Marsikdo v Železarni se ne zaveda, da je TOZD Energetika v bistvu srce in pljuča Železarne. Zato si ne moremo dovoliti, da bi zaradi pomanjkanja ljudi ustavili preskrbo z energetskimi viri. Le višja sila je lahko kriva, pomanjkanje mazuta, izpad električne energije zaradi nizkega vodostaja itd.«

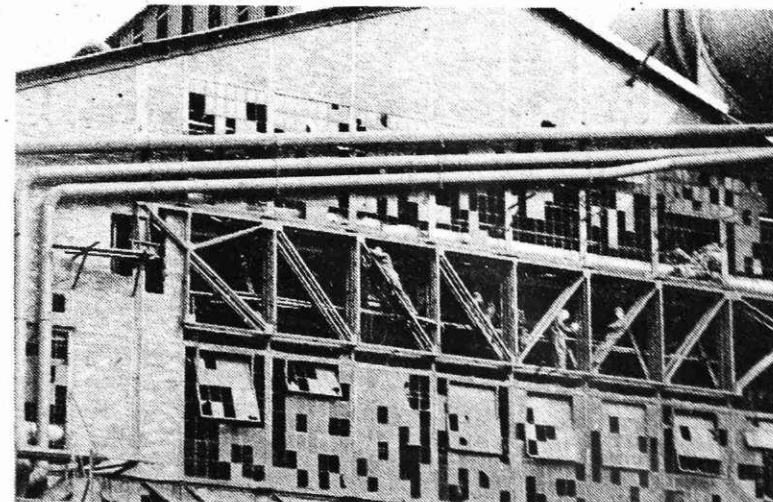
Zaradi fluktuacije jim manjka precej strojnikov pri parnih kotlih. Stroški šolanja strojnikov so veliki, pri tem delu pa strojniki ostajajo le leto ali dve, potem pa odidejo. Normativ delavcev ni nikoli popoln, vedno jim manjka kakih deset ljudi.

»Na naslednji seji odbora bomo obravnavali problem petih sodelavcev, ki so imeli v letu dni po 900 nadur. Zahtevali smo že pisno pojasnilo, zakaj je prišlo do take prekoračitve. Vprašanje je namreč, ali so tako pridni ali pa jim je edini cilj imeti čim več nadur. Pri nas je dosti delavcev, ki so pripravljeni priti v Železarno ob vsakem času, ko je treba kaj narediti ali koga zamenjati, drugi pa nikoli ne želijo delati preko rednega delovnega časa. Zato so na koncu leta problem tisti, ki so radi delali. Nadur pri nas tudi ne moremo planirati, ker nikoli ne vemo, kdaj bo prišlo do okvare.«

Ko pride do nepričakovane okvare, delamo, dokler okvare ne odpravimo. Tak primer se je zgodil 15. decembra 1980. leta, ko je prišlo do eksplozije na 35 KV stikalu na Lectromelt peti okrog desetih dopoldne. Zaradi ustavitve peti je postala vprašljiva izpolnitev mesečnega in letnega plana proizvodnje v TOZD Jeklarne. Kaj bo, če elektro peč ne bo obratovala več dni in to v najbolj odločilnih dneh pred koncem leta. Zavihali smo rokave in se lotili dela, cela izmena, vseh sedem sodelavcev. Zastoj smo odpravili do četrte ure zjutraj, tako da je jutranja izmena lahko začela normalno delati. Delali smo 24 ur in tako rešili proizvodnjo. Nakopali smo si kakih sto nadur in kršili zakonsko določilo, da lahko posameznik opravi le štiri nadure dnevno.

O delu odborov samoupravne delavske kontrole je bilo v tej rubriki že skoraj vse povedano. Vsi se vsaj okvirno ujemamo v mnenju o uspešnosti dela odborov. Delavci se premalo obračajo na odbore, tako da ponekod izgleda, kot da odborov sploh ni. Z ostalimi dejavniki, to je z družbenopolitičnimi organizacijami in z v vodstvom temeljne organizacije je sodelovanje boljše. Da se odbori samoupravne delavske kontrole bolj uveljavijo med delavci, jih bo potrebno nekoliko popularizirati preko SDS, sindikata, partijske organizacije, najbolj pa se bodo odbori uveljavili z bolj zavzetim delom in konkretnimi rezultati svojega dela.

Vsak sklep našega odbora se v temeljni organizaciji jemlje z vso resnostjo in se tudi upošteva, reš pa je, da delavci resnično ne vedo, kdaj in kje naj odbor posreduje. Le dvakrat sta SDS in delavski svet posredovala po en primer v obravnavo odboru samoupravne delavske kontrole. To sicer ni veliko, je pa vsaj spodbuda, da bo delo odbora sčasoma bolj zaživel.«

Popravilo konstrukcije martinare za podaljšek hale za novo vakumsko napravo (Foto I. Kučina)

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Anton Miklič sklicuje 12. sejo delavskega sveta Železarne v sredo, 16. junija, ob 12. uri v sejni dvorani restavracije Kazina.

Delegatom v razpravo in sklepanje predlaga oceno gospodarske politike in organiziranost Železarne ter imenovanje vršilca dolžnosti predsednika poslovnega odbora Železarne.

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 14. DO 26. JUNIJA

ŽELEZAR

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

11. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Dne 27. maja je predsednik delavskega sveta Železarne Anton Miklič sklical 11. sejo delavskega sveta Železarne, na kateri so največ časa posvetili obravnavanju POSLOVNEGA POROČILA ZA PRVO ČETRTLETJE LETOŠNJEGA LETA z nadaljnjimi usmeritvami.

Predsednik poslovnega odbora Štefan NEMEC je navzočim najprej posredoval poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje. Iz poročila je bilo razvidno, da so sklepi izvršeni, razen dolgoročnih, ki so v izvajanju. Delegati so bili seznanjeni z informacijo podpredsednika poslovnega odbora Borisa BREGANTA glede izgradnje Jeklarn 2, pri kateri je predvsem poudaril, da se največ aktivnosti pri tem projektu nanaša na zapiranje finančne konstrukcije. Povedal je, da v ta namen vzporedno tečeta predvsem akciji združevanja sredstev na osnovi samoupravnega sporazuma za razvoj slovenske črne metalurgije in ustanavljanje konzorcija temeljnih bank za ta razvoj. Delegati delavskega sveta je seznanil, da je omenjena investicija vključena v program prednostnih investicij, ki naj bi bile realizirane v obdobju tekočega srednjeročnega plana. V končni fazi priprav in sprejemanja je tudi dogovor o skupnem delu med Železarno Jesenice in Združenim podjetjem strojno gradbeni pri realizaciji projekta Jeklarn 2, kakor tudi samoupravni sporazum o združevanju deviznih sredstev v okviru protidobav za pokrivanje obveznosti inozemske opreme. Se vedno pa pripravljajo tehnično dokumentacijo in pridobivajo soglasja in dovoljenja. Ta dela tečejo po terminskem planu.

Delegati so bili seznanjeni tudi s sklepi odbora za stanovanjska vprašanja v zvezi s prioriteto delitvi stanovanj ter nanje niso imeli pripomb.

Vodja finančno računovodskega sektorja Boris PESJAK je delegate obširno seznanil s poslovnimi rezultati za prvo četrtletje letošnjega leta, član poslovnega odbora Božidar BARTELJ pa je delegatom podal smernice za nadaljnje delo, katere je že predhodno obravnaval odbor za gospodarstvo na 19. seji 6. maja 1982.

Na predlog odbora za gospodarstvo so delegati potrdili projekt namenske proizvodnje. Za podpis kreditnih in garancijskih pogodb so delegati pooblastili vodjo finančno računovodskega sektorja Borisa Pesjaka in podpredsednika poslovnega odbora Borisa Breganta.

Pri ugotovitvah so delegati na predlog odbora za kadre in družbeni standard ugotovili, da je bil sklad skupne porabe za leto 1982 v javni razpravi od 29. marca do 29. aprila. V tem času so ga obravnavali in potrdili z večino glasov zbori delavcev preko samoupravnih delovnih skupin. Delavski svet je ugotovil, da je sklad skupne porabe potrjen z večino glasov in se lahko realizira po posameznih namenih. Delegati so tudi potrdili, da na osnovi analize pripomb in stališč na delitev sklada skupne porabe odbor za ureditev doma na Mežakli objavi v glasilo Železarn obširnejše pojasnilo o vlaganju in namenu doma ter nato še nadalje obvešča delavce o poteku dela.

Vzeli so na znanje ugotovitveni sklep, da so vse temeljne organizacije in delovne skupnosti obravnavale samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah in ga soglasno potrdile.

Na predlog odbora za uresničevanje zakona o združenem delu so delegati vzeli na znanje poročilo glede izhodišč za spremembo samoupravnega sporazuma o čistem dohodku ter v zvezi s tem sklenili, da se izhodišča posredujejo v javno razpravo na zbor delavcev.

Na znanje so vzeli tudi poročilo glede pripomb na osnutek pravilnika o razvidu del in nalog ter potrdili pripombe, ki so bile sprejete na 9. seji tega odbora 26. maja.

Delavski svet Železarne je razpisal volitve 29. junija za:

- osem delegatov v delavski svet SOZD Slovenske železarne
- osem delegatov v zbor Interne banke SOZD Slovenske železarne
- enega delegata v odbor samoupravnih delavske kontrole SOZD Slovenske železarne.

Delavski svet je tudi sklenil, naj v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, če je potrebno, izvedejo tudi nadomestne volitve za člane v posamezne samoupravne organe in delegate v SIS družbene dejavnosti.

Delegati delavskega sveta so z večino glasov potrdili predlog razpisne komisije za razpis del in nalog za

člane poslovnega odbora za ekonomsko področje ter se strinjali s tem, da se prijavitelne kandidata ne predlaga v obravnavo in verifikacijo odboru za kadrovska vprašanja pri predsedstvu OK SZDL Jesenice in ga tudi ne predlaga kot kandidata za imenovanje del in nalog člane poslovnega odbora za ekonomsko področje. Delavski svet Železarne je sklenil, da se razpis za člane poslovnega odbora za ekonomsko področje ponovi.

Na predlog razpisne komisije za razpis del in nalog vodje kadrovskega sektorja ter s soglasjem delavskega sveta delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je delavski svet Železarne za vodjo kadrovskega sektorja za mandatno obdobje štirih let imenoval JANEZA TUŠARJA, dipl. psihologa.

Delegati so potrdili predlog, da se Emil NOČ iz pravne službe imenuje za pooblaščenca Železarne v postopku zaradi deviznega prekrška po 67. in 68. čl. zakona o deviznem poslovanju.

Na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne — komisije za kadrovska vprašanja, je delavski svet imenoval za predsednika odbora za uresničevanje zakona o združenem delu EDVARDA KAVČIČA iz TOZD Vzdrževanje za čas trajanja mandata odbora.

Na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je delavski svet potrdil naslednja imenovanja:

- v kreditni odbor Interne banke Slovenskih železarn je imenoval za delegata Ludvika BRGLEZA iz finančno računovodskega sektorja, za namestnika pa Katarino KOS iz sektorja za ekonomiko;
- v odbor za samoupravni nadzor pri občinski zdravstveni skupnosti Jesenice je bil za delegata imenovan Drago DUDIČ iz temeljne organizacije Energetika;
- v svet šole Bratov ŽVAN iz Gorja je bil za delegata imenovan Branko BANKO iz temeljne organizacije Hladna valjarna Bela.

Delegati so bili seznanjeni z obvestilom CK ZKS, da je bil Štefan NEMEC, predsednik poslovnega odbora Železarne, izvoljen za medobčinskega sekretarja ZKS in da je ta funkcija profesionalna. Zaradi

odhoda predsednika poslovnega odbora Železarne Jesenice, se je delavski svet strinjal, da se s 30. junijem 1982 razreši te dolžnosti. Zato je potrebno izvesti postopek za imenovanje novega predsednika poslovnega odbora. Delavski svet je imenoval razpisno komisijo za imenovanje predsednika poslovnega odbora v naslednji sestavi: Stane Repovž, Vlado Repe, Ivan Kavčič in Jože Vrhunc. Zaradi kadrovskih sprememb v poslovnem odboru je delavski svet pooblastil razpisno komisijo, da prevzame naloge za izvedbo premetstev in razporeditev v poslovnem odboru. Delavski svet na podlagi omenjenih sklepov sklicuje sejo delavskega sveta Železarne 16. junija 1982.

Delavski svet je tudi sklenil, da člane poslovnega odbora Božidarja BARTLJA, dipl. ing., imenuje za vršilca dolžnosti v času razpisnega postopka.

Ob koncu seje je delavski svet vzel na znanje delegatsko vprašanje delegata iz temeljne organizacije Jeklovlek glede članka, ki je bil objavljen v glasilu Železarn dne 1. aprila in 20. maja letos pod naslovom »Dogovor v 24 urah«. Delavski svet temeljne organizacije Jeklovlek ugotavlja, da je to širše družbenopolitično vprašanje in ne samo delavcev temeljne organizacije Jeklovlek. V zvezi s tem delavski svet temeljne organizacije Jeklovlek zahteva ustrezen odgovor.

Delegati so bili seznanjeni z delegatskim vprašanjem delegata iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje glede izdelave investicijskega elaborata za izgradnjo doma na Mežakli, ker so delovne skupine v tej delovni skupnosti menile, da je bilo preveč sredstev namenjenih za izgradnjo doma. Delovne skupine so predlagale, da je v bodoče potrebno pripraviti bolj celovito analizo smotrnejše uporabe sredstev.

Delegat iz temeljne organizacije Remontne delavnice je navzoč tudi seznanil s sklepom delavskega sveta svoje temeljne organizacije glede prevelike strnjivosti velikih remontov v Železarni konec prvega in ves drugi kvartal letošnjega leta. Njihov delavski svet predlaga proizvodnim temeljnim organizacijam, da ob načrtovanju remontov za prihodnje leto dopuste nekoliko ohlapnejše planiranje remontov. Menijo, da bodo tako dosegli večjo kvaliteto dela, boljše realizacijo nalog v jeklarni, ki so jo določili za prednostno, predvsem pa bo bolje organizirano varno delo v skladu z zakonskimi predpisi.

DM

TOZD Valjarna debele pločevine

9. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Valjarna debele pločevine je imel 2. junija deveto redno sejo, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Jože Vilman.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi realizirani, razen sklepa, s katerim se zahteva nabava zaščitne opreme za delavce, ki odstranjujejo pločevino z ogretyh slabov. V zvezi s tem sklepom so sprejeli zahtevo, da mora vodja proge skupaj s službo za varstvo pri delu v dogovoru z ogrevalci ugotoviti, kakšna zaščitna oprema je tam potrebna. Ugotovitev mera v roku 14 dni posredovati vodstvu temeljne organizacije.

Po obravnavi poročila o proizvodnji za mesec maj so ugotovili, da je bila proizvodnja v vseh oddelkih pod planom, za izvoz pa je bilo odpremljeno 1.112 ton izdelkov.

Vzroki za nizko proizvodnjo na progi so bili:

- težave pri potisni peči,
- okvara tesnilnih žlebov v krožni peči in izredno nizka zaloga slabov, zaradi česar ni bilo mogoče izdelati optimalnega programa valjanja.

V adjustaži je bila proizvodnja pod planom zaradi:

- adjustiranja in tehtanja pločevine za izvoz ter nižje medfazne zaloge.

Na odpremi je bilo problematično predvsem kompletiranje pozicij pri pločevini namenjeni za izvoz.

V nadaljevanju seje so obravnavali operativni program proizvodnje za mesec junij, ki znaša 6.600 ton, od tega 1.500 ton za izvoz. Sprejeli so ga s pripombo, da ga bo mogoče realizirati, če bo na razpolago zadostna količina vložka, da bo mogoče izdelati optimalni program valjanja in če ne bo zastoj zaradi čakanja na temperaturo.

Na predlog komisije za inovacije so sprejeli sklep, da Viktorja Kržišnika iz montažnega oddelka TOZD

Remontne delavnice, ki predlaga vgraditev ventila s plavcem v čistišno korito vodohlajenega žlebu, ki ima nalogo, da avtomatsko odpira vodo v slučaju okvare na vodnem omrežju, nagradi za idejo z enkratno nagrado 750 din. Obenem so zadolžili asistenta za delovne naprave, da idejo realizira. Z enkratno nagrado po 1.000 din so na predlog asistenta za delovne naprave za izjemno delo nagradili Rada Drolca in Janka Zalca.

Ob zaključku seje so vzeli na znanje informacijo oddelka za varstvo pri delu o stimulaciji neposrednim vodenjem dela zaradi preprečevanja nezdor pri delu ter obvestilo odbora za gospodarstvo TOZD Transport o višini stojnine pri razkladanju železniških vagonov v TOZD Valjarna debele pločevine.

IS

TOZD Jeklarna

14. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 1. junija, je predsednik Iztok Polak sklical 14. redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklarna. Navzoče je seznanil s pregledom zapisnika preteklega seje, kakor tudi s sklepi in povedal, da še vedno ni izvršen sklep desete redne seje (2. točka), sklepi 13. redne seje pa so vsi realizirani.

Seznanili so se z analitičnim vrednotenjem delovnih nalog pri odpravljanju napravi v TOZD Jeklarna, katerega je predložil SEO, oddelk za študij dela in časa.

Vodja TOZD Jeklarna je odbor seznanil z doseganjem norm v prvem tromesečju.

Na seji so obravnavali še prošnje za dodelitev žilindrin ogorkov, za dolomiti pesek in za odkup odpadne valovite pločevine, ki so jih pozitivno rešili. Odbor je bil sezna-

9. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

V četrtek, 27. maja, so se na ponovno sklicani 9. redni seji sestali člani odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne. Člani odbora so obravnavali poročilo o javni razpravi o skladu skupne porabe za leto 1982 in sprejeli naslednjo ugotovitev in priporočilo:

— Sklad skupne porabe za leto 1982 je bil v javni razpravi in so ga obravnavali in potrdili z večino glasov zbori delavcev preko samoupravnih delovnih skupin, zato se lahko realizira po posameznih namenih.

— Odbor na osnovi analize pripomb in stališč samoupravnih delovnih skupin na delitev sklada skupne porabe priporoča odboru za ureditev doma na Mežakli, da objavi v Železarn obširnejše pojasnilo o vlaganju in namenu doma ter nato še nadalje obvešča delavce o poteku dela.

V nadaljevanju je odbor vzel na znanje informacijo o financiranju prehrane po družbenem dogovoru, ki že dve leti ureja problematiko prehrane med delom in ki obenem vsako leto sproti določeno višino zneska, ki je mesečno dovoljen za tovrstno regresiranje. Letos smemo v ta namen obremeniti materialne stroške do višine 1.140 dinarjev (10 % povprečnega OD iz leta 1981 na mesec) oziroma sklad skupne porabe do višine 800 dinarjev na zaposlenega na mesec. V teh mejah se sme gibati regresiranje prehrane, kar naj bi odgovarjalo povprečnim stroškom za obrok med delom, ne glede na to, kako je način prehrane organiziran. Odbor je bil tudi seznanjen, da bodo v skladu z družbenim dogovorom temeljne organizacije in delovne skupnosti obremenili v ustreznih zneskih.

Podan je bil tudi predlog, da se vrednost bona za nakup nepripravljenih malic in delikatese dvigne s 40,00 din na 45,00 din. Ta nova vrednost bona že velja od 1. junija dalje. Podan je bil tudi predlog, da zunanje delovne organizacije, ki opravljajo v naši delovni organizaciji razne usluge, plačujejo za tople malice ekonomsko ceno 65,00 dinarjev. Tudi ta cena velja od 1. junija dalje.

Odbor je vzel na znanje informacijo sveta temeljne organizacije Obratne ambulante o prenehanju dodatnega financiranja zobozdravstvenih storitev. Iz razlage je razvidno, da dodatno financiranje ni prineslo želenih rezultatov, predvsem skrajšanja čakalne dobe, zato je odbor sprejel sklepe:

— Z 31. majem 1982 preneha pogodba z Obratno ambulanto o financiranju dodatnih zobozdravstvenih storitev.

— Odbor zahteva, da kolektiv Obratne ambulante takoj pristopi k doslednemu izvajanju rednega programa s ciljem, da se čakalna doba bistveno skrajša.

— Odbor od odgovornih tudi zahteva, da naj se izvaja program zobozdravstvenih storitev prioriteto za delavce Železarne, saj je Železarna v veliki meri financirala izgradnjo tretje zobozdravstvene ambulante in tudi sicer v veliki meri

s sofinanciranjem pomaga reševati materialno problematiko.

— Odbor priporoča delavcem kadrovskega sektorja, da pristopijo k izdelavi predloga za izvajanje kvalitetnejše menjava dela, da bi dosegli trajnejšo rešitev problematike na področju zobozdravstvenih storitev.

Obravnavali so tudi poročilo o problematiki kadrovske politike v delovni organizaciji.

Odbor je sprejel sklep, da je treba pomanjkanje kadra reševati znotraj Železarne s produktivnim zaposlovanjem, premeščanjem kadra, bolj-šim usposabljanjem za delo in izdelavo takega motivacijskega sistema, s katerim bomo premagali ostanke mezne miselnosti naših delavcev. Vse temeljne organizacije in delovne skupnosti naj pripravijo ob sodelovanju kadrovskega sektorja alternativne programe reševanja even:uelnega pomanjkanja ali viška delavcev. Odbor meni, da moramo prenehati s podcenjevanjem danih razmer. Dosledneje je treba nadzorovati, spremljati in predlagati ustrezne rešitve za vse oblike odsotnosti, vključno z odsotnostjo zaradi sestankovanja. Smeje kot doslej moramo ukinjati nerentabilno, ne-ekonomično, neproduktivno in zastarelo proizvodnjo ob istočasnem planiranju dolgoročnega razvoja. Za konkretno realizacijo postavljenih nalog je treba bolj vključiti razpoložljivi strokovni potencial Železarne in ga hkrati osvoboditi rutinskega dela. Potrebno je dati večji poudarek sistemskim rešitvam in dolgoročnejšemu reševanju problemov.

Odboru je bila podana informacija o načrtovanih spremembah oziroma usmeritvah kadrovanja članov poslovnega odbora in delavcev s posebnimi pooblastili. Soglašali so z načrtovanimi usmeritvami.

Obravnavali so tudi šest vlog stipendistov Železarne za odlog povračila stroškov šolanja, podaljšanja roka zaključka šolanja in za 3-mesečno brezobzorno posojilo.

Odbor je obravnaval tudi dve vlozi učencev osmih razredov osnovne šole Bratov Žvan Gorje in osnovne šole Gorenjskega odreda Zirovnica, v kateri so prosili za finančno pomoč pri organiziranju ekskurzije ob zaključku šolanja. Odbor je sprejel sklep, da se osnovnim šolam ponudi možnost zbiranja starega odpadnega železa, ki ga je Železarna pripravljena plačati po dnevni ceni, obenem pa osnovni šoli Bratov Žvan Gorje, ki je ta pogoj že izpolnila, odobril prispevek za ekskurzijo v znesku 2.500 dinarjev.

Odbor je tudi dal potrebno soglasje k ustanovitvi dislociranega oddelka naravoslovno tehnične usmeritve in elektrotehniške usmeritve pri Železarskem izobraževalnem centru, katerega ustanovitelj je Železarna Jesenice.

DL

TOZD Valjarna bluming štekel

13. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 27. maja, je bila 13. redna seja odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodila predsednica odbora Olga Pervanja. Obravnavali so tri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov predhodne seje, ki jih je članom odbora posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so bili vsi sklepi, razen tistih dolgoročnega značaja, realizirani. Kadrovik valjarn Janez Kramar je podal kadrovskega problematiko, iz katere je razvidno, da je poprečni stalež 386 zaposlenih, do plana 408 torej manjka 22 delavcev. Novosprejeti so bili trije delavci in šestnajst obračunanih. Odsotnost v aprilu je na zadovoljivi ravni, saj je bila odsotnost v primerjavi s celotno delovno organizacijo le za 0,34 % višja. Največje odstopanje od poprečja pa je še vedno pri holezenski odsotnosti in neupravičenih izostankih z dela. Pri koriščenju rednega dopusta so

pod planom, in sicer je plan izpolnjen le z 72 %.

Člani odbora so obravnavali in potrdili sedem internih premetstev in šest razporeditev novosprejetih delavcev. Obravnavali in potrdili so tudi dve prošnji za sporazumno prenehanje delovnega razmerja in ju ugodno rešili. Prošnjo za odobritev izredno neplačanega dopusta bodo obravnavali naknadno, in sicer ob predložitvi ustrezne dokumentacije. Dve prošnji za premetstev v druge TOZD so odklonili, ker v oddelku adjustaže bluminga ob kritičnem pomanjkanju delavcev na določenih delih ni možno najti ustrezne nadomestitve.

Obravnavali so še štiri prošnje, ki so prispelo na objavljeni interni razpis »kadrovec planer« adjustaže štekla na Javorniku, ki so prispelo v zakonitem 15-dnevem razpisnem roku. Kadrovik valjarn je podal analizo ocen, ki so bile zbrane na osnovi podatkov o dosežanih delu in družbenopolitični aktivnosti kandidatov ter psiholoških testiranja.

Na osnovi tega so člani odbora sporazumno in enoglasno glasovali za razporeditev Slavka Dereanija na delovno mesto »kadrovec planer« adjustaže štekla na Javorniku. Sprejeli so tudi sklep, da imajo vsi kandidati možnost vpogleda v zbrane podatke, ki jih dobe pri kadroviku.

Članom odbora je bila posredovana informacija invalidske komisije, da je Jožica Razinger invalid III. kategorije in v zvezi s tem sprejeli sklep, da se jo razporedi na ustrezno delovno mesto.

V razpravi so sodelovali vsi člani odbora.

SK

V MAJU ZARADI DVEH GLAVNIH REMONTOV IN OBČASNIH TEŽAV Z VLOŽKOM PROIZVODNJA POD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

opravi na ASEA električni peči ne-predviden remont dna, ki je trajal tri dni. Istega dne je bilo potrebno predčasno predati v remont SM peč št. 04. Dne 29. maja je zaradi izpada električne energije zmanjkalo za nekaj časa hladilne vode in je bilo zato treba predčasno ustaviti še SM peč št. 07. Zaradi opisanih težav je jeklarne dosegla samo 94,4 % z gospodarskim načrtom predvidene proizvodnje.

Na napravi za kontinuirno vlivanje je bila zaradi glavnega remonta, dosežena proizvodnja 3.052 ton ali 89,8 % glede na načrtovano količino.

TOZD LIVARNA

Livarna je v maju dosegla 111,2 % načrtovane skupne proizvodnje. Tujim naročnikom je bilo odpremljenih 72 ton jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Zaradi pomanjkanja slabov iz tujih virov je bil operativni program skupne proizvodnje postavljen nižje in dosežen 93,1 % in pri gotovi proizvodnji 91,6 %. Obratovna kampanja potisne peči je trajala od 23. maja do 2. junija, prevalljanih pa je bilo 5.003 tone slabov, ker večje zaloge ni bilo. Na nižjo proizvodnjo je vplival tudi manjši dohod vročih blokov iz jeklarne.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Po uspešno izvedenem glavnem remontu je ta valjarna pričela dobro obratovati in je dosegla 107,2 % načrtovane skupne proizvodnje.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Zaradi glavnega remonta te valjarne v drugi polovici aprila se je zelo znižala medfazna zaloga polizdelkov. Poleg tega je bila na krožni ogrevni peči za slabe tudi okvara. To in pa precejšen izvoz so bili glavni vzroki, da je bilo v maju doseženo samo 79,9 % načrtovane skupne proizvodnje.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Zaradi predvidenega pomanjkanja vložka so znižani mesečni program skupne proizvodnje dosegli 104,7 %. Boljša kot v aprilu je bila zaradi večjih dobav silicijevega metala izdelava dinamo kvalitet. Izvaljali so 2.512 ton, kar je sicer še vedno manj, kot je predvideval gospodarski načrt (aprila 1.003 tone). Še nadalje je bilo zaradi pomanjkanja ferokroma slabše valjanje nerjavnih jekel, ki so jih izvaljali 265 ton (aprila 136 ton).

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Hladna valjarna Jesenice je pri skupni proizvodnji dosegla načrtovano količino 100,8 % in pri gotovi 111,9 %. V začetku meseca so bile težave z vložkom dinamo kvalitet in je bila zato dosežena proizvodnja 330 ton (aprila 575 ton). Visoko ogljičnih jekel je bilo izvaljanih 283 ton (aprila 255 ton).

TOZD ŽIČARNA

Načrtovana skupna proizvodnja je bila dosežena 94,4 % in gotova 102,4 %. Precejšen vzrok je bila velika odsotnost delavcev. Velike težave so bile tudi zaradi pomanjkanja kolotov, potrebnih za navijanje VAC žice. Patentirane žice so izdelali 773 ton (aprila 1.058 ton), VAC žice 415 ton (aprila 505 ton) in EPP žice 66 ton (aprila 122 ton).

TOZD PROFILARNA

Gospodarski načrt skupne proizvodnje je bil dosežen 86,2 % in gotove z 98,7 %. Vzroki za to so bili: lažji in bolj razdrobljen proizvodni program, ki je zahteval več menjav na oblikovalnih strojih in večja odsotnost delavcev.

TOZD VRATNI PODBOJI

Zaradi pomanjkanja naročil je bil znižan program skupne proizvodnje dosežene s 113,3 %, družbeni plan na le 62,3 %.

TOZD JEKLOVLEK

Proizvodni asortiment je bil tanjših dimenzij in nekaj težav je bilo tudi z vložkom. Zato je bil gospodarski načrt skupne proizvodnje dosežen 93,6 %.

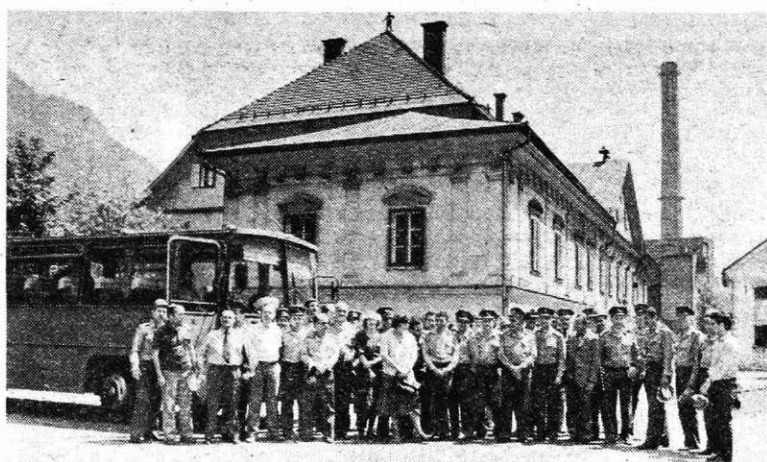
TOZD ELEKTRODE

Načrtovana skupna proizvodnja je bila sicer dosežena s 112,5 %, vendar gre to na račun visoke prekoračitve pri ognjestalnem materialu. Nekoliko slabša je bila situacija pri oploščenih elektrodah zaradi okvare na oploščevalni liniji in pri varilnem prašku zaradi okvare na transportnem polžu.

TOZD ŽEBLJARNA

Proizvodni rezultat je bil v maju dober. Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 107,7 % in gotovo proizvodnjo v enakem odstotku.

Avugst Karba

Pripadniki komande ljubljanske armadne oblasti so obiskali Železarno in Tehnični muzej (Foto I. Kučina)

Železarski globus

JAPONSKA

Železarska družba Kawasaki Steel Co. je prva med integralnimi železarnami na Japonskem dosegla, da je prek 90 % celotne proizvodnje surovega jekla odlito na napravi za kontinuirno vlivanje. To je bilo doseženo v letošnjem marcu, ko je bilo kontinuirno odlito 90,7 % izdelanega surovega jekla. Ostale velike družbe so v tem mesecu dosegle Nippon Kokan 83,3 %, Nippon Steel 78 %, Sumitomo Metal Industries 76,4 % in Kobe Steel 46,6 %.

BELGIJA

Strokovnjaki belgijskega inštituta za železo in jeklo so izdelali študijo,

v kateri predvidevajo, da bodo do leta 1990 proizvodne zmogljivosti za izdelavo surovega jekla v svetu dosegle milijardo ton. Za doseganje te količine bo treba v tem desetletju zgraditi dodatne zmogljivosti za okoli 300 milij. ton. Število držav, ki bodo do konca osemdesetih let izdelovale surovo jeklo, bo naraslo na 80 in med njimi bo imelo proizvodne zmogljivosti izpod deset milijonov ton letno 21 držav. Na prvem mestu v svetu bo Sovjetska zveza s 170 milij. ton, na drugem in tretjem mestu Japonska s 160 milij. ton in ZDA s 155 milij. ton. Študija tudi predvideva, da bo rast svetovne proizvodnje surovega jekla manjša, kot je kazalo pred desetimi leti.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREME V MAJU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA						ODPREMA					
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3		Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12
PLAVŽ	13.500	13.500	15.723,3	116,5	116,5							
JEKLARNA	42.950	42.950	40.545,8	94,4	94,4							
- SM	27.900	27.900	27.066,0	97,0	97,0							
- EL	15.050	15.050	13.479,8	89,6	89,6							
- ASEA	6.600	6.000	5.025,2	76,1	76,1							
- LM	8.300	8.300	8.297,9	100,0	100,0							
- BBC	150	150	156,7	104,5	104,5							
LIVARNA	140	140	155,7	111,2	111,2	60	60	72,0	120,0	120,0	72,0	
- jeklo	136	136	149,4	109,9	109,9	60	60	70,7	117,8	117,8	70,7	
- kovino	4	4	6,3	157,5	157,5			1,3			1,3	
VALJ. BLUMING-ŠTEKEL	35.700	33.700	31.359,2	87,8	93,1	7.360	7.360	6.742,3	91,6	91,6	7.197,9	
- bluming	17.800	15.800	14.250,1	80,1	90,2	560	560	432,8	77,3	77,3	438,0	
- štekel razrez.	15.170	15.170	14.793,5	97,5	97,5	4.070	4.070	3.993,9	98,1	98,1	4.242,7	
- štekel razr. storitve												
- termična obdelava	2.730	2.730	2.315,6	84,8	84,8	2.730	2.730	2.315,6	84,8	84,8	2.517,2	
VALJ. ŽICE IN PROFILOV	5.460	5.460	5.854,5	107,2	107,2	1.110	1.110	1.432,4	129,0	129,0	1.412,3	
- valj. žice	5.460	5.460	5.854,5	107,2	107,2	1.110	1.110	1.432,4	129,0	129,0	1.412,3	
- valj. žice storitve												
VALJ. DEB. PLOČEVINE	6.100	6.100	4.871,9	79,9	79,9	5.930	5.930	4.816,8	81,2	81,2	4.649,8	
- valj. deb. ploč.	6.100	6.100	4.871,9	79,9	79,9	5.930	5.930	4.816,8	81,2	81,2	4.649,8	
- valj. deb. ploč. storit.												
HLAD. VALJ. BELA	7.800	6.600	6.911,2	88,6	104,7	7.760	6.560	6.192,5	79,8	94,4	6.515,9	
- hl. valj. Bela	7.800	6.600	6.911,2	88,6	104,7	7.760	6.560	6.192,5	79,8	94,4	6.515,9	
- hl. valj. Bela storitve												
HLAD. VALJ. JESENICE	2.420	2.420	2.439,1	100,8	100,8	2.170	2.170	2.429,4	111,9	111,9	2.376,2	
- hl. valj. Jesenice	2.420	2.420	2.439,1	100,8	100,8	2.170	2.170	2.429,4	111,9	111,9	2.376,2	
- hl. valj. Jes. storitve												
ŽIČARNA	4.550	4.550	4.296,4	94,4	94,4	3.010	3.200	3.082,5	102,4	96,3	3.152,8	
- žičarna	4.550	4.550	4.296,4	94,4	94,4	3.010	3.200	3.082,5	102,4	96,3	3.152,8	
- žičarna storitve												
PROFILARNA	1.750	1.750	1.508,7	86,2	86,2	1.360	1.510	1.342,5	98,7	88,9	1.308,8	
- HOP	1.485	1.565	1.436,3	96,7	91,8	1.305	1.455	1.322,8	101,4	90,9	1.265,0	
- HOP storitve	80											
- rondele	41	41	12,0	29,3	29,3	41	41	12,0	29,3	29,3	36,2	
- rondele storitve												
- diski storitve	100	100	60,2	60,2	60,2							
- deli za cestno ogr.	44	44	0,2	0,5	0,5	14	14	7,7	55,0	55,0	7,6	
SKLADIŠČE 38	120	120	6,6			120	120	6,6				
VRATNI PODBOJI	200	110	124,6	62,3	113,3	200	110	124,6	62,3	113,3	134,9	
JEKLOVLEK	1.820	1.820	1.704,1	93,6	93,6	1.810	1.810	1.702,1	94,0	94,0	1.631,0	
ELEKTRODE	2.000	2.000	2.249,5	112,5	112,5	1.800	1.800	2.009,9	111,7	111,7	1.931,7	
- elektr. + var. žica	1.630	1.630	1.511,0	92,7	92,7	1.630	1.630	1.505,6	92,4	92,4	1.434,6	
- var. žica storitve			1,0									
- varilni prašek	70	70	65,0	92,9	92,9	70	70	64,3	91,9	91,9	57,1	
- suha el. masa	100	100	79,2	79,2	79,2	100	100	79,2	79,2	79,2	79,2	
- ognjevarni mat.	200	200	593,3	296,7	296,7			360,8			360,8	
ŽEBLJARNA	920	920	991,0	107,7	107,7	920	920	991,0	107,7	107,7	1.100,5	
SKUPAJ:	125.430	122.140	118.728,4	94,7	97,2	33.610	32.660	30.931,9	92,0	94,7	31.483,8	
Elektrode Zagreb						250	250	310,2	124,1	124,1	310,2	
ŽELEZARNA						33.860	32.910	31.241,6	92,3	94,9	31.794,0	
Monter Dravograd	1.180	996	1.109,0	94,0	111,3	1.180	996	1.109,0	94,0	111,3	1.109,0	
od tega storitve	250	250	248,0		99,2	250	250	248,0	99,2	99,2	248,0	

IX. SREČANJE PIHALNIH ORKESTROV NA JESENICAH

V soboto, 12. junija, bo na Jesenicah v organizaciji komisije za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in pihalnega orkestra Jeseniških železarjev.

IX. srečanje pihalnih orkestror SOZD Slovenske železarne z naslednjim programom:

- ob 8. uri sprejem godb pred obratom družbene prehrane

- ob 9.30 parada od irga Toneta Čufarja do osnovne šole na Plavžu

- ob 10.30 koncertni nastop vseh sodelujočih orkestror pred OS Tone Čufar

- ob 14.00 piknik na Mežakli.

Na srečanju bodo sodelovali: pihalni orkester Gorje, pihalni orkester Ravenskih železarjev, pihalni orkester Veriga Lescce, pihalni orkester Štorskijh železarjev in pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Vabimo vse ljubitelje glasbe, da si srečanje ogledajo

Zemeljska dela za ureditev novega skladišča žice (Foto I. Kučina)

V MAJU ZAOSTANEK ZA NAČRTOVANO PRODAJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izračun agregatnih indeksov prodaje nam je pokazal, da zaostanek v realizaciji ni le odraz nedoseganja načrtovane količine in prodajne cene, ampak je za 1 % slabši tudi doseženi asortiment v primerjavi s planiranim. Vrednost osnovne realizacije se je v maju povečala še za 5,8 milij. din z realizacijo energetike, za 1 milij. din z realizacijo ostalih storitvenih TOZD (obe vrednosti zaostajata za planirano višino), višjo vrednost, kot smo načrtovali, pa smo dosegli z ostalo realizacijo v višini 24,1 milij. din, tako da znaša skupna zunanja realizacija Železarne 1.057,5 milij. din in je nižja od planiranih 1.223,7 milij. din za 13,6 % ter višja od realizacije v maju lanskega leta za 19,5 %.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da smo višjo koli-

čino in vrednost, kot smo predvideli, dosegli v TOZD Livarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Jesenice in Žebljarna, samo količinski plan pa so presegli še v TOZD Žičarna in Elektrode. Ostale TOZD niso dosegle planiranih količin in vrednosti, najbolj pa zaostaja TOZD Vratni podboji, ki je v maju prodala le 68 % načrtovane količine in za to iztržila le 58 % načrtovane vrednosti. Višjo prodajno ceno, kot smo planirali, smo dosegli le s prodajo izdelkov iz TOZD Livarna (za 121 %) in Žebljarna (za 66 %) zaradi pozitivnih tečajnih razlik, ostale TOZD pa niso dosegle planirane prodajne cene, zaostanek pa se giblje med 0,5 % v TOZD Jeklovlek in 26 % v TOZD Elektrode.

Nekoliko slabši rezultati od načrtovanih so tudi v TOZD Monter Dravograd, kjer zaostajajo za plani-

rano količino za 6 %, za planirano vrednostjo pa za 3 %, dosežena prodajna cena pa je višja od planirane za 3 %.

Tudi kumulativni rezultati zaostajajo za planom. Od načrtovanih 174.080 ton naših izdelkov smo v obdobju januar-maj prodali 173.815 ton, kar je le 265 ton manj, kot smo načrtovali. Zaradi 13 % nižje dosežene prodajne cene v primerjavi s planirano pa je vrednost prodaje v višini 5.297 milij. din nižja od načrtovane za 817,7 milij. din ali 13 %. Prav tako kot za maj tudi za vseh pet mesecev letošnjega leta velja, da je doseženi asortiment slabši od načrtovanega za 1 %.

Primerjava prvih petih mesecev letošnjega leta z istim obdobjem lani pa nam kaže, da smo letos prodali 6 % več naših izdelkov po 17 % višji

prodajni ceni in za te izdelke iztržili 24 % višjo vrednost kot lani.

Vrednost osnovne realizacije se je povečala še skupaj za 117,3 milij. din z realizacijo energetike, ostalih storitvenih TOZD in ostalo realizacijo, ki ne dosega načrtovane vrednosti, tako da je skupna zunanja realizacija nižja od planirane za 14 %.

V prvih petih mesecih letošnjega leta so presegli načrtovano količino in vrednost le v TOZD Valjarna žice in profilov (15 % količino in 2 % vrednost), v vseh ostalih TOZD pa zaostajajo ali pri količini ali pri vrednosti, nobenega od planiranih

pokazateljev pa niso dosegli v TOZD Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela in Vratni podboji. Višjo prodajno ceno od načrtovane smo dosegli le s prodajo izdelkov iz TOZD Livarna (90 %) in Žebljarna (49 %), vse ostale TOZD pa zaostajajo za načrtovano prodajno ceno, zaostanek pa se giblje med 2 % in 26 %.

TOZD Monter iz Dravograda v obdobju januar-maj ni dosegla načrtov, saj zaostajajo za 19 % pri količini in 20 % pri vrednosti, dosežena prodajna cena pa je nižja od načrtovane za 2 %.

S.

VABILO NA PREDAVANJE

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice vabi v sredo, 16. junija, ob 18. uri v spodnje prostore restavracije Kazina na predavanje z naslovom:

HIDRAVLIKA V ŽELEZARSTVU.

Vzdrževalna problematika ter možnosti projektiranja in nabave domače opreme.

Predavala bosta: Mitja Kersnik in Jože Pezdinik.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE — MAJ

T O Z D	IZVRŠITEV M A J 1981			PLAN M A J 1982			IZVRŠITEV M A J 1982			I N D E K S I					
	Količ.	Cena	Vrednost	Količ.	Cena	Vrednost	Količ.	Cena	Vrednost	Kol.	Cena	Vred.	Kol.	Cena	Vred.
	t	din/t	din	t	din/t	din	t	din/t	din	8/2	9/3	10/4	8/5	9/6	10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	55.3	37.876	2.094.378	60	46.000	2.760.000	72.0	101.472	7.304.250	130.2	267.9	348.8	120.0	220.6	264.6
Valj. bluming-štekel	7.174.6	24.189	173.544.549	7.360	32.770	241.185.664	7.197.9	30.001	215.945.983	100.3	124.0	124.4	97.8	91.6	89.5
- bluming	522.0	19.029	9.934.091	560	22.491	12.594.960	438.0	30.267	13.258.744	83.9	159.1	133.5	78.2	134.6	105.3
- štekel	6.652.6	24.594	163.610.458	6.800	33.616	228.590.704	6.759.9	29.984	202.687.239	101.6	121.9	123.9	99.4	89.2	88.7
Valj. žice in prof.	2.267.3	15.122	34.288.486	1.110	21.906	24.315.781	1.412.3	20.652	29.167.151	62.3	136.6	85.1	127.2	94.3	120.0
Valj. debele ploč.	6.012.8	23.622	142.032.044	5.930	32.620	193.433.384	4.649.8	30.448	141.578.191	77.3	128.9	99.7	78.4	93.3	73.2
Hladna valj. Bela	5.897.6	30.411	179.351.390	7.760	38.767	300.831.299	6.509.7	35.667	232.184.862	110.4	117.3	129.5	83.9	92.0	77.2
Hladna valj. Jes.	1.927.9	27.086	52.219.577	2.170	34.393	74.632.810	2.409.7	31.824	76.685.697	125.0	117.5	146.9	111.0	92.5	102.8
Žičarna	2.839.8	31.951	90.738.517	3.010	40.727	122.589.203	3.153.9	37.474	118.191.608	111.1	117.3	130.3	104.8	92.0	96.4
Profilarna	1.421.8	27.814	39.547.409	1.360	31.471	42.799.988	1.308.9	26.748	35.008.378	92.1	96.2	88.5	96.2	85.0	81.8
- HOP	1.279.8	26.406	33.795.771	1.305	29.130	38.014.650	1.265.0	25.061	31.702.601	98.8	94.9	93.8	96.9	86.0	83.4
- rondele	41.5	78.370	3.248.686	41	97.946	4.015.786	36.2	81.594	2.951.493	87.2	104.1	90.9	88.3	83.3	73.5
- stebr. in distančn.	100.5	24.894	2.502.952	14	54.968	769.552	7.7	46.245	354.284	7.7	185.8	14.2	55.0	84.1	46.0
Skladišče 38	24.0	41.103	986.792	120	56.159	6.739.080	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vratni podboji	185.7	44.950	8.345.460	200	60.905	12.181.000	134.9	51.914	7.003.477	72.6	115.5	83.9	67.5	85.2	57.5
Jeklovlek	1.921.0	34.878	66.999.304	1.810	48.002	86.883.620	1.631.0	47.769	77.911.917	84.6	137.0	116.3	90.1	99.5	89.7
Elektrode	2.667.2	20.675	55.142.125	2.050	34.953	71.654.080	2.241.9	25.730	57.685.472	84.1	124.4	104.6	109.4	73.6	80.5
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	2.199.2	24.375	53.605.725	1.980	35.514	70.318.480	1.824.0	30.822	56.218.870	82.9	126.4	104.9	92.1	86.8	79.9
- varilni prašek	67.5	15.984	1.078.569	70	39.080	1.335.600	57.2	22.102	1.263.370	84.6	138.3	117.1	81.7	115.8	94.6
- šamotna masa	400.5	1.143	457.831				360.7	563	203.232	90.1	49.3	44.4			
Žebljarna	1.000.3	16.011	16.014.294	920	15.462	14.224.910	1.087.1	25.608	27.836.926	108.7	159.9	173.8	118.2	165.6	195.7
OSNOVNA REALIZACIJA	33.395.3	(25.791)	861.304.325	33.860	(35.270)	1.194.230.819	31.809.1	(32.271)	1.026.503.912	95.2	125.1	119.2	93.9	91.5	86.0
Realizac. energetike			5.917.575			7.232.294			5.835.453				98.6		80.7
- " - storitv. TOZD						1.385.367			1.034.664						74.7
Ostale storitve			17.665.983			20.812.100			24.090.480				136.4		115.8
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			884.887.883			1.223.660.580			1.057.464.509				119.5		86.4
Monter Dravograd	854.0	(33.363)	28.497.000	1.180	(39.839)	47.010.000	1.109.0	(41.063)	45.539.000	129.9	123.1	159.8	94.0	103.1	96.9
- od tega storitve				250			248						99.2		

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR — MAJ

T O Z D	IZVRŠITEV OD I - V 1981			PLAN OD I - V 1982			IZVRŠITEV OD I - V 1982			I N D E K S I					
	Količ.	Cena	Vrednost	Količ.	Cena	Vrednost	Količ.	Cena	Vrednost	Kol.	Cena	Vred.	Kol.	Cena	Vred.
	t	din/t	din	t	din/t	din	t	din/t	din	8/2	9/3	10/4	8/5	9/6	10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	249.5	38.188	9.529.246	290	46.000	13.340.000	205.1	87.443	17.931.769	82.2	229.0	188.2	70.7	190.1	134.4
Valj. bluming-štekel	34.367.5	25.190	865.713.903	35.950	32.970	1.184.697.167	36.117.6	29.331	1.059.357.783	105.1	116.4	122.4	100.5	89.0	89.4
- bluming	2.877.4	21.595	62.138.851	2.140	22.491	48.130.740	2.372.2	26.818	63.619.138	82.4	124.2	102.4	110.9	119.2	132.2
- štekel	31.490.1	25.518	803.575.052	33.810	33.616	1.136.566.427	33.745.4	29.507	995.738.645	107.2	115.6	123.9	99.8	87.8	87.6
Valj. žice in prof.	8.442.1	15.715	132.658.730	8.940	21.906	195.840.616	10.295.9	19.324	198.958.218	122.0	123.0	150.0	115.2	88.2	101.6
Valj. debele ploč.	30.132.3	24.142	727.446.500	28.030	32.620	914.323.399	26.562.0	28.649	760.986.527	88.2	118.7	104.6	94.8	87.8	83.2
Hladna valj. Bela	30.324.4	28.349	859.678.593	39.390	38.767	1.527.028.978	36.685.1	30.998	1.137.178.955	121.0	109.3	132.3	93.1	80.0	74.5
Hladna valj. Jes.	10.806.6	25.764	278.424.500	11.220	34.393	385.889.460	12.438.7	30.782	382.886.483	115.1	119.5	137.5	110.9	89.5	99.2
Žičarna	16.848.0	31.402	529.060.402	17.180	40.727	699.695.186	17.159.0	38.443	659.635.813	101.8	122.4	124.7	99.9	94.4	94.3
Profilarna	6.899.2	23.824	164.364.351	6.960	31.540	219.521.324	7.957.4	25.666	204.236.845	115.3	107.7	124.3	114.3	81.4	93.0
- HOP	6.469.0	22.179	143.475.177	6.665	29.130	194.151.450	7.615.6	23.908	182.074.033	117.7	107.8	126.9	114.3	82.1	93.8
- rondele	180.2	71.555	12.891.653	213	97.946	20.862.498	219.4	82.296	18.053.765	121.8	115.0	140.0	103.0	84.0	86.5
- stebr. in distančn.	250.0	31.987	7.997.521	82	54.968	4.507.376	122.4	33.565	4.109.047	49.0	104.9	51.4	149.3	61.1	91.2
Skladišče 38	140.2	35.027	4.910.500	620	56.159	34.818.580	222.8	54.930	12.235.804	158.9	156.8	249.2	35.9	97.8	35.1
Vratni podboji	863.8	44.159	38.144.646	810	60.905	49.333.050	555.9	53.072	29.502.441	64.4	120.2	77.3	68.6	87.1	59.8
Jeklovlek	9.578.1	36.457	349.190.862	9.320	48.002	447.378.640	9.306.2	45.435	422.822.998	97.2	124.6	121.1	99.9	94.7	94.5
Elektrode	10.701.9	22.026	235.724.007	10.400	35.193	366.004.800	11.417.9	26.119	298.224.511	106.7	118.6	126.5	109.8	74.2	81.5
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	9.272.5	24.872	230.622.853	10.000	35.786	357.862.800	9.783.6	29.774	291.294.350	105.5	119.7	126.3	97.8	83.2	81.4
- varilni prašek	238.8	15.964	3.811.572	400	20.355	8.142.000	305.1	19.536	5.960.651	127.8	122.4	156.4	76.3	96.0	73.2
- šamotna masa	1.190.6	1.083	1.289.582				1.329.2	729	969.510	111.6	67.3	75.2			
Žebljarna	4.922.7	15.224	74.943.108	4.970	15.462	76.845.440	4.891.4	23.104	113.009.898	99.4	151.8	150.8	98.4	149.4	147.1
OSNOVNA REALIZACIJA	164.276.3	(25.992)	4.269.789.348	174.080	(35.126)	6.114.716.640	173.815.0	(30.475)	5.296.968.045	105.8	117.2	124.1	99.8	86.8	86.6
Realizac. energetike						49.576.436			30.232.426						61.0
- " - storitv. TOZD			29.057.830			6.927.435			4.368.319			119.1			63.1
Ostale storitve			78.972.815			104.060.800			82.711.726			104.7			79.5
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			4.377.819.993			6.275.281.311			5.414.280.516			123.7			86.3
Monter Dravograd	4.736.0	(31.301)	148.243.000	5.870	(40.594)	238.285.000	4.775.0	(39.884)	190.444.000	100.8	127.4	128.5	81.3	98.3	79.9
- od tega storitve				250			248.0						99.2		

DRUGA STRAN MEDALJE O DELU VZDRŽEVALCEV

Povod za nastanek tega članka je izjava predsednika odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Elektrode, objavljena v rubriki Predstavljamo predsednike samoupravnih organov. Med drugim je povedal: »Delo vzdrževalcev je zelo slabo. Ne zmenijo se dosti za delo. Večkrat se piše, da bi morali biti njihovi osebni dohodki odvisni od uspeha temeljne organizacije, kjer delajo, ker bi se potem bolj potrudili pri delu, ki ga opravljajo.« Samoupravni delovni skupini vzdrževanje Jesenje I in II sta na skupnem sestanku to izjavo obravnavali in menijo, da je neutemeljena in neresnična.

Podobno mnenje o delu vzdrževalcev smo slišali tudi v drugih temeljnih organizacijah, denimo v TOZD Jeklovlek, Hladna valjarna Bela in še kje. Povsod menijo, da vzdrževalci niso zainteresirani za ažurno odpravljanje zastojev, da bi se bolj angažirali pri delu, če bi bili dohodkovno povezani z obratom, v katerem delajo, ponekod pa celo menijo, da bi morali biti vzdrževalci delavci obrata, v katerem delajo. Po drugi strani pa vemo, da je lahko sodelovanje med vzdrževalci in delavci v obratu zelo dobro, na primer, v TOZD Valjarna bluming-štel ali v TOZD Jeklovlek, kjer so celo na sestanku ene izmed SDS pohvalili delo vzdrževalcev v temeljni organizaciji.

V uredništvu Železnarja smo menili, da bi bilo prav, če bi zadevo nekoliko podrobneje raziskali in tako dali možnost, da o tem povedo svoje mnenje tudi vzdrževalci. Članek sam ne bo rešil problemov in zgledil trenja med vzdrževalci in ostalimi delavci v TOZD Elektrode, to bodo morali storiti sami. Naš namen je opozoriti na problematiko in mogoče odpreti vprašanja, ki bi pripomogla k reševanju problematike.

Nekaj vprašanj smo zastavili tovaršema Jožu MACKU in Antonu PREŽLJU.

Joža Maček, izmenski delovodja vzdrževalcev ključavničarjev v TOZD Elektrode nam je povedal: »Več tovarštva in razumevanja bi moralo biti v naših odnosih. Delavci v obratu bi morali vedeti, koliko lahko naredimo. Mislim, da našega dela ne poznajo niti delavci za stroji niti vodstvo TOZD.

Ključavničarjev je odločno premalo. Če pride do okvar na treh strojih hkrati, nam zmanjka ljudi. Pred petnajstimi leti je bilo v TOZD Elektrode dvanajst vzdrževalcev, sedaj jih je samo deset, naprav v obratu pa je še enkrat toliko kot tedaj. Stroji so tudi stari in iztrošeni, ni načrtov in rezervnih delov, pokvarjeni deli pa se morajo izdelovati sproti.

Kako sodelujemo je odvisno tudi od vodstva temeljne organizacije. V temeljnih organizacijah, kjer dobro sodelujejo, ima vodstvo velike zasluge za to. Sodelovanja med delavci za stroji in vzdrževalci pri nas ni. Nikomur tudi ne smeš nič reči. Včasih, ko smo spadali še pod isti obrat, si lahko delavcu rekli, naj popravi okrog stroja, da ga bomo lahko popravili, danes pa ti reče, da mu delo lahko odreja le delovodja in da ne spadamo v njegov TOZD.

Tako stanje traja, odkar smo po reorganizaciji vsi vzdrževalci prišli pod eno temeljno organizacijo. Ni občutka pripadnosti kolektivu,« je povedal Joža, čeprav je že 31 let vzdrževalec v TOZD Elektrode. »Če hočeš, na primer, z njimi na sindikalni izlet, moraš plačati celotni znesek.

Nam je vseeno, h kateri temeljni organizaciji spadamo, delati moramo tako ali tako. Mislim pa, da delamo dobro. Trditve, da pri nas ni nobene odgovornosti, ni resnična. Je pa res, da ne čutimo nobene pripadnosti kolektivu.

Povedal je tudi, da bi delavci sami morali bolje vzdrževati stroje. Bolj redno bi morali mazati ležaje in se držati navodil za vzdrževanje, potem bi bilo manj zastojev. Pravi, da tistih, ki delajo za stroji, ne briga, ali se bo stroj pokvaril in kdaj se bo pokvaril, saj je potem skrb vzdrževalcev, da ga spet spravijo v red. »Vzdrževalci bi morali imeti več časa, da bi stroj popravili, predno pride do zastoja, toda preventivnih pregledov ne moremo opraviti, ker ni ljudi. Tisti, ki smo tukaj, pa lahko komaj odpravljamo napake, ki nastajajo sproti.

Nagajevanje vzdrževalcev po njegovih besedah tudi ni urejeno. »Pri nas mora ključavničar s poklicno šolo delati 10 let, da postane ključavničar specialist in dobi 10. kategorijo. V obratu gre to precej hitreje. Tudi, če kakšen remont opravimo prej, to ni važno.«

V razgovoru z Antonom Prežljem, izmenskim vodjem električarjev vzdrževalcev TOZD Elektrode, smo izvedeli: »Izjava predsednika odbora samoupravne delavske kontrole je nepreverjena. Da bi rekli ne, ko v obratu pride do zastoja, si sploh ne moremo privoščiti, težko pa je popraviti vtis, če se napiše, da nekdo ne delati. Ne mislimo se opravičevati, toda to ni res. Naši delavci vidijo, kako se dela v obratu in kako nekateri ravna s stroji in potem se zaradi takih izjav še bolj jezijo.

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole tudi navaja, da bi morali biti bolj dohodkovno povezani z obratom, mi to tudi smo. Ljudje pa ne vedo, da pokrivamo tudi ostale jeseniške obrate: žeb-ljarno, livarno, strojne delavnice, transport, kisikarno, višinski bazen, s katerimi dohodkovno nismo povezani in ko ne delamo tukaj, smo v enem od teh obratov.« Povedal je, da je električarjev pri njih dovolj, drugače pa je pri ključavničarjih. Tudi narava njihovega dela se med seboj razlikuje. Električarji lahko mnogo hitreje opravijo kakšen zastoj kot ključavničarji.

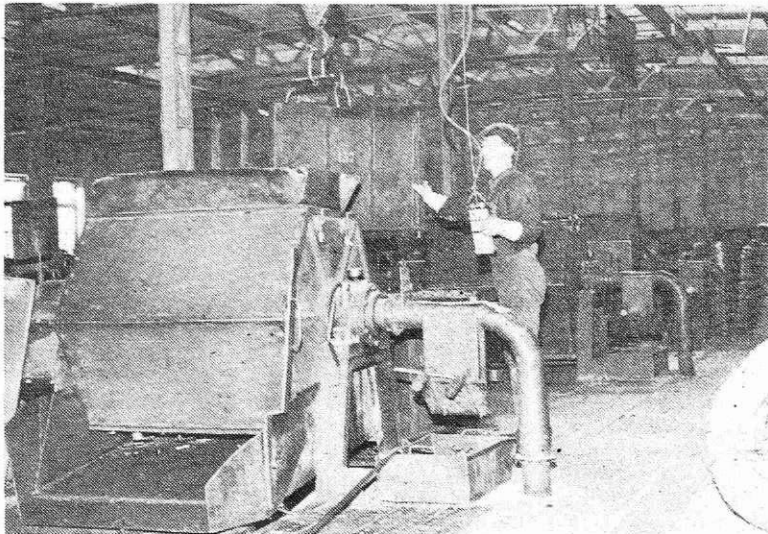
Anton je tako kot Jože že 31 let vzdrževalec v Železnari in pravi, da organizacija vzdrževanja ni najboljša. »Dal sem skozi vse reorganizacije vzdrževanja v teh letih in ta zadnja se mi ne zdi ravno najbolj posrečena. Mislim, da je bilo prej bolje.«

Povedal je tudi, da bi bilo veliko manj zastojev na strojih, ko bi si v

vodstvu TOZD prizadevali, da bi na zahtevnejših delovnih mestih pri strojih delali delavci, ki stroje poznajo. Tako pa so okvare zaradi neznanja in malomarnosti mnogo pogostejše. »Vlečno-rezalna linija je draga in komplicirana naprava, kjer bi morali delati le kvalificirani delavci. Vendar so pri njej vedno novi ljudje. Od te linije je precej odvisna proizvodnja v celi temeljni organizaciji in na njej bi morali delati stalni delavci. Ne vem, zakaj se tako pogosto menjavajo, saj so to dobro plačana delovna mesta.«

Razložil je, da imajo težave tudi z rezervnimi deli. Včasih so vse rezervne dele uvažali. Danes jih ne uvažajo več, trudijo se, da bi uporabili čim več domačih delov, toda sedaj še teh ni, ali pa je treba nanje dolgo čakati. »Že pol leta nismo naročili nobenega dela iz uvoza,« je povedal. »Veliko stvari naredimo sami z različnimi izboljšavami. Najbrž mnogi sploh ne vedo, da dosti problemov rešimo prav na ta način in da zaradi tega ni še več zastojev. Zato se mi zdi še posebej zanimivo, da doživimo take izjave ravno v TOZD Elektrode, kjer poskušamo narediti res vse kar najhitreje.«

Želeli smo izvedeti še več, toda nekateri odgovorni, ki bi lahko pojasnili marsikaj, niso bili pripravljeni sodelovati.

Sodelavec v žeb-ljarni (Foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD Hladna valjarna Bela

Tretja seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Bela je bila 20. maja.

Obravnavali so problematiko obratovanja in oskrbljenosti z vložkom. Naloga sindikata je tudi pomagati pri premagovanju gospodarske krize. Zato so sprejeli več sklepov:

- Potrebna je boljša povezanost izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata temeljne organizacije z izvršnim odborom konference sindikata Železnarje.
- Akcija sindikata mora biti usmerjena k čim večji proizvodnji v optimalnih pogojih, ker je osebni dohodek odvisen od opravljenega dela.

- Sindikat mora delovati povezovalno in realno razlagati nastalo situacijo vsem članom sindikata.
- Člani izvršnega odbora morajo na sestankih SDS razlagati obravnavano problematiko.

- Zbore delavcev bodo sklicali, ko bodo določeni ukrepi glede nastale situacije in ko bodo znani rezultati realizacije oskrbe z vložkom iz uvoza (v prvi polovici junija in ob znanih rezultatih poslovanja za prvo polletje).

- Ob vseh nejasnostih glede osebnega dohodka ali ob ostalih problemih naj člani sindikata vprašajo vodstvo temeljne organizacije sproti, da se problemi in nejasnosti ne bodo krožile in da ne bodo po Železnari krožile izkrivljene informacije.
- Sklenili so, da v soboto, 22. maja, organizirajo obratno tekmovalstvo v nogometu, na katerem bodo izbrali ekipo za četverboj in prvenstvo Železnarje (12 članov). Za uporabo igrišča bodo plačali 3.000 din. Sodelavca so zadolžili za graviranje pokalov.

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela so za organizacijo revije pevskih zborov namenili 1.000 din.

Sestim dalj časa bolnim sodelavcem so dodelili socialno pomoč v vrednosti od 700 do 1.500 din. Izvršnemu odboru konference sindikata Železnarje so predlagali, da njihovi sodelavci odobri enotedensko brezplačno zdravljenje v toplih krajih.

Komisijo za spremljanje delegatskega sistema so določili, da daje

mnenje o delavcih za disciplinsko komisijo. Pri oblikovanju mnenja naj ji pomaga član izvršnega odbora iz delovne skupine, v kateri dela kršitelj. Do 15. junija mora komisija sklicati sestanek z vsemi predsedniki delegacij.

V blagajni je iz sklada skupne porabe lahko največ 5.000 din, enako iz sredstev članarine.

DELOVNA SKUPNOST KO-FI

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve je imel peto redno sejo 28. maja.

Na sklepe letne konference sindikata Železnarje so imeli več pripomb:

- Bolj je potrebno poudariti materialno poslovanje Železnarje, saj so vrednostni zalogi zelo veliki.

- Že v prejšnji mandatni dobi so na delavskem svetu delovne skupnosti postavili vprašanje glede poslovanja z materialom R 3 v centralnih skladiščih, a niso dobili zadovoljivega odgovora.

- Vodjo delovne skupnosti so povprašali, kako daleč je s pripravo kataloga razvida del in nalog za delovno skupnost.

- Motijo jih tudi problemi pri kadrovanju, saj se ne iščejo vedno možnosti znotraj delovne skupnosti oziroma Železnarje. V marsikaterem oddelku sploh ne zvedo za interni razpis.

Zaradi odhoda člana izvršnega odbora iz FRS v drugo delovno organizacijo, so potrdili novega člana Igorja ARHA, ki je obenem tudi predsednik komisije za šport. Tudi v komisijo za kulturo so imenovali novo članico, ker ena članica odhaja na porodniški dopust.

Desetim sodelavcem so dodelili socialno podporo, za šest sodelavcev pa so prispevali za nakup daril ob 50-letnici oziroma upokojitvi.

Delavsko enotnost bodo prejemali predsednik, blagajnik, sekretar in predsedniki posameznih komisij.

Ker je odbor za kadre pri delavskem svetu delovne skupnosti nesklepčen, ker še ni izvoljen nov delegat delavskega sveta, ki naj bi bil obenem član odbora za kadre, so predlagali, naj delavski svet imenuje novega člana odbora izmed sedanjih delegatov delavskega sveta.

NOVOSTI IZ TOVARNIŠKIH GLASIL

informativni

glasilo ravnenskih železarjev

fužinar

ŽELEZARNA VARUJE OKOLJE

Ker vsaka industrijska proizvodnja onesnažuje okolje, so v železnari Ravne že pred dvanajstimi leti začeli sistematično reševati tehnološke in energetske probleme, da bi bo ob čim boljšem gospodarskem vzponu sočasno varovali okolje.

Ko je bilo treba določiti vrstni red zaščite, je bil na prvem mestu človek in njegova obremenitev pri delu, nato njegovo širše delovno območje v železnari in končno kraj, v katerem prebiva. Načrt je obsegal predvsem sanacijo tedaj uporabljenih tehnoloških procesov in proizvodnih naprav, zamenjavo nekaterih surovin in dodatkov ter postopno zamenjavo energetskih medijev, da bi dosegli čistost zraka in vode v znosnih mejah ter odlaganje odpadkov na kraje, neškodljive za okolje.

Raziskovalno delo posameznikov v železnari je tako preraslo v načrtno skupinsko obdelavo ekologije, v katero so se vključili strokovnjaki medicine dela, kemije, metalurgije, energetike in strojništva. Usmerili so se na tri glavna področja:

- zaščita zraka,
- zaščita odpadnih voda in odplak,
- zaščita okolja pred odpadki.

REZULTATI DOSEDANJIH UKREPOV

Varstvo zraka

Železnarna onesnažuje zrak predvsem s trdimi delci prahu in z dimnimi plini. Da bi preprečili izhod prašnih delcev iz elektro-obločnih peči v ozračje, je bila v letu 1973 zgrajena odpraševalna naprava »usuelli« v topilnici II za obe 40-tonski električni obločni peči. Njen učinek je le delen in jo bodo morali še izboljšati. Zdaj zajema iz obeh peči dve do dve tona in pol prahu dnevno.

Dimni plini

Naslednje zlo so bila energetska goriva z visokim odstotkom žvepla. Zato so najprej nehali uporabljati premog, namesto generatorskega plina za žarilne in ogrevne peči so uvedli mazut, ki vsebuje le 1% žvepla, kasneje pa še butan – propan. Leta 1978 so preuredili kotle za kurjenje z zemeljskim plinom. Ker so v približno istem času začeli tudi daljinsko ogrevati stanovanja, so v desetih letih zmanjšali emisijo žveplovega dioksida za okoli 65%, prahu za 50%.

Varstvo voda

Maja 1974 so v železnari prenehali izdelovati generatorski plin in so tako popolnoma odpravili še preostale nekontrolirane iztoke katrana in fenalnih vod v Mežo. S tem so prispevali velik delež k varstvu voda in okolja. Ker so leta 1969 zgradili tudi lokalni usedalnik za škafe v valjarni, je vsa hladilna voda otekala v javni vodni tok brez mehanskih dodatkov.

Tudi v lužilnici nevtralizacijske naprave čistijo odplake pred iztekom v javni vodni tok. Ostal je le problem usedanja soli, ki še vedno povzročajo določeno onesnaženost.

Delno vode onesnažujejo tudi manjši količine olja in maščob, ki ponekod otekaajo kljub lovilcem nekontrolirano po kanalizaciji v vodni tok, vendar je glede na celotne količine vode to le majhen odstotek. Sedaj pripravljajo natančnejše meritve.

Trdni odpadki

Trdni odpadki so predvsem vse vrste žlinder, livarskih peskov, blata in škaj iz usedalnikov. Odlagališče teh odpadkov je urejeno na nasipu zahodno od železnarne, vendar ima določene pomanjkljivosti, predvsem pa s povečanjem proizvodnje raste tudi količina odpadkov. Radi bi rešili tudi ta problem, vendar imajo še premalo raziskav in podatkov, da bi rešitev že tudi lahko nakazali.

VARSTVO OKOLJA V PRIHODNJE

Varstvo zraka

V topilnici I nameravajo postaviti odpraševalne naprave za štiri, deset in 25-tonske elektro-obločne peči. Izmed desetih ponudnikov so izbrali odpraševalno napravo »flakt« z zmogljivostjo 450.000 kub. m na uro. Upajo, da bodo z njo zmanjšali emisijo prašnih delcev na minimum.

V izgradnji so še ali pa že obratujejo naslednje odpraševalne naprave:

- naprava za odsesavanje plinov in prašnih delcev pri novi kovaški

liniji z zmogljivostjo 10.000 kub. m na uro.

- obnavljajo odpraševalne naprave pri centromaskinih in valjarni, da se bo ves brusni prah zbiral v filtrih na enem kraju in se ne bo odlagal v neposredno bližino (na streho valjarne in okolico). Zmogljivost naprave je 72.000 kub. m na uro.

- pri gradnji obrata EPŽ sta predvideni in delno montirani dve odpraševalni napravi: odpraševalna naprava EPŽ naprave in žlindrine peči odsesava iz peči pline, ki jih v plinovodih s Ca(OH)₂ oziroma CaO nevtralizira. Zmogljivost naprave je 3.000 kub. m na uro. Odpraševalna naprava za odvod dimnih plinov pri rezanju blokov ima zmogljivost odsesavanja 25.000 kub. m na uro.

Varstvo voda

Nadaljnje raziskave in meritve na tem področju naj bi pokazale vrste in količine nezaželenih snovi in končno na osnovi podatkov dale napotke za čiščenje voda. Čeprav raziskave še niso zaključene, se že kaže nujnost gradnje parcialnih čistilnih naprav in osrednje čistilne naprave.

Šnujejo tudi gradnjo lokalne čistilne naprave in gradnjo skupnega zbiralnika ter osrednje čistilne naprave za popolno čiščenje voda in vseh odplak. Zbiralnik je iz tehničnih razlogov predviden na bregu Meže, ker upošteva tehnično rešitev glede na zelo razvejano omrežje kanalizacije v tovarni. Vanj bi se stekale tudi vse odplake mesta Ravne. Tako bi naj osrednja čistilna naprava čistila odplake mesta in železnarne. Na koncu zbiralnika, odvisno od potrebne višinske razlike oziroma lokacije naj bi bila zgrajena osrednja čistilna naprava za biološka, kemična in mehanska čiščenja.

Gradnja zbiralnika in osrednje čistilne naprave bi bila perspektivna rešitev za preskrbo s čisto hladilno vodo z vključitvijo v recirkulacijski sistem. Zato bo potrebno za osrednjo čistilno napravo zgraditi rezervoarsko zaježitev s pretokom čiste vode v Mežo in predvideti prostor za namestitev črpalk postaje za hladilno vodo tovarne.

Če bodo ta načrt v celoti uresničili, bodo rešili problem varstva vode na območju železnarne in mesta, istočasno pa bo zagotovljena preskrba z vodo za potrebe železnarne.

Povzeto po članku
Ferda Medla iz 5. štev.
Informativnega fužinarja)

Železarski globus

JUŽNA KOREJA

Podatki kažejo, da je največja južnokorejska železnara Pohang Iron and Steel Co. sposobna s svojo proizvodno ceno konkurirati tudi japonskim železarskim družbam, kajti proizvodni stroški so v tej železnari za okoli 40 dolarjev na tona nižji kot pri japonskih konkurentih. Ta podatek je japonske železarske strokovnjake močno presenetil, saj so bili še do nedavnega prepričani, da so njihovi proizvodni stroški najnižji na svetu. Zato je že v sredini preteklega leta postala ta južnokorejska železnara resen konkurent japonskim železarskim družbam. To čutijo tako v sami Južni Koreji, kakor tudi na tržišču jugovzhodne Azije. Zato je Južna Koreja dosegla lani v oktobru prvič pri izvozu in uvozu železarskih izdelkov z Japonijo pozitivno bilanco. Kot vzroke za tako nizke proizvodne stroške navajajo japonski železarski strokovnjaki odlično tehnološko ravnanje, nizke stroške za osebne dohodke, omejitve proizvodnje na določene izdelke, pa tudi finančno pomoč vlade povezano z ugodnostmi pri uvozu. Železnara Pohang izdeluje danes debelo in srednjo pločevino, hladno valjane trake in pločevino, žico in nekatere polizdelke.

PREGLED SESTANKOV SDS

Osrednjo temo sestankov SDS, ki jih objavljamo v današnjem pregledu, so predstavljale razprave o poslovanju v prvem trimesečju, o sporazumu o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS in stanovanjske skupnosti občine Jesenice ter o nagradah za učence, ki bodo v Železarni opravljali počitniško prakso.

Ker je v pregledu, ki je bil objavljen v prejšnji številki Železarnja zaradi pomanjkanja prostora izostal pregled nekaterih sestankov iz TOZD STROJNE DELAVNICE, REMONTNE DELAVNICE ter VZDRŽEVANJE, ta izostali del priključujemo današnjemu pregledu.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS strugarna Javornik ter strugarna valjev Javornik in Bela. Informativno so se seznanile s tekmovanjem kovinarjev na Jesenicah, obravnavale pa so tudi poročilo o poslovanju v prvem trimesečju. SDS strugarna Javornik je pod razno opozorila, da nujno potrebuje kamion (sne ozirajo se na TOZD Transport). Zanima pa jih tudi, zakaj se nadure ne štejejo v pokojnino, če se jih že upošteva pri otroškem varstvu.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS varstvo TOZD in priprava dela, instalacija Jesenice, montaža 1 in 2, žerjavni 1 in 2, hidravlika in pnevmatika, elektrodelavnica, elektrožerjavni, delavnica elektrostrojev 1 in 2, vodstvo GRD, zidarji, tesarji, mizarji, kleparji, plastika, ter RTA 1, 3, 4 in 6. SDS so razpravljale predvsem o zadevah, ki so bile uvrščene na dnevni red 10. seje delavskega sveta temeljne organizacije. SDS vodstvo TOZD in priprava dela sta opozorila, da bi bilo treba pri planiranju remontov v letu 1983 upoštevati tudi zahteve storitvenih TOZD. To opozorilo podkrepi dejstvo, da se letos njihovi delavci že od 1. marca dalje neprekinjeno selijo z remonta na remont. Na sestanku SDS montaža 1 je bilo precej kritičnih misli izrečenih na račun samoupravnih odnosov. Tako v zapisniku ugotavljajo, da so se sestali na zahtevo obratovodje SRD, ob čemer pa se vprašujejo sledeče: »Ni nam jasno, zakaj se moramo sestajati, ko se naše mnenje tako in tako nič ne upošteva. Primer je odgovor s prejšnjih sestankov. Problemi, ki smo jih iznesli, so ostali taki kot prej in taki, kot jih imamo že nekaj let. Se vedno mislimo, da so taki sestanki izgubljanje časa. Še posebno zato, ker poteka remont v žični valjarni. Vprašujemo se, kdo bo kriv, če se remont zavleče. Taki sestanki remont samo podaljšujejo. Nato omenjajo, da so »izvolili« (— za to so potrebne nadomestne volitve) novega delegata v delavski svet, ker se je prejšnji zaposlil drugje ter da njihovo stališče do RTA ostaja nespremenjeno. Zatem pa svoje stališče spet kritično zaostroji v zvezi z vprašanjem premij: »Menimo, da smo opravičeni do premij, kot jih imajo v jeklarni, saj je približno 40 % našega dela prav v tej TOZD. Naše večinsko mnenje je, da izvršni odbor OOS TOZD RD najame advokata in da se gre k občinskemu družbenemu pravobranilcu samoupravljanja, kjer naj naša stališča prikaže in zastopa. Strinjamo se, da se stroški advokata krijejo iz blagajne sindikata TOZD RD.« Sledi sklep v zvezi s pomočjo tov. Beguš (pogrešajo temeljitije obrazložitve, do kdaj naj prejema pomoč na prostovoljni osnovi) nato pa spet kritičen zapis o tempu dela. »Obseg del in remontov je zadnje čase tolikšen,« pravijo, »da je stanje nevdržno. Tempo dela pa pušča na nas tako fizične kot psihične posledice. Če že proizvodni obrati nimajo razumevanja za enakomerno porazdelitev remontov čez vse leto, naj to razumevanje ne pričakujejo v bodoče tudi od nas. Vsa ne v takem smislu kot zdaj.« Pritožujejo se, da tudi na vprašanja s prejšnjih sestankov ni bilo ne pripomb in ne komentarjev. (Zapisnik je datiran s 13. majem). Tudi SDS žerjavni oddelek se pritožuje, da »na zahteve in stališča prejšnjih sestankov ni bilo nobenih reakcij in odgovorov.« Podobna prejšnjemu zapisniku pa so tudi ostala stališča (kdo potrebuje njihova stališča, če se ne upoštevajo: glede premijskega sistema je treba seznaniti občinskega pravobranilca samoupravljanja in občinski sindikalni svet). Omenjajo pa tudi, da so od delegatov v delavskem svetu TOZD zahtevali, da ne spreminjajo njihovih stališč, ki so jih že posredovali ter da je bilo pri tem podano večinsko mnenje, da se normativ vzdrževalcev lahko povečuje na račun delavcev v proizvodnji. SDS elektrodelavnica ter elektrožerjavni sta delegatom obeh SDS v delavskem svetu TOZD naročila, da naj zahtevajo, naj se predlog o premijah na remontih najprej vrne v razpravo na SDS in se ga šele kasneje, po poprejšnji razpravi na SDS, sprejema. SDS delavnica elektrostrojev 2 je zaprosila za dopolnitev normativa v delavnicah ERD-DES. Pravijo, da so pri tolikšnem številu popravil elektromotorjev elektromehaniki preobremenjeni, kar se še zlasti odraža pri remontih, ko morajo delati po dvanajst ur na dan. Zahtevala je tudi, da se odstotki variabilnega dela objavijo na oglasni deski, takoj, ko so izračunani. SDS tesarji prosijo, da se tudi njim prizna beneficirana delovna doba, ker se do tega čutijo bolj upravičeni kot drugi v TOZD. SDS mizarji v zvezi z normativnimi spremembami v obratu RTA menijo, da o tem ne morejo odločiti, ker za to nimajo niti strokovne niti kake druge podlage. SDS plastika v zvezi z normativnimi spremembami v obratu RTA menijo, da se je tudi njim povečal obseg dela, da pa je pri njih delavcev, zlasti kvalificiranih, vedno manj. Sicer pa se s spremembami strinjajo. SDS RTA 4 v zvezi z novim vrednotenjem del in nalog instrumentalca specialista pripominja, da je treba čimprej na novo vrednotiti vsa delovna mesta v obratu in TOZD RD.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1, 2 in 3, vzdrževanje jeklarne 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2, vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5 ter vzdrževanje HVB 1 in 2. Razpravljale so predvsem o rezultatih poslovanja v prvem trimesečju. SDS vzdrževanje plavž 2 in 3 sta na sestanku postavili zahtevo, da se v normativ zaščitnih sredstev za njihovo področje uvede tudi delovne srajce. Delegati v delavskem svetu in v sindikatu pa so zadoščili, da ta predlog podprejo in argumentirajo na pristojnih mestih. SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2 v zapisniku med drugim navajata, da so izjave predsednika delavske kontrole v TOZD Elektrode, ki so bile objavljene v Železarnji, v zvezi z vzdrževanjem neutemeljene. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 pod razno navajata, da je treba na področju nagajevanja v Železarni narediti večji red. SDS vzdrževanje HVB 1 in 2 med drugim omenjata, da je pravilnik o premijah preveč splošen. Tako, na primer, ne upošteva podaljšanja remontov zaradi višje sile (pomanjkanje rezervnih delov, nepredvidenih del), ne določa kriterijev, na katere vzdrževalci nimajo vpliva. Vprašujejo se, kdo bo plačal penale, če ne bo urejeno z rezervnimi deli ipd. ter kaj je s premijami v Jeklarni in Plavžu. Vprašujejo tudi, kaj je z dokončno ureditvijo delavnice in priročne skladišča.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS priprava vložka 2 in 4, livna jama 3, ponovično gospodarstvo 1 in 2, priprava Fe-legur, predelava tališniških odpadkov ter kamnolom Trebež. Obravnavale so predvsem samoupravni sporazum o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS ter sporazum o ustanovitvi stanovanjske skupnosti občine Jesenice. Sestanek SDS livna jama 3 pa je bil sklican na zahtevo delavcev livne jame, ki delajo na tretji izmeni, zaradi velike odsotnosti delavcev. Na sestanku so poklicali vodjo martinare, da bi zaradi nenormalne odsotnosti napravil razpored delavcev. V SM oddelku je namreč болоvalo kar 28 delavcev. Nenormalno hiter padec števila zaposlenih (s 705 na 690) v obdobju od 20.

marca do 20. aprila pa beležijo v TOZD Jeklarne tudi zaradi delavcev, ki so odšli v pokoj in v JLA, bili disciplinsko odpusteni oziroma so sporazumno prekinili delovno razmerje. Vodja martinare je delavcem razložil probleme in politiko kadrovanja v Železarni, s poudarkom na problemih jeklarne, ki ima pri kadrovanju prednost. Zato so bili določeni premiki narejeni že tudi na področju nagajevanja delavcev v jeklarni, kar je bilo prikazano s primerjavo izplačanih osebnih dohodkov v TOZD Jeklarne in drugih TOZD v Železarni in v primerjavi s poprečjem v delovni organizaciji. Pozval jih je k večji strpnosti, in pojasnil, da se kadrovska problematika intenzivno rešuje ter poudaril, da bo problem občasni preobremenitvi »letno« razrešen. Del delavcev se s takšno razlago ni strinjal. Vztrajali so pri trditvi, da je za pomanjkanje delavcev kriv vodja martinare oziroma celotno vodstvo. Kot pogoji, da bi delo opravili, so postavljali zahtevo, da se jim na prosti dan namesto ur za manjkajočega delavca piše osem ur. Vodja oddelka na to seveda ni mogel pristati, saj je to v nasprotju s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov. Razložiti jim je tudi moral, kakšen je princip pisanja ur za manjkajoče, ker je bilo slišati tudi očitke, da jim eden izmed delovodij »krati pravice o delitvi ur za manjkajoče«. Poudaril je, da je tako dolga razprava čista izguba časa in da bi v tem času lahko opravili še precejšen del dnevnih opravil in nalog. Delavci so se z razlago strinjali in potem, ko je asistent, ki je nadomeščal delovodjo, naredil razpored po pečeh, odšli na delo. Sestanek je trajal trideset ur. Tak pristop k reševanju kadrovske problematike je po oceni vodje oddelka neke vrste izsiljevanje, ki pa kaže, da je treba problem reševanja kadrovskega vprašanja maksimalno pospešiti, v skladu z že sprejetim sklepom odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarnje. SDS ponovično gospodarstvo 2 se je zelo kritično izrazila o praktičnih rezultatih svojih sestankov: »Delovna skupina je mišljenja, da to, kar tu pišemo na te liste zapisnika, nima nikakršnega smisla, kajti iz prejšnjih zapisnikov se da opaziti, da od sestanka do sestanka govorimo o garderobah, kopalnicah in sanitarijah, efekta pa ni videti. Vedno govorimo, kaj je treba v proizvodnji izboljšati, za to, kaj bi bilo treba narediti za boljše pogoje in za zaščito delavcev (garderobe in kopalnice), pa ni nikogar, ki bi to prebral in kaj ukrenil.« Primanjkuje jim tudi orodja. Pravijo, da ni ne kladiv, ne pikov in ne kompresorjev. Če pri orodju počli ročaji, nanj tudi po teden dni ali pa še več. SDS predelava tališniških odpadkov opozarja, da zaradi novega načina poročanja o okvarah na delovnih strojih ali na postrojenju stanje še slabše. Omenjajo osemurni zastoj 10. maja na vseh strojih, medtem ko W 180 ni uporabljen že vse od 29. marca. RD 130 pa stoji od 5. maja pred delavnico motornih vozil v TOZD Transport (sestanek je bil dne 27. maja). »Kljub tem težavam,« pravijo, »pa moramo pošiljati stroje v parno na drob-legure, kar povzroča še dodatne težave. Pod takimi pogoji ni mogoče delati in stroje uničevati.«

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarina ter jekloliivarna 1. Te SDS so o predlogu sklada skupne porabe razpravljale na sestanku šele 13. maja, čeprav smo v programu samoupravnih aktivnosti za april« navedli, da je treba zapisnike zbora delavcev poslati na CPSI najkasneje do 4. maja in čeprav je bil predlog v razpravi cel april. Obravnavale so tudi samoupravni sporazum o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS in predlog nagrad za proizvodno delo in delovno prakso.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1, 2 in 3, adjustaža Javornik, lužilnica adjustaža štekel ter adjustaža bluming 1 in 4. Obravnavale so zadeve, ki jih omenjamo v uvodu. Člane SDS bluming 4 zanima v zvezi z nagajevanjem, kdaj bodo začele veljati nove postavke. To vprašanje še zlasti zanima valjavce štekla. SDS adjustaža štekel 2 pa opozarja na zelo slabo stanje sanitarnih prostorov. Dva tuša sta neuporabna že več kot mesec dni. Tudi razsvetljava v obratu je izredno slaba. SDS adjustaža štekel Javornik in lužilnica adjustaža štekel menita, da so osebni dohodki prenizki, ker ne sledijo življenjskim stroškom in da je skrajni čas, da se uveljavi nagajevanje po rezultatih dela. Vprašujejo, kdaj se začne osebne dohodke izplačevati po novem sistemu. SDS adjustaža bluming 4 pa se zanima za vprašanje regresiranja mesečnih vozovnic za delavce, ki stanujejo na Jesenicah in vprašanje izdelave kataloga delovnih nalog (višje kategorije; nekatere naloge so preslabo ocenjene).

Tudi v TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so razprave potekale o zadevah, ki jih omenjamo v uvodu. Zapisnike smo prejeli od SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 1 in odprema. SDS proga 2400-2 pod razno opozarja, da se pod zobniki pogonskih valjčnic že spet nabira viskosit (od mazanja), ki sčasoma postane trd kot beton. Čiščenje pod mizami je zato zelo težavno. Predlagajo so tudi, da naj bi se pri delu s pečmi dalo več pristojnosti ogrevalcu in instrumentalcu in da naj bi se pri večjih popravilih ogrevalec in delovodja seznanila, za kakšna dela gre. Nadalje predlaga, da naj bi se ob občasnem pomanjkanju delavcev tudi nekaj delavcev iz pisarne usposobil za delo v proizvodnji. Pripombe imajo tudi k temu, da mora Železarna vse svoje proizvode prodajati preko posrednikov (grosistov), češ, da ti »samo bogatijo na račun proizvodnih podjetij.«

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, lužilnica + priprava vložka in 2 in 3, 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2 in 3. Obravnavale so samoupravni sporazum o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS in občinske stanovanjske skupnosti ter poslovanje v prvem trimesečju. SDS lužilnica + priprava vložka 1 ponovno opozarja na potrebo po postavitvi kabine na vstopu SCAP linije. SDS lužilnica 3, valjarna 3, adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 so se sestale skupaj. Opozorile so na več vprašanj ožjega obratnega pa tudi širšega značaja. Tako so bili v zvezi z manjšo proizvodno delavci opozorjeni na večjo previdnost pri delu, na disciplino v obratu in na vprašanje premeščanja delavcev iz oddelka v oddelk. Zanima jih, če je doslej, zaradi pomanjkanja vložka, že prišlo do premeščanja delavcev v skupnih službah (?). Glede prehrane v kantini pravijo, da ni na zadovoljivi ravni — še zlasti v času popoldanske in nočne izmene — in da bi bilo zaželeno, da bi sanitarna inspekcija večkrat pregledala kantine ter ustrezno ukrepala. Pogrešajo tudi radensko. Po njihovem mnenju bi bilo treba preprečiti tudi »sprehajanje« delavcev iz drugih obratov skozi njihov obrat zaradi njihove lastne varnosti kot tudi zato, ker otežkočajo notranji transport z vilicariji. Na žerjavih je treba popraviti ventilacijo. Vprašujejo tudi, kdo je odgovoren za dvakratno menjavo olja na ZRM v teku enega meseca in če je v zvezi s tem ukrepala samoupravna delavska kontrola ter koliko časa bo še treba čakati na katalog del in nalog (še zlasti za tista dela in naloge kjer prihaja do največje fluktuacije). Na sestanku SDS žarilnica 1 so delavci na SAN in izstopu linije CRNO k delajo v neposredni bližini linije CBL, postavili vprašanje, zakaj tudi oni niso opravičeni do dodatka na ropot in prah. Delavci SAN se poleg tega sklicujejo na to, da delajo na vročini. Delavci na vstopu linije pa vprašujejo, če je možno dobiti dodatek zaradi kislinških hlapih, ki ogrožajo njihovo zdravje. Odgovorni naj tudi pojasnijo, zakaj so tako slabo vzdrževane tudi klimatske naprave, saj več kot polovica ventilatorjev ne dela. Tudi klimatske naprave na žerjavih ne delajo. Zakaj osebni dohodki iz meseca v mesec padajo, življenjski stroški pa se višajo? Povečala naj bi se tudi vrednost bonov za malico. SDS žarilnica 3 je mnenja, da so osebni dohodki za današnje razmere prenizki, saj se življenjski stroški dvigajo

mного hitreje od njih. Tudi ta SDS predlaga, da naj bi se povzela vrednost bona za malico. SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 opozarjata na slabo stanje sanitarnih prostorov. Na skupnem sestanku SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 so imeli prvi rezalci pripombe na slabo izvršen remont na linijah. »Dogaaja se«, pravijo, »da je linija po remontu dostikrat slabša, kot je bila poprej.« Gre predvsem za tesnila in fotocelice. Nezadovoljni sta tudi s prehrano v kantini in z odnosom posameznih kantiner do delavcev. Predlagali so tudi, da naj bi v kantini na Beli imeli na razpolago tudi malinovec in radensko. SDS valjarno 2 pa zanima (dne 24. maja), zakaj v kopalnicah zopet primanjkuje tople vode.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, skladišče vložnega materiala, karisti in odprema. Obravnavale so samoupravni sporazum o ustanovitvi kulturne skupnosti SDS in občinske stanovanjske skupnosti. SDS vodstvo TOZD je točko razno namenila obravnavanju trenutne situacije v Železarni in v TOZD, s poudarkom na izpolnjevanju stabilizacijskih ciljev. SDS meni, da je v trenutni situaciji še zlasti potrebno, da se pohiti z izdelavo kataloga delovnih nalog. SDS hladna valjarna 1 pa je pod razno spregovorila o novospregljetem zakonu v devizah. Skupina se zaveda, da bo zato, ker je za Železarno predviden za 5 % večji izvoz, treba nameniti več pozornosti delovni in tehnološki disciplini (boljši izkoristek delovnega časa, optimalno doseganje količine in kvalitete v proizvodnji, zmanjševanje stroškov ipd.) SDS hladna valjarna 2 in adjustaža hladne valjarne pa sta mnenja, da zakon o devizah ni pravičen, češ da nalaga nove obveznosti samo tistim, ki so jih že doslej izpolnjevali. Mnenja so, da se obrat v skoraj vseh merilih obnaša stabilizacijsko že vsa leta. Od tega pa ima samo iztrošene stroje in nič drugega. SDS hladna valjarna 3 pa zakona o devizah ocenjuje kot »odtujevanje od samoupravnega sistema, ki smo ga 30 let gradili.« Vprašuje se, kako povečati izvoz, če pa primanjkuje repromateriala. Opozarjajo tudi, da se proizvodnje na starih in dotrajanih strojih res ne da več povečevati. SDS žarilnica 2 se je pod razno seznanila s stabilizacijskim programom, pri čemer pa je imela pripombe na razna pravila (žerjavna proga, kotli ipd.). Predlagala je tudi, da naj se v žarilnici vendale enkrat že uredi prostor za počitek. SDS žarilnica 3 je stabilizacijsko problematiko vzela na znanje v pripravi, da se da z boljšim delom marsikaj urediti. Pripominja pa, da tega problema brez uveljavljanja osebne odgovornosti ne bomo rešili. »Omenimo samo tehnološko in delovno disciplino, o kateri samo pišemo in govorimo na SDS, medtem ko nad izvajanjem le-te ni nobene kontrole. Vedno se ponavljajo ene in iste napake, ne da bi zanje kaj odgovarjali, ugotavljajo SDS. Tudi SDS žarilnica 3 meni, da naj stabilizacijski program« velja za vse in da naj res vsak odgovarja za svoje delo, za kar naj bi bil tudi ustrezno nagradjen.« SDS karisti pa meni, da »bo s tako zastarelimi stroji težko doseči norme, ki so potrebne za pridobitev deviz.« SDS izreka tudi pohvalo elektrikanem in vzdrževalcem HVJ za hitra popravila pri vzdrževanju električnih aparatov in drugih strojev v oddelku karisti. SDS odprema pa v zvezi s točko razno meni, da se je treba zavzemati za »doseganje dodeljenih stimulacij«, istočasno pa si je treba prizadevati, da bi stimulacijo še razširili glede na ceno in kvaliteto materiala. Opozarjajo pa tudi, da je treba hitreje rešiti vprašanja delovanja in sistema tehtanja na novi tehtnici. SDS lužilnica omenja, da se sicer zaveda problemov, ki bodo nastali ob pomanjkanju deviz in da se zavzema za boljše proizvodnje in zmanjšanje stroškov, vendar pa ne more mimo dejstva, da je v HVJ najslabše vzdrževan prav obrat lužilnice in da je tudi po investicijah na zadnjem mestu.

SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne v TOZD PROFILARNA pa so poleg poslovanja v prvem trimesečju obravnavale tudi oba samoupravna sporazuma, ki ju omenjamo v uvodu. SDS profilarna 2 je v zvezi s tekočo problematiko obravnavala izostanke z dela, način koriščenja dopustov in premeščanje delavcev. SDS meni, da je tudi ob pomanjkanju delavcev in ob zahtevah za povečanje izvoza treba dokazati, da so zrel delovni kolektiv. Tudi ostale SDS so spregovorile o delovni disciplini. V zvezi s tem je bilo sproženo vprašanje »zasedenosti« žerjava na popoldanski izmeni, ko se prebira za izvoz. Menijo, da bi bilo treba nekaj ukreniti, ker »žerjav« na zahodnem delu popoldan noče pomagati pri preleganju. Nadalje menijo, da je treba zaradi velikih izvoznih količin zadolžiti kadrovske sektor, da čimprej preskrbi štiri stalne delavce za prebiranje izvoza. Na sestanku je bilo obrazloženo tudi vprašanje stalnega premeščanja delavcev po strojih.

SDS vzdrževanje HVZ 1 in 2 (TOZD VZDRŽEVANJE) sta obravnavali poslovanje v prvem trimesečju. Pod razno ugotavljata, da na vzdrževalce HVZ pride vedno več zadolžitvev, od večdnevni remontov do izdelave rezervnih delov za iztrošene stroje. SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2 pa sta na izrednem sestanku obravnavali »zastoj na liniji 3 in prijavo izjemnega dogodka s strani TOZD Elektrode«. Sestanka so se udeležili tudi predsednik osnovne organizacije TOZD Vzdrževanje, vodja TOZD, sekretar ZK ter predsednik delavskega sveta temeljne organizacije. Delovni skupini sta se sestali, kot navajata, »zaradi neutemeljene prijave izjemnega dogodka (prekinitev dela) s strani vodstva TOZD Vzdrževanje«. Na liniji 3 je namreč, kot je pojasnil vodja odbora, prišlo do zastoja zaradi popravila briketne stiskalnice. Odrjeni ključavničarji so začeli s popravilom v soboto, 15. maja, dokončati pa bi ga morali istega dne do 14. ure. »S počasnim delom, ki ga je pogojeval v soboto prejeti osebni dohodek«, piše v zapisniku, so delo dokončali v ponedeljek do 10. ure. Zaradi tega je bilo na liniji 3 štiri ure zastoj. Delovni skupini smatra, da je to počasno delo kršitev delovne dolžnosti, nikakor pa ne pogoji za prekinitev dela in prijavo izjemnega dogodka. »Nadalje navajajo, da delovodja v proizvodnji, ki je napisal prijavo, ni usposobljen za področje vzdrževanja« in da »je zato njegov ukrep prenapljen, posebno še, ker se ni posvetoval z vodjem remontne skupine ključavničarjev«.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, parne naprave 1, 2, in 4, delavnice toplotne energije, delavnica elektroenergije, delavnica PIV energije ter PIV — energija 3 in 4. Večinoma so razpravljale o zadevah, ki jih omenjamo v uvodu. SDS delavnica elektroenergije je na sestanku 18. maja čutila potrebo, da predlaga odboru za delovna razmerja v temeljni organizaciji, da na naslednji redni seji obravnava, sprejme in realizira sklep št. 123 delavskega sveta TOZD Energetika z dne 23. aprila letos. Drugih vprašanj v zvezi z ožjo obratno problematiko na sestankih ni bilo.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, promet + vleka 1, 2, 3 in 4, tehtalci, elektromotorna delavnica, delavnica motornih vozil, lokomotivska delavnica, vozovna delavnica ter vzdrževanje proge. Poleg zadev, ki jih omenjamo v uvodu (razen predloga nagrad), so SDS obravnavale tudi samoupravni sporazum in pravilnik o enotnem urejanju stanovanjskih avpašanj. Na skupnem sestanku vseh samoupravnih delovnih skupin delavnic ter vzdrževanja proge je bilo dano tudi pojasnilo, da 9-odstotnega povišanja osebnih dohodkov ne bo ter oris položaja in splošnega gospodarskega stanja v Železarni. Postavljeno je bilo tudi sledeče delegatsko vprašanje: »Za kulturni dom smo dali sredstva za izdelavo načrtov. Kako je sedaj s temi načrti?«

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

NI NALOGE, KI BI JE NE ZMOGLI, ČE ZDRUŽIMO VSE SVOJE SILE

Na XIV. zboru aktivistov in borcev NOV Gorenjske v nedeljo, 6. junija, na Mežakli je govoril BOGDAN OSOLNIK, ki je v svojem govoru dejal:

V imenu pokrajinskega odbora gorenjskih aktivistov iskreno pozdravljam vse, ki ste prišli na ta XIV. zbor, še posebno pa vas, aktiviste in borce NOV in člane vaših družin. Naš skupni pozdrav naj velja še posebno svojcem tistih naših tovarišev iz vojne, ki niso dočakali svobode in tistih, ki so trpeli v ječah in taboriščih, pa tudi članom družin, ki so v najtežjih dneh nesebično podpirale osvobodilni boj in z nami delile vsa tveganja in žrtve. Vsako naše srečanje obnavlja čustva prijateljstva in globoke tovariške povezanosti iz skupnega boja za svobodo.

Se posebno nas aktiviste veseli, da se naših srečanj udeležuje vse več mladine in pionirjev. V tem vidimo najtrdnjše zagotovilo, da se bodo izročila osvobodilnega boja ohranila in da bodo še naprej spodbujala zavzeto in požrtvovalno delovanje novih generacij za razvoj naše domovine, zlasti pa za ohranitev njene svobode in neodvisnosti.

Prav zaradi izročila mladim, mi dovolite, da na tem zboru obudim spomin na zgodovinske dogodke pred štiridesetimi leti, na leto 1942, ki je bilo za vso Slovenijo pod nacistično in fašistično okupacijo izredno hudo, za Gorenjsko pa še posebej leto najtežjih preizkušenj in najstrašnejšega okupatorjevega nasilja.

Hitler je bil takrat gospodar večjega dela Evrope. Nemške armade so bile pred Moskvo, stiskale obroč okrog Leningrada in prodirale proti Stalingradu in na Kavkaz. Bile so na višku svoje moči in napadalnosti. Osvojile so vso severno Afriko, njihovi japonski zavezniki pa so obvladali položaj na Daljnem vzhodu in na Pacifiku.

V Jugoslaviji, kjer se je že v letu 1941 začela partizanska vstaja, so si okupatorji prizadevali zatreti narodnoosvobodilno gibanje s silo in z velikimi ofenzivnimi operacijami. Pri tem so izvajali najokrutnejše nasilje tudi nad golokrim prebivalstvom, da bi zlomili njegov uporniški duh in onemogočili podporo zaledja partizanski vojski. To je bilo še posebej na Gorenjskem leto, ko so množično streljali talce, požigali vasi in pošiljali ljudi v mučnice in koncentracijske taborišča.

Vendar ves ta teror ni mogel uničiti partizanstva in zlomiti borbene duha v tej pokrajini, ki jo je skupaj s Stajersko — Hitler nameraval popolnoma ponemčiti in priključiti k nemškemu rajhu.

To je preprečila partizanska vstaja, ki se je decembra 1941 razmahnila po vsej Gorenjski in zajela Gornjesavsko dolino, gorjanske vasi, zlasti pa Selško in še posebno Poljansko dolino. Čeprav so jo Nemci s silo začasno zatrli in zadržali, je razplamtela baklja upora, okupatorjem pa pokazala, da imajo opraviti z živimi in odločnimi nasprotnikom. To je dokazala tudi dražgoška bitka, ki je trajala od 9. do 11. januarja 1942 in je bila do takrat največji oboroženi spopad na območju, ki so ga Nemci imeli za sestavni del svojega rajha. Ta bitka je močno odjeknila po vsej Sloveniji kot dokaz, da se je mogoče upreti tudi nemški vojski, same okupatorje pa je iznenadila in jih prisilila, da so ustavili izseljevanje Slovencev in odložili formalno priključitev Gorenjske in Stajerske rajhu, ki je tudi kasneje niso mogli nikoli izvesti.

Po dražgoški bitki, ki bo ostala zapisana v naši zgodovini kot eno najslavnejših dejanj boja za svobodo, so Nemci nadaljevali s preganjanjem in zasledovanjem partizanskih enot, predvsem pa so uničevali terenske organizacije partije in OF. Vendar se spomladi tega leta nadaljuje razmah partizanstva. Aprila 1942 je bila formirana I. grupa odredov, v kateri sta do konca junija že delovala Gorenjski in Koroški odred. Gorenjski partizani prenesejo boj že tudi na Koroško. Poleti je bila poslana na Gorenjsko in takratne ljubljanske pokrajine prek Notranjske in Dolomitov druga grupa odredov — pravzaprav prva slovenska brigada — ki naj bi skupaj z gorenjskimi enotami tukaj izvedla večje akcije, ustvarila svobodno ozemlje in izvršila mobilizacijo, nato pa nadaljevala pohod na Stajersko z istimi nalogami. Toda grupa se je s svojimi tremi bataljoni znašla pod silovitim pritiskom nemških vojaških in policijskih enot. Po skupnem dogovoru nemških in italijanskih štabov se je namreč tudi na Gorenjskem — tako kot na Dolenjskem — začela velika ofenziva, v kateri so okupatorji s taktiko obkroževanja celotnih področij z velikimi silami, poskušali prečesati predel za predelom. Proti drugi grupi so Nemci vrgli v boj več kot 20.000 vojakov in jo z velikimi obkroževalnimi operacijami, zlasti okrog Blegoša in Jelovice, poskušali na vsak način uničiti. Tega sicer niso dosegli, čeprav so ji zadali

težke izgube. Grupa na Gorenjskem ni mogla uresničiti vseh pričakovanih, vendar sta se dva njena bataljona po strahovitih naporih in žrtvah uspela prebiti na Stajersko in sta tam okrepila osvobodilni boj ter postala jedro novih brigad.

Partizani in aktivisti so na Gorenjskem v tistem letu doživeli več težkih udarcev. Marca je na Rovtnu nad Crngrobom padlo 16 borcev, med njimi član glavnega poveljstva in glavni organizator gorenjske vstaje Stane Žagar starejši. Aprila je bila v Udinem borštu obkoljena in skoraj uničena Koroška četa, skupina njenih borcev, ki se je prebila iz obroča, pa je bila uničena v Okrogelski jami pri Kranju. Tam je izgubil življenje tudi Stane Žagar mlajši, sekretar pokrajinskega komiteja SKOJ. Znan je legendarni potek junaškega boja in smrti teh partizanov. Potem, ko so bili izdani in ko so se borili do zadnjega, si je šest partizanov rajši vzelo življenje, kot da bi živi prišli v roke gestapovskim krvnikom, druge pa so — omamljene od plina — zajeli in kasneje — razen enega — usmrtili. Septembra je ob zaključku nemške ofenzive na Jelovici padel komandant prve grupe odredov Jože Gregorič, oktobra pa je bil v spopadu z Nemci na Jamniku smrtno ranjen komisar prve grupe odredov in sekretar pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko Lojze Kebe-Štefan. Oba sta bila proglašena za narodna heroja. Sredi septembra je bil obkrožen in uničen Koroški bataljon v Udinem borštu, pri čemer je padlo v boju ali bilo zajetih okrog 60 borcev. Decembra je na Kostanjski planini padlo 16 borcev Koroškega odreda, med njimi komandant Matija Blejč-Matevž, kasneje proglašen za narodnega heroja. V tem letu je na Gorenjskem omahnilo tudi veliko drugih dragocenih življenj.

Kljub temu, da je doživljalo tako težke udarce, gorenjsko partizanstvo ni bilo uničeno. Nasprotno, prav v teh težkih pogojih je dokazalo vso svojo trdnost. Se pred koncem leta se je pričela nova partizanska mobilizacija kot protikupek na rekrutacijo Slovencev v nemško vojsko. Novembra je prišel na Gorenjsko Boris Kidrič in imenoval novo pokrajinsko politično vodstvo, katerega sekretar je postal Maks Krmelj-Matija, eden od organizatorjev poljske vstaje. Boris Kidrič je opozoril gorenjsko vodstvo na nujnost čim večje širine osvobodilnega gibanja in posebej na delo med kmečkim prebivalstvom. Na teren so bili tudi iz vojske poslani sposobni organizatorji, da poživijo politično delo med prebivalstvom. Na tako izpostavljenem območju se namreč partizanstvo ne bi moglo uspešno razvijati brez organizacije terena. Tako so bili že ob koncu tega burnega leta ustvarjeni pogoji za nov razmah osvobodilnega gibanja na Gorenjskem, ki se je razplamtelo v naslednji pomladi 1943, ko je zrastle devet bataljonov Koroškega odreda in je bila ustanovljena Prešernova brigada.

Zgodovinski pogled na leto 1942 je še posebno poučen, ker nam kaže, prek kakšnih strahovitih naporov se je v teh krajih moralo prebijati partizanstvo. Razvitost komunikacij, številnost okupatorjevih postojank in njegovo zagrizeno prizadevanje, da bi popolnoma obvladalo tako pomembno strateško področje — vse to je onemogočalo vzpostavljane osvobodilnega ozemlja in izvajanje večjih partizanskih operacij. Vendar so bile partizanske enote ves čas aktivne in Nemci jih niso mogli uničiti. Osvobodilno gibanje se je opiralo na ilegalno mrežo aktivistov OF, ki je segala v vse kraje in tudi v močno zastražena in kontrolirana mesta. Tako je Gorenjska, kljub vsem ustrahovalnim naporom okupatorja in zvižam nemškega gestapa, vzdržala v boju in glas OF je našel skrito pot od hiše do hiše, od človeka do človeka. Partizani in aktivisti so se lahko obdržali in uspešno delovali na tem terenu, ker so uživali pomoč in zaupanje prebivalstva. Uspevali so se izmikati zasledam in ukanam, ker so jih obveščali, vodili in ščitili vsi, od otrok do starčkov in ženic. Zato upravičeno lahko rečemo, da je bila naša zmaga, zmaga vsega ljudstva.

Spomin na težke, a slavne boje in izkušnje gorenjskih partizanov in aktivistov nam bo vedno v ponos, vedno znova pa nas tudi navdaja z vero v nezlomljivo ljudstvo, ki se bori za obstanek na svoji zemlji in za svojo svobodo.

Ta vera nam je potrebna tudi sedaj, ko se v svetu zaostrojuje krize in nasprotja in ko je varnost in neodvisnost narodov ogrožena zaradi politike blokavske delitve sveta, vojaških agresij in drugih oblik vmešavanja v njihovo življenje in družbeni razvoj. Jugoslavija si je kot ne-

odvisna, neuvrščena dežela pod Titovim vodstvom ustvarila velik mednarodni ugled, vendar se moramo tudi mi, njeni državljani, zavdati, da živimo v nemirnem svetu in da njegove politične, gospodarske in vojaške krize zadevajo in ogrožajo tudi nas. Zato moramo pogledati v oči tej stvarnosti in se zavzeti ne le za nadaljnje utrjevanje našega mednarodnega položaja z aktivno, neuvrščeno zunanjo politiko, ampak prav tako tudi za odločnejše reševanje tistih nalog našega notranjega razvoja, od katerih je vse bolj odvisen tudi naš mednarodni položaj, naša varnost in neodvisnost.

Moramo se še bolj odločno zavzeti za reševanje naših notranjih problemov in zagat, zlasti gospodarske nestabilnosti in težav v ekonomskih odnosih s tujino ter v plačilni bilanci naše države. Vemo, kje so vzroki teh težav, da so posledica dolgoročnega pretiranega in nesmotnega investiranja, neodgovornega zadolževanja v tujini in porabe, ki ni bila sorazmerna z učinkovitostjo našega dela. Vemo, da teh težav ni povzročilo samoupravljanje, ampak prav nasprotno, odtujevanje odločanja in ne dovolj dosledno uresničevanje samoupravnih odnosov. Nedavno je komisija zveznih družbenih svetov za probleme gospodarske stabilizacije, katere delo vodi Sergej Kraigher, razgrnila pred nas analizo teh vzrokov in objavila tudi izhodišča dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ki povsem določno in realno opredeljuje nadaljnjo politiko našega gospodarskega in družbenega razvoja. Uresničevanje izhodišč bo dolgoročen in globok proces, ki zahteva temeljito in celovito spremembo ravnanja vseh, še zlasti pa najbolj odgovornih dejavnikov naše družbe. Za vse nas velja opozorilo: delati bolje, učinkoviteje, izkoristiti vse lastno znanje in sposobnosti, uskladiti naše želje z realnimi možnostmi, ki jih ustvarjamo s svojim delom, pri vsem tem pa politično in gospodarske odnose resnično urejati po demokratični samoupravni poti! To vse je v tem trenutku osnovna družbena naloga, za katero se zavzemamo tudi mi borci in jo sprejemamo tudi kot svojo obveznost.

Kakor je nekdo boj proti okupatorju zahteval združitev vseh sil našega naroda, tako jih danes zahteva uresničenje gospodarske stabilizacije, ki je eden prvih pogojev našega nadaljnjega napredka in večjega blagostanja. Vsi kongresi zveze komunistov v republikah in pokrajinah so te dni podprli posledno samoupravno pot urejanja naših gospodarskih in drugih problemov in pokazali, da imamo moči za premagovanje nastalih težav. Tudi mi borci smo na nedavnem zasedanju svoje skupščine izrazili podporo stabilizacijskemu programu, hkrati pa tudi zahtev, naj se zaostri boj proti neodgovornosti, nedisciplinam, papirnatemu uradovanju, kršenju samoupravnih pravic delovnih ljudi in proti dvojnim morali tistih, ki eno govore, a drugo delajo. Borci opozarjamo na resnost nalog, ki so pred nami, ne zato, da bi sejali malodušje, ampak nasprotno, da bi spodbudili vse poštene in dobronamerne ljudi, da pomagajo uresničiti naloge, ki jih zahteva nadaljnji razvoj in napredek naše družbe.

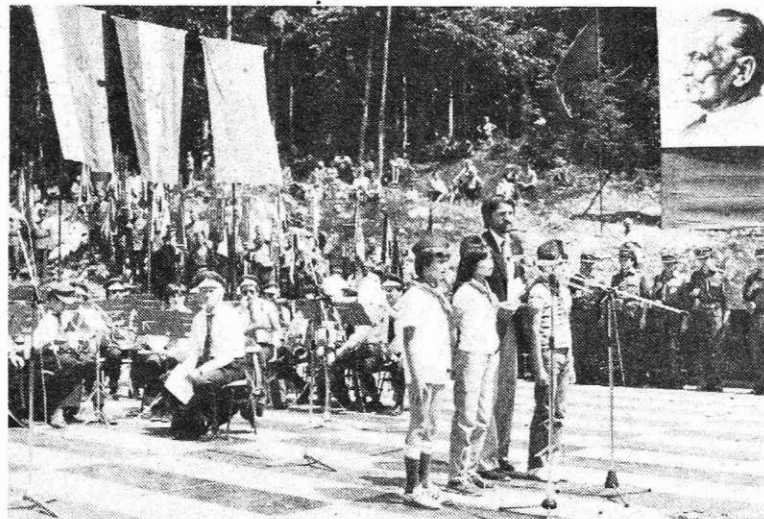
Preizkušnje, pred katere nas postavljajo svetovne in domače razmere, so zapletene in zahtevne. Toda naše izkušnje iz osvobodilnega boja nas učijo, da ni naloge, ki bi je ne zmogli, če združimo vse svoje sile in se odločno zavzamemo za uresničevanje zastavljenih ciljev. Pri tem je — kakor vedno do sedaj — za razvoj in trdnost Jugoslavije bistvenega pomena krepitev bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti in njihovega enakopravnega sodelovanja.

Zato bomo borci še naprej posebno občutljivo reagirali proti vsem poskusom rušenja te enotnosti, proti sejanju nacionalizma, nezaupanja in razdora. Zavzemali se bomo še naprej, da se odnosi med našimi narodi in narodnostmi razvijajo na osnovi bratstva in solidarnosti, pa tudi odgovornosti vsakega naroda ne le za njegov razvoj, ampak tudi za usodo celotne jugoslovanske skupnosti.

Prav mi, ki smo doživljali strahote druge svetovne vojne, imamo pravico in dolžnost, da danes še toliko bolj prizadeto opozorimo na nevarnost, ki grozi človeštvu zaradi vse bolj brezumnega nadaljevanja oboroževalne tekme, zlasti med velikimi silami in njihovimi vojaškimi zvezami, ki grozljivo kopičijo in izpopolnjujejo vse strahotnejša orožja za množično uničevanje. Samo rušilna moč jedrskega orožja, ki je nakopičena v arzenalih obeh blokov, bi zadostovala za večkratno uničenje našega planeta, lahko pa si jo ponazorimo s podatkom, da je enaka poprečna treh ton dinamita na vsakega prebivalca na zemeljski krogli. Po najnovejših podatkih je bilo v lanskem letu v svetu porablje-

Med gosti XIV. zbora je bil tudi Franc Leskošek-Luka, desno od njega Bogdan Osolnik (Foto I. Kučina)

Pionirji pozdravljajo XIV. zbor (Foto I. Kučina)

nih za oboroževanje 650 milijard dolarjev, medtem ko za pomoč deželam v razvoju ni bilo mogoče zagotoviti niti najnujnejših sredstev, ki bi ublažila umiranje milijonov ljudi in še posebej otrok zaradi lakote in boleznih ter drugih posledic nerazvitosti. Pred vsem človeštvom je naloga, da obrzda to grozljivo oboroževanje s takojšnjimi učinkovitimi sporazumi o prekinitvi te tekme, zlasti na jedrskem področju in o ukrepih za začetek postopne razorožitve. Prav jutri se bo na sedežu združenih narodov v New Yorku začelo drugo posebno zasedanje generalne skupščine, posvečeno vprašanju razorožitve. Po sklepu predsedstva SFRJ in zvezne skupščine se bodo predstavniki naše države skupaj z drugimi neuvrščenimi deželami odločno zavzeli za sprejetje celovitega programa razorožitve in za omejitve nadaljnjega izdelovanja sredstev za masovno uničevanje zlasti jedrskega orožja, pa tudi drugih orožij, namenjenih za klasično vojskovanje in oborožene posege.

Milijoni ljudi v svetu bodo spremljali delo posebnega zasedanja v pričakovanju njegovih rezultatov, v mnogih deželah in tudi pred sedežem Združenih narodov pa so že sklicane velike množične manifestacije za mir in v podporo tistim, ki si prizadevajo, da bi to posebno zasedanje zares dalo sadove in postalo prelomnica v reševanju problema razorožitve. Mislim, da se tudi vsi mi, tukaj zbrani, pridružujemo tem željam in zahtevam in izražamo vso podporo prizadevanjem za mir, za prekinitev oborože-

valne tekme in za vzpostavitev novih, pravičnejših in enakopravnih odnosov med narodi, ki bodo vsem ljudem omogočili svobodno in človeka vredno življenje.

Prav je, da se zavedamo težavnosti nalog, ki so pred nami. Toda to nam ne sme zamegliti optimizma, zaupanja v prihodnost in tudi čustva ponosa nad tem, kar smo ustvarili in zgradili doslej, v teh letih življenja v svobodi, kar je vidno vsakomur in na vsakem koraku po tej naši lepi slovenski deželi in po vsej Jugoslaviji.

Strmimo svoje vrste, da bomo premagali tudi sedanje težave in zagotovili pogoje za nadaljnji napredek in dvig blagostanja naše družbe. Sklenimo naš zbor z obljubo, da bomo tem nalogam posvetili vse svoje moči!

Naj živi socialistična republika Slovenija! Naj živi naša skupna domovina, samoupravna in neuvrščena, federativna republika Jugoslavija!

Dopisujte

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

VELIČASTEN ZBOR AKTIVISTOV IN BORCEV NOV NA MEŽAKLI

(Nadaljevanje s 1. strani)

osvobodilne vojne Slovenije, ki jo je prebrala Nevenka Juvan.

Sledilo je tovariško srečanje z zabavno družabnim programom, ki so ga popestrili instrumentalni ansambel Gornjesavski kvintet, v vmesnim igranjem pihalnega orkestra Jeseniških železarjev in godbe na pihala iz Gorij, ki je v popoldanskih urah pozdravila udeležence v gorenjskih narodnih nošah. Nekateri so se pomerili tudi v streljanju z zračno puško, mnogi pa so poskušali srečo na srečolovu, ki so ga pripravili aktivisti iz Blejske Dobrave. Za družabnost so skrbeli tudi številni improvizirani pevski zbori.

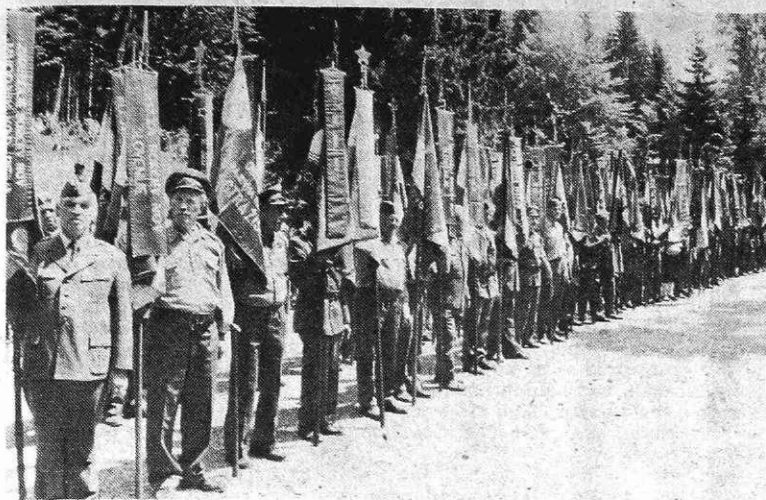
Vse to pa je bil le okvir srečanju nekdanjih gorenjskih aktivistov in borcev NOV, ki so znova utrdili svoje prijateljske vezi in obudili spomine na dni narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije. Z zanimanjem in pozornostjo so jim prisluhnili tudi mladi udeleženci, ki se vsako leto bolj številno udeležujejo zbora, katerega tradicijo bodo sča-

soma morali prevzemati prav oni. In ne samo tradicijo, tudi odgovorne naloge pri nadaljnji izgradnji socialističnega samoupravljanja.

Zelo zadovoljivo in solidno so za žejne in lačne poskrbeli delavci TOZD Družbena prehrana jeseniške železarne, delavci Tobaka, poslovalnice Jesenice, pa za različne spominkke, razglednice, tobačne izdelke in drugo. Naj ob tem omenimo, da so ob spominski znački udeleženci prejeli še posebno številko LISTOV, kulturno umetniške priloge tednika Železar, ki jo je ob letošnjem zboru uredil kulturno umetniški klub DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Izredno okolje, estetsko in funkcionalno urejen prireditveni prostor in lepo sončno vreme so nedvomno k zadovoljstvu udeležencev dodali velik delež.

Gostiteljica in organizatorica XV. srečanja gorenjskih aktivistov in borcev NOV prihodnje leto bo občinska konferenca SZDL Skofja Loka, ki je na Mežakli prevzela v enoletno varstvo prapor zbora.

Zbor zastavonoš na XIV. zboru (Foto I. Kučina)

S harmoniko na XIV. zboru (Foto I. Kučina)

RAZGOVORI O PROGRAMSKI USMERITVI KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV V LETU 1982

Izvršni odbor kluba samoupravljalcev Jesenice je na zadnji seji sklenil, da organiziramo razgovore s članicami kluba, da bi ugotovili, ali programska izhodišča ustrezajo interesom in potrebam članstva in kakšne so dopolnitve, dodatne želje in spremembe programa.

Viktor Brun, tajnik kluba samoupravljalcev in Marjetka Vrhunc-Mulej sta bila zadolžena, da to izpeljeva. Oblikovane so bile štiri skupine in vabljeni predstavniki naslednjih članic kluba samoupravljalcev:

Prva skupina, torek, 25. maja: predstavniki krajevnih skupnosti in samoupravnih skupnosti.

Druga skupina, sredo, 26. maja: železarna Jesenice, Iskra, Kovin, Tehnično biro, Kovinoservis, KO-OP Mojstrana, Elim, Gradis, Gradbinec, Izolirka, IPI, Kovinar, Kemična čistilnica in pralnica, Vodovod, Planika.

Tretja skupina, četrtek, 27. maja: Železniška postaja, Integral, PTT, Universal, Golica, Vatrostalna, Gorenjka, Kolodvorska restavracija, Kompas, BUSP, Elektro Žirovnica, HE Moste, Gorenjska oblačila, TOZD Gozdarstvo Jesenice, LGO, LIP TO Mojstrana.

Četrta skupina, petek, 28. maja: CSS, ZIC, vse TOZD VIZ, naravno zdravilišče Triglav Mojstrana, Lekarna, Zdravstveni dom, obratna ambulanta Železarnice, Bolnišnica, Carinarnica, dom dr. F. Berglja, upravni organi skupščine občine, Ljubljanska banka, zavarovalna skupnost Triglav.

Udeležba je bila slabša od pričakovane, in sicer so se (po skupinah) odzvali predstavniki naslednjih članic kluba samoupravljalcev:

a) 25. maja: KS Plavž, Javornik-Koroška Bela, Sava, Mojstrana, izobraževalne skupnosti, stanovanjske skupnosti, komunalne skupnosti, raziskovalne skupnosti, socialnega skrbstva, skupnosti za zaposlovanje, otroškega varstva.

b) 26. maja: Gradis, Kemična čistilnica in pralnica, Kovinoservis, Iskra, IPI.

c) 27. maja: OŠ - 16. december Mojstrana, PTT, železniška postaja Jesenice, Kompas TOZD Hoteli Kranjska gora, Gorenjska oblačila, KO-OP Mojstrana.

d) 28. maja: Železarna, Kovinar, ZIC, Ljubljanska banka, Gradbinec, VIZ - DSSS, upravni organi skupščine občine, OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela, naravno zdravilišče Triglav Mojstrana.

Na vseh štirih razgovorih smo se držali naslednjega vrstnega reda:

— Predstavitev delovnih skupin, ki delujejo pri klubu samoupravljalcev in njihovih nalog;

— Slavnostna seja skupščine kluba ob petletnici kluba samoupravljalcev in ob 27. juniju, dnevu samoupravljalcev;

— Predlog za zvišanje nadomestila udeležencem izobraževalnih oblik na 68 dinarjev;

— Obveznosti do kluba samoupravljalcev: članarina in akontacija za prvo polletje 1982;

— Pobuda za povezovanje s klubom samoupravljalcev;

— Dopolnitve in spremembe programa kluba samoupravljalcev za leto 1982;

— Razdelitev vprašalnikov.

Tajnik kluba samoupravljalcev Jesenice je predstavil delo šestih delovnih skupin, njihovo sestavo in načrte. Pri klubu samoupravljalcev delujejo delovne skupine za:

— izmenjavo samoupravnih izkušenj, mnenj in raziskave,

— svetovanje in pomoč pri dogra-

jevanju in urejanju samoupravnih aktov (za OZD),

— pomoč pri dopolnjevanju in izpopolnjevanju dohodkovnih odnosov in delitvi sredstev za osebne dohodke,

— izmenjavo izkušenj in razvoj pri urejanju samoupravnih aktov v krajevnih skupnostih,

— svetovanje in pomoč samoupravnim interesnim skupnostim,

— vsebinske zasnove družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev in področje informiranja.

Predstavljalci se opozorili na njihove načrte in možnosti za nadaljnje delo prav za članice kluba samoupravljalcev.

Prva skupina še ni začela, aktivni sta skupini za dopolnjevanje in urejanje samoupravnih aktov v OZD in krajevnih skupnostih. Skupina za dograjevanje dohodkovnih odnosov bo v juniju organizirala inštruktaže o pripravi razvida del in nalog in o metodoloških izhodiščih. Najbolj aktivna je skupina za programiranje družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev in informiranja, ki sproti spremlja program izobraževalnih oblik in ga prilagaja potrebam in interesom članic. Pripravlja že tretji bilten kluba samoupravljalcev, ki bo to pot žepnega formata in je namenjen izmenjavi samoupravljalških izkušenj. Izšel bo 27. junija ob dnevu samoupravljalcev in bo obeležil petletnico kluba samoupravljalcev.

Ob 27. juniju bo slavnostna seja skupščine kluba samoupravljalcev. Slavnostni govornik bo predsednik občinskega sveta ZSS Jesenice Branko Iskra. Podeljena bodo tudi priznanja zaslužnim samoupravljalcem.

Ko je bil pred leti na predlog delegatov železarnice Jesenice sprejet pravilnik o nadomestilu stroškov udeležencem izobraževalnih oblik za prevoz in prehrano, je bil znesek za eno eno popoldne 50 dinarjev. Ker je za današnje razmere to nadomestilo zelo nizko, lahko predlagamo zvišanje za največ 36 %, in to znese 68 dinarjev. Udeleženci razgovora naj bi se pisno opredelili, ali so za tako zvišanje ali niso.

Odposlani so bili računi za akontacije za storitve v prvem polletju in za članarino. Poravnanih je že 70 % obveznosti, zaostajajo tiste članice, ki plačujejo članarino.

Do danes je približno 50 % članic sporočilo imena delegatov za skupščino kluba samoupravljalcev v novem mandatu, zato smo v razgovoru opozorili tudi na to. Domenili smo se, da bodo gradiva za skupščino kluba naslovljena na delegate in ne na temeljne samoupravne organizacije in skupnosti, da bodo delegati gradiva dobili pravočasno.

V podobni sestavi se bomo sestali oktobra letos in se pogovorili o nadaljnjih usmeritvah za delo.

Dopolnitve programa izobraževalnih in drugih oblik dela ni bilo. Udeleženci razgovora pa so pripomnili naslednje:

Izobraževanje delegatov

Ker je klub samoupravljalcev organizator tega izobraževanja, smo govorili o predlogu programa za izobraževanje delegatov, ki ga je

pripravil koordinacijski odbor za družbenopolitično izobraževanje pri OK ZSDL Jesenice. Pripomba predstavnikov SIS je, da niso zajete vse SIS, še zlasti to velja za socialno varstvo, ki ga vsi radi izpuščamo in zanemarjamo njegovo skupščinsko vlogo. Predlagano je bilo, da o programu izobraževanja razpravlja delovna skupina za družbenopolitično izobraževanje in informiranje pri klubu samoupravljalcev in ga dopolni. Mnenje udeležencev, da mora biti izobraževanje v popoldanskem času, je enotno. Ker je velik problem pri izobraževanju primeren prostor, so udeleženci predlagali sejo soto zdravstvenega doma. Ker je ta ob sredo sedežna, delegatsko izobraževanje pa bo trajalo tri zaporedne dni v tednu, tudi ta prostor ne pride v poštev.

O izobraževanju delegatov SIS se bomo v septembru dogovorili predstavniki SIS, kluba samoupravljalcev in delavske univerze, potem ko bo zaključena javna razprava o predlogu programa, ki ga je pripravil koordinacijski odbor za družbenopolitično izobraževanje pri OK ZSDL Jesenice, o delitvi dela in o vseh podrobnostih. Predlagano je bilo, da bi izobraževanje delegatov organizirali po delih, da ne bi organizirali seminarjev za vse delegate ene SIS, ampak po dogovorjenem zaporedju (na primer po dva in dva seminarja za vsako SIS) za vseh deset SIS. Tako bi prišli na seminar najprej najbolj zainteresirani, nato pa še vsi ostali, zagotovljeno pa bi bilo, da bi v nekem določenem času neko določeno število delegatov vseh SIS absolviralo izobraževalne oblike.

Ostalo izobraževanje:

Konkretnih dogovorov ali predlogov za organizacijo izobraževalnih oblik ni bilo, zato smo s temi razgovori dosegli veliko manj kot lani. Zdi se, da so se udeleženci veliko manj kot lani pripravili na razgovor.

Zabeležili smo še nekaj drobnih predlogov:

1. Prioriteto je treba dati enopol dnevnim tečajem, ker so seminarji, ki trajajo dva popoldneva, predolgi.

2. TOZD Promet — železniška postaja in PTT predlagata zaradi specifičnosti dela za izobraževanje svojih delavcev kasnejši čas, po sedmi uri zvečer.

3. TOZD Promet tudi predlaga, naj bi letne plane tudi terminsko opredelili. Ker se za vsak program dogovarjamo sproti, neposredno s članicami, je tako postavljanje časovnih opredelitev nemogoče. Zelo malo verjetno je, da bi bila izobraževalna oblika uspešna, če bi jo samo razpisali, ne da bi se prej zanj dogovorili. Prav taki razgovori so nam vodilo za načrtovanje programa za daljše časovno obdobje, saj se lahko s članicami kluba samoupravljalcev neposredno dogovorimo za tak program, ki jim najbolj ustreza in za vse organizacijske značilnosti.

Tako so razgovori delno dosegli namen. Seznanili smo udeležence z delom delovnih skupin in s sprotinim dogajanjem v klubu samoupravljalcev. Udeležba je bila pod pričakovano in v razgovoru so se zelo poslošno dotaknili izobraževanja.

Ostane nam upanje, da bodo jesenski razgovori bolj obiskani in da se bomo lahko tudi dogovorili za konkretne akcije, po željah in interesih članic kluba samoupravljalcev.

Marjetka Vrhunc-Mulej

Dopisujte v Železarnja

DRUGA SEJA ZBORA ENOTE SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Delegati zbora enote skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja so se 2. junija zbrali na svoji drugi redni seji, za katero je bil predložen razmeroma običen dnevni red. Največ pozornosti so delegati posvetili naslednjim zadevam:

— gmotni položaj upokojencev v letu 1982 in možnosti usklajevanja pokojnin med letom,

— bistvene novosti zveznega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in predlog za izdajo republiškega zakona ter predlog aktivnosti pri izgradnji novega sistema,

— uresničevanje programa ustanavljanja in razvoja zavodov za usposabljanje invalidnih oseb na podlagi svobodne menjave dela v obdobju 1981/85,

— možnosti uskladitve strokovnih postopkov, dejavnosti in kriterijev pri ugotavljanju invalidnosti.

V Sloveniji je v mesecu maju prejelo pokojnino 236.581 upokojencev v povprečnem znesku 8.358 din. Varstveni dodatek je v mesecu maju prejelo 32.674 upokojencev.

Da bi upokojenci s svojimi pokojninami vsaj nekoliko sledili rasti osebnih dohodkov in življenjskih stroškov v letu 1982, je bil dan predlog, da se s prvim julijem povečajo pokojnine za 10 %, s povečanjem pokojnin se tudi poveča mejni znesek najnižjih pokojnin pokojninskih prejemkov in bo od prvega julija dalje znašal 7.639 dinarjev. V razpravi so delegati kritizirali, da so vest o povečanju pokojnin objavili časopisi, še predno so o tem sklepali zbori delegatov, kakor tudi skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. Rečeno je bilo tudi, da so podatki o gibanju osebnih dohodkov drugačni, kot jih navaja skupnost, oziroma da je rast osebnih dohodkov večja in bi moral biti tudi odstotek povišanja pokojnin višji. S tem povečanjem bi poprečna starostna pokojnina predstavljala okrog 75 % poprečnega osebnega dohodka zaposlenih delavcev.

V zvezi z novim zveznim zakonom pa je bilo na zboru delegatov poudarjeno, da daje prednost tistim, ki neradi delajo, splošna ugotovitev pa je, da po vsej verjetnosti zakon precejšnje naše gospodarske zmoglosti. Rečeno je bilo, da bo potrebno pri izdelavi republiškega zakona premisliti, kako bi z zakonom uredili tudi vprašanje tistih žensk, ki takoj po vojni niso mogle biti zaposlene zaradi večjega števila otrok in tudi zaradi takratnih razmer (ni bilo ne

vrtec, menz), danes pa prav te žene, čeprav so takrat dale precejšen delež pri obnovi gospodarstva, nimajo svojih finančnih sredstev. Zato tudi tisti upokojenci, ki morajo z eno pokojnino preživljati dve osebi, zaostajajo za poprečnim standardom. To je posebno pomembno za Slovenijo, kjer celotni standard sloni na zaposlenosti obeh zakoncev. V ostalem svetu je vprašanje nezaposlenih žensk v starosti že rešeno. Seveda je o tem potrebno misliti že pri izdelavi osnutka novega zakona o pokojninsko invalidskem zavarovanju.

Pri obravnavi možnosti za usklajitve strokovnih postopkov, dejavnosti in kriterijev pri ugotavljanju invalidnosti je bilo rečeno, da morajo biti kriteriji v vsej Sloveniji enaki. Morda ne bi bilo slabo uveljaviti že večkrat izraženo željo oziroma zahtevo, da bi morali ugotavljati stopnjo invalidnosti v določenih obdobjih tudi pri invalidih prve kategorije, kajti dogaja se, da nekateri invalidi poleg invalidnine z dodatnim delom zaslužijo kar precejšnje vsote in so le invalidi na svojem rednem delovnem mestu, izven tega pa delajo normalno.

Med delegatskimi vprašanji je bilo postavljeno vprašanje plačevanja samoprispevka, oziroma do katere višine pokojnine naj bi bili upokojenci oproščeni plačevanja tega. V Ljubljani upokojenci z manj kot 8.000,00 din pokojnine ne plačujejo samoprispevka. Pojasnjeno je bilo, da je to v vsaki občini s posebnim odlokom natančno določeno. Na Jesenicah upokojenci, ki prejemajo varstveni dodatek, ne plačujejo samoprispevka, pa tudi tisti upokojenci ne, katerih skupna pokojnina ne presega na vzdrževano osebo 3.315 dinarjev. Seveda pa morajo tisti, ki padejo s skupnimi dohodki pod to vsoto, postaviti zahtevek za oprostitve plačevanja samoprispevkov.

Na prvi seji zbora delegatov je bilo navzočih od 36 le 25 delegatov ali 69,2 %, na drugi seji pa le 22 ali 61 %. Menim, da taka udeležba na sejah zbora delegatov ne more biti v ponos. Če smo soglašali z našo kandidacijo in so nam volilci izrekli zaupanje, potem moramo to tudi upravičiti.

Stane Torkar

(Nadaljevanje s 1. strani)

like krajevne skupnosti v manjše samoupravne enote mora zagotoviti tudi oblikovanje bolj humanih človeških skupnosti, skupnosti, ki bodo omogočale bolj neposredne človeške stike med prebivalci in njihovo solidarno povezovanje in sodelovanje.

Vse to pa je temeljni pogoj za uspešno upravljanje in odločanje pri uresničevanju svojih skupnih potreb in interesov na različnih področjih, kot so: medsebojni odnosi, urejanje naselja in drugega prostora ter prebivanje, upravljanje stanovanj, otroško varstvo in socialno skrbstvo, zdravstveno varstvo, vzgoja in izobraževanje, prosveta in kultura, javno obveščanje, telesna kultura in rekreacija, komunalne in druge dejavnosti za neposredno zadovoljevanje svojih potreb ter potreb družin in gospodinjstev, varstvo interesov potrošnikov in uporabnikov, splošni ljudski odpor in družbena samozasčita, varstvo človekovega okolja, kulturnih in zgodovinskih spomenikov, upravljanje stvari v družbeni lastnini ter druga področja skupnega življenja in dela.

Preoblikovanje sedanje krajevne skupnosti v tri manjše dejansko daje pogoje tudi za neposredno udeležbo vseh prebivalcev pri sprejemanju

programov in planov razvoja ne samo svoje krajevne skupnosti temveč tudi občine in širših družbenopolitičnih skupnosti. Dejansko daje tudi pogoje za boljše in bolj učinkovito delovanje vseh družbenopolitičnih organizacij.

Pri nedeljskem opredeljevanju naj bi bile prebivalcem krajevne skupnosti Plavž osnovno vodilo misli tovariša Tita na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, ko je dejal:

»Za razvoj socialistične samoupravne demokracije je bistven razvoj demokratičnih odnosov v krajevni skupnosti in občini. Krajevna skupnost mora — prek raznih oblik neposrednega sporazumevanja, dogovarjanja in odločanja — postati temeljna samoupravna skupnost ljudi, v kateri odločajo o vrsti vprašanj iz vsakodnevnega življenja in dela. Takšna krajevna skupnost, ki se v praksi čedalje bolj uveljavlja, je skupaj s temeljno organizacijo združenega dela temelj celotnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Zato je nujno, da je nadaljnji razvoj krajevnih skupnosti eno izmed temeljnih področij delovanja družbenopolitičnih organizacij.

Na podlagi samoupravne prakse v krajevni skupnosti se delovni ljudje in občani po svojih delegacijah in

delegatih povezujejo z delovnimi ljudmi v drugih krajevnih in drugih samoupravnih skupnostih, določajče in usklajujejo skupne interese in potrebe predvsem v občini, potem pa tudi v širših družbenopolitičnih skupnostih.

Nedeljski referendum je zato tudi preizkušnja zavesti in pripravljenosti prebivalcev krajevne skupnosti Plavž, da bi z boljšo samoupravno organiziranostjo začeli bolj dosledno uresničevati ustavna določila in politična sporočila v pogledu vloge in nalog krajevne skupnosti kot temeljne samoupravne skupnosti. S tem pa tudi delegatskega sistema, kot oblike uresničevanja oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Z udeležbo na nedeljskem referendumu in s svojim ZA za preoblikovanje sedanje krajevne skupnosti bodo nedvomno prebivalci krajevne skupnosti Plavž, tako kot že večkrat doslej, dokazali zrelost in zavest, da želijo in hočejo z boljšo samoupravno organiziranostjo sodelovati pri nadaljnjem razvoju naše socialistične samoupravne družbe, za še srečnejši jutrišnji dan za sebe in svoje otroke.

Med delovnim časom so pohajkovali po drugih obratih in poizvedovali za novicami. Posebno sumljivo sta se obnašala dva Ljubljancina, in to Janez Hudovernik, rojen 13. februarja 1927. leta v Gorici, in Jernej Kos, rojen 1. februarja 1927. leta v Zagorju. Oba so gestapovci aretirali...

Opomba: Po izidu prvega natisa te knjige so me na občinskem odboru ZZZB NOV Radovljica opozorili, da je prvega plavogardista na Gorenjskem aretirala grupa VOS Jelovica v začetku jeseni 1943. leta. Tistega poletja so zaupniki varnostno-obveščevalne službe z Bleda odkrili, da 47-letni Franc Solar z Bleda vzdržuje skrivne zveze z neko sumljivo organizacijo v Ljubljani in z dr. Albinom Smajdom. Nadalje so ugotovili, da Solar večkrat potuje v Ljubljano, potni list pa je brez težav dobil na gestapu.

Obveščevalci z Bleda tedaj še niso vedeli, za kakšno organizacijo pravzaprav gre, pa tudi vosovci na Jelovici ne. Zato sta se vosovca Peter in Pavel podnevi odpravila z Jelovice in čez bodeški most (čez Savo Bohinj-

koj) v bližino Bleda. Bila sta v civilnih oblekah, oborožena s pištolo, eden od njiju pa je pod suknjico skrival še brzoostrelo.

Franc Solar je bil šef Elektro-Ziravnica. Ob dveh popoldne je zapustil delovno mesto in se tako kot vsak dan odpeljal s kolesom skozi Lesce domov na Bled. Medtem sta se vosovca sprehajala po glavni cesti med Bledom in savskim mostom. Mimo njiju so drveli gestapovci in policisti na motornih kolesih in v avtomobilih ter številni delavci, peš ali na kolesih, ki so se vračali z dela. Ko se je do njiju pripeljal Solar, sta ga ustavila in aretirala. Kolo je moral pustiti v gozdu 50 metrov od ceste, nato pa so šli na Jelovico.

Na zaslišanju je priznal svoje izdajalsko početje. Bil je prvi, ki je tamkajšnje vosovce seznanil s tajnim delovanjem plave garde na Gorenjskem in odkril njene zveze z gestapom.

Aretacija plavogardista Solarja je bilo izredno drzno dejanje, kakršno so zmogli opraviti zares samo junaki.

KONEC

IVAN JAN

1

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Korenine domobranstva - Idejni tokovi prihajajo iz izdajalskih vrhov ljubljanske škofije - Izkoriščanje religioznih čustev - Gorenjski domobranci: pomožna policija nemškega okupatorja - Povezanost gorenjskih organizatorjev domobranstva z ljubljanskimi vrhovi - Gorenjski fantom in možem od poletja 1944 ni več treba v nemško vojsko, če se uvrstijo med domobrance - Vloga Janka Sokliča, Janeza Brodarja in drugih gorenjskih kolobarantov - Raztrganost, slepa orodje okupatorjev - Prve domobranske postojanke od srede marca 1944 dalje - Nagel porast domobranskih postojank severno od Kranja, zlasti pod Kravcem.

V letu 1942 razmere za ustanavljanje belogardističnih oddelkov na Gorenjskem še niso dozorele. Nemci so bili namreč še premočni, da bi domačim protikomunističnim ozioroma protipartizanskim voditeljem dovoljevali kaj podobnega kot italijanski fašisti v Ljubljanski pokrajini. Podobno je bilo tudi še v 1943. letu.

Na spomlad in na poletje 1944, ko se je narodnoosvobodilni boj še bolj razmahnil po vsej Jugoslaviji in ko je nemška vojska na vseh drugih bojiščih doživljala le poraze in so se fronte že bližale rajhu, je bilo drugače. Slovenci in posebej gorenjski protikomunistični voditelji so menili, da je prišel čas, ko bi z nemško pomočjo lahko osnovali protipartizanske oddelke tudi na Gorenjskem. Pri tem je imel uplívno bresedo tudi del protijudske duhovščine, ki je računala zlasti na verne kmečke množice na podeželju.

Velik del sicer poštenih, delavnih, a vernih ljudi je resnično prišel pod uplív protipartizanske duhovščine.

Kako zastrupljeno vlogo je pri snovanju slovenskega domobranstva odigrala najvišja cerkvena oblast in kako je izkoriščala verska čustva v boju proti narodnoosvobodilnemu gibanju, nam razkriva že Domobrančev molitvenik. Napisal ga je salezijanec dr. France Knific, ki ga je nato 24. aprila 1944 pregledal škofijski cenzor in glavni domobranski kurat dr. Ignacij Lenček.

Generalni vikar Ignacij Nadrah je ta »molitvenik« odobril in mu napisal celo goreč urad. Vanj je vnesel tudi strupene in zapeljive vzkliče, s čimer je izdajo in zločin zamenjal z dolžnostjo: »Odlično nalogo sta tebi, domobranci, poverila Bog in narod v teh izredno težkih časih. Boriš se, da se ohrani narodna vera... Boj, ki si ga začel proti komunizmu, je torej največja časovna in narodna potreba. Ker gre za najvišje božje in človečanske vrednote, je ta boj tudi sveta stvar...«

Narodnoosvobodilni boj so poistovetili s komunizmom. Kako potem domobranci ne bi bili zadoščenjem pobijali partizanov in uničevali drugih pripadnikov narodnoosvobodilnega gibanja, če pa so pod takšnimi uplívni čutili, da opravljajo bogo dopadljivo delo?

Kjer ta »molitvenik« govori o viz-praševanju vesti (str. 31), pa med drugim grozljivo piše: »Ali si brez potrebe požigal, ropal, pretepal, mučil, moril?«

Tako je »molitvenik« verne fante - domobrance pravzaprav spodbujal k zločinom.

Škof dr. Gregorij Rožman je bil glede tega še bolj jasen. V pastirskem pismu z dne 30. novembra 1943 je zatrjeval, da uničevanje komunizma »ni politika, ampak verska zadeva«. Zelo jasno je povedal, da usak, ki podpira narodnoosvobodilno gibanje, »smrtno greši, huje, kakor bi grešil s krivoverstvom«. Ali je potem čudno, da so domobranci počenjali nasilja in zločine nad svojimi brati in s takimi »napotki« snovali tudi skrivno, morilsko in strah vzbujajočo »črno roko«?

Zasedovanje in uničevanje borcev za svobodo je bila za domobrance naloga, ki so jo prejeli od najvišjega cerkvenega mesta, plačeval pa jih je od 1. januarja 1944 general SS Erwin Rössner; Nemci so jim dajali tudi uniforme ter jim delili odlikovanja.

Proti osvobodilnemu gibanju je slovenski cerkveni vrh šel z roko v roki skupaj z okupatorjem in z bogatimi domačimi sloji. Sicer pa je bila tudi Cerkev zelo bogata. Le 15 največjih cerkvenih fevdalnih posestev je posedovalo kar 37.000 ha gozdov in obdelovalne zemlje. Poleg raznih drugih vrednosti in ogromnih dohodkov je Cerkev tudi od države dobila letno več denarja kot slovensko kmetijstvo, zdravstvo in sociala skupaj. Cerkev je namreč padlo kar 14.900.000 din, drugi pa so dobivali 2.100.000 din manj.

Tak kapitalistični red je torej Cerkev ustrezal in ga je hotela obdržati za vsako ceno. Del klerikalno usmerjene duhovščine je zato dostikrat pozabljala na svojo versko službo. Da je bilo res tako, je ugotovil tudi temeljiti poznavalec teh krogov dr. Metod Mikuž, ki je o razgovorih z Gorenjske prebivalni župniki in kaplani 1941. leta zapisal:

»Nihče se ni dotaknil vprašanja, ne kaj bo... z verniki, ki so ostali brez duhovnika, ne kaj bo z vero... Pač pa so vsi ti duhovniki glasno tožili, kaj bo s faroskim posestvom, kaj bo z denarjem, naloženim v hranilnico, ali s še neizterjanim od ljudi...«

Domobranci torej k boju proti narodnoosvobodilnemu gibanju ni bilo treba siliti. To potrjuje tudi spomenica »protikomunističnega odbora« z dne 6. marca 1944, ki so jo podpisali župnik Karel Skulj, dr. Ludvik Leskovar, inž. Jože Sodja, kaplan Mavec in še drugi ter jo poslali dr. Friedrichu Rainerju. Ta spomenica vdano govori o nujnosti protikomunističnega boja. Glede Gorenjske so v njej prosili, da bi slovensko časopisje in razne protikomunistične brošure, ki so izhajale v Ljubljani, smeli razširjati tudi na Gorenjskem. Ta vodbora je Rainerja prosil še za dovoljenje, da bi tudi tu lahko organizirali domobranstvo. Da pa bi se to razvijalo hitreje, bi »poslali tja neke enote iz Ljubljane, in to v kraje, kjer je razpoloženo za protikomunistični boj že zrelo.«

Razširjevalci domobranstva so šli še dlje, o čemer dokumentirano piše zgodovinar Franček Saje. Kratak izvešček:

»Belogardisti so 3. februarja 1944 imeli zborovanje v frančiškanski dvorani v Ljubljani, kamor je prišel tudi general Leon Rupnik...«

Klerikalni poslanec župnik Skulj je ob tej priložnosti Rupniku tudi rekel:

»Gospod prezident, sporočite, prosimo, Vodji (Hitlerju) našo srčno željo:

(Se nadaljuje)

S kovčkom se je zavlekel k sorodnici. Misli je pod večer nadaljevali pot domov v strmino. A ga je nagovorila:

— Ponoči ne hodi kam. Še sitnosti bi lahko imel. Saj veš, kako je nevarno...?

— Kaj je nevarno? Saj ne padajo bombe kot v Beljaku! se je dijale čudil.

— Vse polno policije patroljira po gozdovih v okolici. Tako se govori.

— To bodo gotovo tudi podnevi delali. Kaj mene brigajo? Jaz grem domov, pa...

— Podnevi greš. Jutri. Pri meni lahko prenočiš. Se boš vsaj lepo spočil. Dijak učiteljščik ni prav vedel, kaj je sorodnica danes tako pristopna. Drugače je bila bolj samosvoja. Malce je bolehal, tako se je rekalo, malce je imela svoje muhe. Nekaj je bilo gotovo tudi krivo, ker sta se z dedcem vedno prepirala, pa četudi je bil poredko doma.

— To ni kar tako zunaj po okolici, zdaj se oglašijo pri tej hiši, zdaj pri drugi — pa koliko jih je! Prejšnji teden so daleč notri pod Obirjem, prišli nad nekega kmeta, ki je preveč s Hitlerjem držal. Počakaj, kako so že dejali, okoli sto jajc je morala kmetica ocveteti, toliko jih je bilo zunaj okoli domačije. Celo noč je menda bučalo okrog poslopj. To jih mora biti...

— Koga mora biti? je vprašal dijak, četudi se mu je že zdavljaj posvetilo, da sorodnica misli gošanje.

— Kako pa je doli v Kranju? Hotela se je popraviti v »Krainburg«, in Oberkrain, pa jo je zavrnil:

— Je že prav, da po starem, po našem poveste. Doli po mestu lepji plakate, na katerih navajajo številna imena ljudi, ki so jih Nemci postrelili kot maščevanje za padlega partaja — veljaka ali drugega visokega Nemca. Vselej pa uporabljajo svojevrstno slovenščino, ki je polna uradnih nemških imen in izrazov.

VALENTIN POLANŠEK

28

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— Plakati v slovenščini? Čudno, sami Nemci tiskajo v slovenščini, tukaj pri nas na Koroškem pa še zavezati ne smeš po slovensko! Kaj pa je to? Sorodničin glas se je krepil in h koncu je že skoraj vpila.

— Plakati so v obeh jezikih. Nekateri jih gledajo kot edino ustrašovalno sredstvo proti nemirnim, zavednim Kranjcem, katere seveda vse od kraja mečejo v en koš: komunizem.

Drugi pravijo tudi tako, da se s temi plakati Nemci blamirajo. Kajti prej so trdili, lani je bilo, da je ves njihov Oberkrain »banditenfraj«, zdaj naenkrat pa morajo tako radikalno nastopiti proti nasprotnim elementom. Torej nič ni »banditenfraj«. Govori se, da je onih v gozdu vedno več. Kaj to tukaj pri vas okoli trga? Doli je druga!

Zdaj je bleknila sorodnica!

— Menda ti smem zaupati? Tukaj okoli se varuj, s kom in kaj govoriš. Nihče več na zaupa drug drugemu. Vsak se je potuhnil. Zlomka res, saj se tudi moraš. Po domače slovensko ne smeš govoriti, povsod so postavljene ovaduh. Kaj pa boš nemško čelkal na domačina, da se s sporazumeni ne bosta mogla? Takšno pa je že na sveru. Stara Belanka zatrjuje, da bo sveta konec, ker je tako čudno na svetu. Takšno še nikoli ni bilo. Včasih so bile vojne samo na fronti, zdaj pa je vojna povsod, v zraku in po vsej okolici. Drug drugega se boji, vsak nekoga osumlja...

Zdravka je stiskalo v trebuhu. Dasi so jih v domu leto dni traktirali z določnimi obroki hrane, s prav pičlo odmerjenimi porcijami: — in ovirali privatno uživanje malic po spalnicah in skrišališčih, kjer se je le še marsikdo nagatil z vsebino zavojia od doma — ga je vendar danes glad že pošteno tri. Od davi — in od tega je že več kot dvajset ur minilo — ni pojedel drugega kot suhega boznjaka. To je pristni žemljici iz mirnih časov podobni kruhek iz temne moke. Če je sploh bila sama moka, ržena gotovo ne, ker si vsak grizljaj težko spravi v vase. Sorodnica se je razvnela:

— Veš, da so tukaj v trgu vsi predruščeni, odkar so počili letos spomladni celenajtarja?

Burja malja, kakšen alarm je nastal tukaj v trgu!

Potem so letali po vsej soseski. Pijani policisti so se bahali pri onih zgornj, da so pregledali vse mišje luknje. A videni jim je bilo, da se počutijo pač najbolj varne le za gostilniško mizo.

Zdravko se je čutil, kod neki prihaja toliko zanimanja za okoliške reči. Dokler je sorodnica delala v gostilni, je prenašala le važnejše krajevne, to se pravi tržanske in poljanske novice in dogodke, ki so bili povezani po avtobusu z Velikovcem in morda še s Pliberkom, z vlakom pa seveda tudi s Celovcem. V njeni kuhinji se je veliko »črno« jedlo. Se reče, postregla je gotovim gostom brez kartnih odrezkov. Včasih tudi zaračunala ni. To sta bila dva železničarja. Eden je bil teman SA-jevec po vrhu. Drugi pa je bil mladeč po zunanosti in tolažnik marsikaterih vdove, pregodnje vojne vdove. Tako se je sušljalo po trgu. Sorodnica je tudi utihala pri zadnjih stavkih svoj glas.

Lačni dijak se je skorajda dolgočasil ob puhlem besedovanju.

Nekaj moram še povedati, burja malja: Kakšno je bilo še tedaj, ko so se pojavili oni v zdravilišču Gros! Pri belem dnevu! Zasedli so ves kraj naokoli, zaprli cesto gor na Jezerski vrh in dol proti trgu. Pa še telefonske žice so porezali. Nato ti pridejo v gosposko jedilnico, jer so policisti pri kosilu.

(se nadaljuje)

MIROSLAV NIKOLIČ

8

ŽELEZARNA PRED 50 LETI

(FRAGMENTARNI PODATKI PO SPOMINU)

KAZINA

OD »PRIBEŽALIŠČA« SAMCEV DO CENTRA STROKOVNEGA IN DRUŽABNEGA ŽIVLJENJA

Zunanji vtis, ko so me 15. oktobra 1931. leta peljali tja na kosilo in začasno stanovanje, je bil kar dober. Lična sodobna stavba, grajena v začetku tega stoletja v istem secesionističnem slogu kot glavna pisarna. Toda znotraj — razen velike dvorane v prvem nadstropju, ki je po višini segala tudi v drugo in v kateri se je dalo dihati — se ni razlikovala od boljših podeželskih gostiln.

V prvem nadstropju sem bil pri kosilu seznanjen s celotno stalno družbo; pri eni mizi je sedel stari inž. Heiser, pri drugi pa inž. Ciril Rekar in gradbeni tehnik iz Celja, Sucker. Tem sem se priključil in kmalu smo bili znani pod imenom »trije mušketirji«. To je bil zametek velike družine samcev, inženirjev in tehnikov, ki so nekako do leta 1937 predstavljali glavno gonilno silo, tako na tehnično ustvarjalnem kot tudi na družabnem področju, ker so predstavljali pretežno večino tehničnega kadra, ki je tekem naslednjih let stalno naraščal.

Ze spomlad 1932. leta, ko smo v naše življenje vključili blejsko sezono, občutka osamelosti ni bilo več. Novih prišlekov je bilo vedno več in naše omizje v Kazini se je povečevalo, s tem pa tudi dolžina mize. Ko v dotedanji sobi ni bilo več prostora, smo dolgo mizo prestavili v veliko dvorano.

Če je generalni ali tehnični direktor prišel na kosilo v Kazino sam, je vedno prisedel k omizju samcev. Tehnični direktor

Dostal je dejansko tudi živel kot samec, ker je njegova družina stalno živela na Dunaju. Toda jedel je v svojem stanovanju in je navadno šele po večerji prišel v Kazino. Znano je, da je bil pred prihodom na Jesenice tehnični direktor Alpine Montan-Gesellschaft v Donawitzu v Avstriji, obenem pa je bil tudi profesor na montanistični v Leobnu. Profesorjevo žilico je zadržal. Rad je okoli sebe zbiral mlajše, jih poučeval, debatiral, usmerjal na probleme, po malem je tudi izpraševal. Toda vedno sproščeno, vmes so bili tudi dovtipi in anekdote. Znal jih je veliko. Splošno je bil zelo razgledan, v tehniki od plavzarstva do strojegradnje in elektrotehnike. Menim, da je bil trinajsti otrok gozdarja na nekem veleposestvu na Češkem. Od ranih let je bil brez očeta in se je sam moral kot delavec vzdrževati, obenem pa je tudi študiral. Delal je tudi v martinarnah in valjarnah ter je temeljito poznal praktično oziroma fizično delo. Vsi tekoči in perspektivni tehnični problemi železarne so bili tako »obravnavani« na neuradnih kolegijih v Kazini in marsikateri sklepi tudi tam izoblikovani. Postopoma so se nam začeli pridruževati še mlajši poročeni, z njimi ali za njimi pa še njihove soproge. S tem se je v Kazini začelo razvijati pravo klubsko življenje.

Vsakemu inženirju in tehniku je bilo tako omogočeno, da je bil na tekočem glede dogajanja v vsej železarni in da sodeluje pri tem, tudi če vprašanje ni bilo ozko vezano na njegov obrat. Strokovno obzorje se je širilo, obenem je bil v podjetju realiziran temeljni vojaški princip: »enotnost mišljenja in akcije.« brez dolgočasnih in dolgotrajnih sestankov v delovnem času.

Intenzivna dolgoročna izgradnja in rekonstrukcija železarne na Jesenicah je bila tedaj skorajda izjemem pojav in svez veter v splošni gospodarski stagnaciji pri nas in v svetu. Zato je bilo na Jesenicah vedno več predstavnikov domačih in tujih tvrdk in podjetij: GP Dedek, Slograd, Strojne tovarne in Iivarne, Siemens, Brown-Bovery in drugi, od direktorjev do monterjev.

Takšen živahen promet in strokovni kontakt, kot smo ga imeli mi v Kazini, je bil malokje v Jugoslaviji. Imeli smo res »strokovno okno v svet« in kdor je hotel, se je lahko v Kazini veliko naučil in spoznal mnogo zanimivih ljudi.

Moram omeniti tudi okoliščine, ki so olajševale in pospeševale to za železarno koristno shajanje in klubsko življenje v Kazini.

Nameščenci so imeli deljen delovni čas: od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure. Kolikor se spominjam, so tudi vzdrževalci in delavci mehanične delavnice imeli deljen delovni čas: od 7. do 12. in od 13. do 16. ure. Oženjeni in samci, ki so bili doma na Jesenicah oz. na Javorniku, so šli za kosilo domov, torej niso mogli stanovati daleč od svojih delovnih mest, ostali samci pa v Kazino.

Uprava podjetja je zelo skrbela, da so obratovodje, asistenti, pomembni delovodje in vzdrževalci stanovali čim bližje svojih delovnih mest oz. tovarne na Jesenicah ali na Javorniku in da so v primeru potrebe lahko takoj prišli v tovarno. Ostali delavci, ki so imeli nedeljen delovni čas, so se v velikem številu vozili z vlakom iz Rateč, Bohinjske Bistrice, Podnarta...

Jeseničani smo se torej gnetli na prostoru okoli Kazine ali na »Savi«. Menim, da je bila železniška postaja nekako zahodna meja stanovanj »fabričanov«.

Osebnost sem od leta 1931 do leta 1959 stanoval zaporedoma v treh sobah. Bile so dobro opremljene, toda v nobeni hiši ni bilo kopalnice, stranišča pa so bila sicer lepo vzdrževana, toda na »štrunk-sistem«. Šele koncem leta 1959, ko sem kot stari grupni šef končno prišel do lastnega stanovanja, sem se bolj kot kopalnice veselil lastnega stranišča! To malo — brez zamere — v pomislek sedanjim mladim neučakancem!

Kazina je bila nam samcem kot dom, kjer smo se sproščeno počutili. Nekako okoli leta 1937 pa se je ta blok samcev začel majati. Poročil se je tudi starosta samcev, inž. Konstantin Rebek. Ne spominjam se, ali je bil 48-letni ali 50-letni ženin! Mlajši inženirji in tehniki, ki so tedaj prihajali v železarno, so bili skoraj vsi poročeni ali vsaj zaročeni.

Menim, da samski davek ni bil razlog za ta »pomor« samcev na Jesenicah! Stara Jugoslavija je namreč iz moralnih, populacijskih ali dohodkovnih razlogov uvedla samski davek. Vsak samec star nad 30 let, ki je imel mesečni dohodek nad 5000 din, je moral plačati samski davek sorazmerno višini dohodka.

Odvisno od sposobnosti za aktivno zakonsko življenje so bile smotno predvidene tri lestvice: krepka, najvišja za fante od 30. do 40. leta, srednja za 40 do 50 let stare in nizka za veterane 50 do 60 let stare. Starejši so bili odpisani kot zakonski kandidati in niso plačevali davka.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Pete seje izvršnega sveta OS Radovljica 25. maja se je udeležilo tudi 35 predstavnikov nekaterih OZD, ki pomembnejše prispevajo k izvozu. Sodelovali so v razpravah o ekonomskih odnosih s tujino in o gibanju splošne, skupne in osebne porabe v letu 1982. V nadaljevanju seje so člani izvršnega sveta razčlenjevali realizacijo proračunskih prihodkov in odhodkov za razdobje od januarja do aprila 1982, razen tega so preučili več finančnih zadev in sprejeli pripombe k poslovniku o delu izvršnega sveta.

Na pobudo komiteja OK ZK Radovljica so v maju oblikovali tri strokovne politične delovne skupine, ki bodo v skladu s prejetimi smernicami o izvajanju strategijskega načrta stabilizacije posegale po potrebi v tiste delovne organizacije, kjer bo njihova pomoč najbolj potrebna. V teh skupinah bodo delali člani komiteja in OK ZK, člani občinskega sveta ZSS in izvršnega sveta. Pred pričetkom dela so vse skupine izdelale programe dela.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je 27. sejo, ki je bila 26. maja, posvetilo obravnavi predloga družbenega dogovora o financiranju izgradnje Muzeja revolucije Gorenjske v Begunjah, osnutku aneksa k dogovoru o temeljnih družbenega plana občine Radovljica 1981-1985 in razpravi o uresničevanju zunanjih trgovinskih menjave OZD iz radovljske občine v letu 1981 in v prvem trimesečju leta 1982. Na seji so spregovorili o načinu pristopa k samoupravnemu sporazumu za izgradnjo spominskega parka Goreljek na Pokljuki. Na seji predsedstva so sodelovali tudi delegati družbenopolitičnega zbora, da so lahko posredovali sprejeta stališča na zasedanju tega zbora 2. junija.

Člani občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica so na majski seji izrekli soglasje, da dosedanja predsednica medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Gorenjsko Ivanka Šulgač iz Trčiča opravi do dolžnost tudi v tekočem mandatnem obdobju. Soglasje so izrekli tudi za kandidiranje Branka Iskre z Jesenic za podpredsednika medobčinskega sveta.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na majski seji sklenilo sklicati na posvet predstavnike krajevnih organizacij ZZB NOV Bohinjska Bistrica, Polje, Stara Fužina, Srednja vas, Korpivnik-Gorjuše, Bohinjska Bela, Gorje in Bled. Dogovorili se bodo o nadaljevanju gradnje in opremljanju spominske partizanske bolnišnice na Javorjevem vrhu na Pokljuki. Lani so opravili največ gradbenih del in že postavili barako v površini 48 kv. metrov. Les v vrednosti nad 300.000 din je dal GG Bled, žagarske storitve je brezplačno opravilo LIP Bled, vsa druga dela pa prostovoljno mladina in borci iz Bohinja in Bleda.

Na majskem posvetu predsednikov koordinacijskih odborov za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo pri krajevnih konferencah SZDL, ki ga je sklical občinski koordinacijski odbor, so po uvodnem pojasnilu predsednika Mirka Zlatnarja o programskih nalogah teh organov SZDL v tekočem letu spregovorili o tej dejavnosti po krajevnih območjih tudi predsedniki krajevnih odborov in predstavniki SIS in DPO. Sprejeli so izhodišča za nadaljnje učinkovito delo in prevzeli za letošnjim programom določene naloge.

Zaradi težav s slinostjo in rednega obveščanja občanov zlasti bohinjskega območja preko lokalne radijske postaje Triglav je predsedstvo OK SZDL Radovljica sklicalo 25. maja razgovor s predstavniki OK SZDL Radovljica in Jesenice, krajevnih organizacij SZDL iz Bohinja, člane sveta za informiranje pri OK SZDL ter predstavnikov LRP Triglav Jesenice in RTV Ljubljana. Spregovorili so o materialnih, tehničnih in finančnih potrebah za boljše informiranje oz. boljšo slinost v vseh krajih radovljske občine.

V Radovljici so konec prejšnjega meseca gostili na delovnem posvetu družbene pravobranilce samoupravljanja iz vseh slovenskih občin. Posvet je potekal v znamenju izpopolnjevanja in praktičnih vprašanj ter z uveljavljanjem poslovnega in samoupravljalnega odločanja.

Izvršni svet je na majski seji določil komite za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve pri OS Radovljica, da v sodelovanju s samoupravnim interesom komunalno skupnostjo, Komunalnim gospodarstvom Radovljica in Ljubljansko banko - enota Radovljica predstavi komunalno investicijsko problematiko v občini. Razen rekonstrukcije vodovoda visoka cona Gorje-Zasip, drugih investicij komunala nima tehnično in dokumentacijsko pripravljene, četudi so bili finančni krediti že lani, pa tudi letos na voljo za to vrsto naložb.

OZD iz radovljske občine so v prvem trimesečju 1982 izvozile na tuje tržišče svojih izdelkov v vrednosti 10.322.000 dolarjev, kar je za 43 % več kot v enakem obdobju lani. Na konvertibilno področje so izvozile svojega blaga v vrednosti 5.729.000 dolarjev ali 55,4 % od skupnega izvoza v tem času.

V prvih treh mesecih leta 1982 so po podatkih statistične službe komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo industrijske delovne organizacije radovljske občine izdelale za 1.946.087.000 din blaga. S tem so vrednost proizvodnje v primerjavi z letom 1981 povečale za 30,8 %. Največji porast so ustvarili delavci kovinsko predelovalne industrije, in sicer kar za 53,6 %, letni plan pa so za četrtneto izpolnili že 28,1 %, celotna industrija pa je plan uresničila v višini 24,9 %.

Od 1. januarja do 31. marca je bilo v turističnih krajih radovljske občine 48.024 gostov, od teh 43.454 domačih in 4.571 tujih, kar je 22 % več kot lani. Vsi so letos ustvarili 231.482 prenočitev, kar je za 10 % več kot lani.

Po sklepnih podatkih analitične službe na komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo so znašali poprečni neto osebni dohodki zaposlenih v radovljski občini vključno z letošnjim februarjem 12.657 din ali 29 % nad lanskim poprečjem. V gospodarstvu je znašalo to poprečje 12.580 din, v negospodarstvu 12.756 din, pri tujih poslovnih enotah pa 13.527 din.

Po obnovljenem zazidalnem načrtu Vrhnje, ki je razgrnjen v Alpdomu in v avli skupščine občine Radovljica, je razvidno, da bo na predvidenem kompleksu 61 stanovanjskih hiš - dvojčkov s klasično vrstno gradnjo. Največja parcela meri 426, najmanjša pa 265 kvadratnih metrov. Ogrevanje bo urejeno po posameznih kuriščih. Predvidena je tudi ustrezna prometna rešitev. Sprejem zazidalnega načrta na občinski skupščini bo mogoče po upoštevanju pripomb krajanov Vrhnje.

Kot že pet let nazaj bodo delavci Murke Lesce tudi letos omogočili borcev NOB v juniju tridnevni brezplačni dopust z vso oskrbo v svojem počitniškem domu v Umagu. Predvideno

je, da bo to ugodnost v juniju koristilo 30 članov ZZB NOV iz radovljske in bohinjske tržišče in kranjske občine.

Delavci Vodnogospodarskega podjetja Kranj so v maju utrdili in uredili nad 200 metrov obrežja Blejskega jezera na Mlinem ter z mehanizacijo očistili dno jezera in utrdili obale na turističnem šotorišču Šobec v Lescah.

Po podatkih medobčinskega študijskega središča politične šole CK ZKS iz Kranja je bilo v letih 1978 do 1982 v radovljski občini v raznih izobraževalnih oblikah usposobljeno 533 članov ZK, kar je 7,43 % celotnega članstva, vključenih v enoletnem usposabljanju. Ta odstotek je razmeroma najnižji v regiji, kjer znaša 10,1 %.

V 10 vrtcih radovljske občine je letos zajeto po planu 1060 predšolskih otrok v 46 oddelkih. Na Bledu, v Bohinjski Bistrici in v Lescah imajo letos organizirano tudi varstvo otrok od dveh do treh let starosti, na Bledu pa imajo oddelek za duševno in telesno prizadete otroke, ki ga obiskuje sedem otrok.

Pravna posvetovalnica pri občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica, ki je bila ustanovljena leta 1970, je po presoji občinskega sveta v zadnjih štirih letih dobro opravila svojo nalogo pri nudenju brezplačne pravne pomoči članom sindikata in nekaterim osnovnim sindikalnim organizacijam. Poprečno je letno zahtevalo pravno pomoč 60 delavcev, na posvetovalnico pa je prišlo letno nad sto obiskovalcev.

S prvim junijem so odprli letno kopališče in kamp v Radovljici. Letos so obnovili vse naprave, bazen in objekte na kopališču ter razširili prostor za šotorenje za okoli 700 kvadratnih metrov, ki bo namenjen prehodnim enodnevnim gostom. S tem so pridobili za okoli dva tisoč nočitev novih zmogljivosti.

Ob 50-letnici umetniškega ustvarjanja na področju medaljerstva je v Šivčevi hiši od 28. maja na ogled razstava priznane slovenskega medaljerja Staneta Dremlija, ki od leta 1970 stalno živi in dela v Radovljici. Razstava bo odprta vključno do 13. junija.

Po programu galerijske dejavnosti likovne sekcije KUD Bled so v avli Festivalne dvorane na Bledu 21. maja zvečer svečano odprli prvo letošnjo razstavo. S svojimi deli se predstavljajo domači avtorji, člani Društva slovenskih likovnih umetnikov: Čeh, Dalla Valle, Frelih, Plemelj, Polajnar, Ravnik in Vovkova. Razstava bo na ogled do 15. junija.

Na Bledu so se 21. in 22. maja sešli na delovnem posvetu predsedniki in tajniki občinskih zvez kulturnih organizacij iz vse Slovenije. Pobudnik in sklicatelj srečanja je bila Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Beseda je tekla o možnostih boljšega sodelovanja med zvezami slovenskih kulturnih organizacij in sorodnimi kulturnimi organizacijami v drugih republikah in pokrajinah ter z društvi slovenskih rojakov v zamejstvu in na časasem delu v tujini.

Z jadralnim letalom DG-100, ki ga izdelujejo v tovarni Elan Begunje in se je zaradi svojih kvalitete že močno uveljavilo doma in na tujem, je član Alpskega letalskega centra Lesce Ivo Šimenc dosegel aprila 1982 nov državni rekord. Z letalom je namreč preletel kar 700 km zračne poti do Livna v Bosni in nazaj.

DOGODEK NA VLAKU

Že v svoji otroški dobi sem z veliko mero straho-spoštovanja in ponosa gledala na delavce uprave javne varnosti. Velikokrat sem kot otrok sanjarila o tem, da bi bila tudi sama ena izmed njih. Doma me niso nikoli, kot nekatere druge otroke, strašili z njimi, kar starši po mojem mnenju vse prevečkrat počnejo.

Strah sem v kasnejših letih pregonila, saj sem se vedno bolj zavedala, da so v mojem mestu tudi zaradi mene. Včasih sem v poznih večernih urah gledala skozi okno in videla patrolne avtomobile, kar mi je dajalo občutek varnosti.

Mojega prispevka naj nihče ne razume kot napoved neke pisne »vojne«, tudi ne pričakujem odgovora in tudi ne želim, da bi me kdorkoli narobe razumel. Napisane misli so posledica nekega dogodka in dolgo sem jih tehtala, da sem jih vrgla na papir.

Z bratom sva se v noči s petka na soboto (21. na 22. maj) vračala s pogreba. Za las sva ujela vlak, ki pelje iz Ljubljane v Stuttgart. Utrujena sva sedla v prvi kupo, ki je bil prazen. Čez nekaj časa naju je delavec UJV povprašal po potnih listih in ker sva mu povedala, da potujeva samo do Jesenic, naju je napotil v zadnji vagon. Odsla sva proti zadnjemu delu vlaka. Ko sva prehodila del poti, so naju zaustavila zaklenjena vrata. V veri, da je to zadnji vagon, sva se ustavila kar na hodniku. Nisva dolgo čakala, ko je za nama zopet prišel isti delavec UJV in naju na dokaj grob način opomnil, da morava še naprej. Ko sva mu uspela razložiti, da so vrata zaklenjena, jih je odklenil. Najina pot se je nadaljevala, toda ker sva bila utrjena in nervozna, sva si pri vlakovnem natakariju privoščila brizganec. V tem trenutku sva se zopet srečala iz oči v oči s tem delavcem varnosti. To pot je bilo hujše. Moj brat sploh ni utegnil izpiti, ker je bil zelo grobo prestavljen na hodnik. Meni je to uspelo, ker sem vse tudi pošteno plačala. Med tem sva delavcu UJV postregla tudi s svojimi osebnimi podatki. Bila sem prepričana, da ga bo to pomirilo, toda kako zelo sem se motila.

Niti nisem dobro stopila na hodnik, ko me je grobo prijel za rame (verjemite mi, da me je bolelo) in me močno potiskal skozi vagone skoraj do konca vlaka.

Priznam, mogoče si resnično ne bi smela privoščiti postanka, toda vseeno menim, da s tem ne nisem zaslužila fizičnega napada, saj sem navsezadnje le slabotna ženska.

Tudi vem, da je miličniku zoprn vsakemu posebej razlagati stvari, ki jih dnevno razlaga, toda tak poklic pač opravlja, za njega se je odločil in ga mora tudi izvrševati, vendar ne na tak način, kot ga je vršil z menoj.

Saj vem, da ta služba zahteva ogromno samoobvladovanja, da so ljudje s takim poklicem pod stalno napetostjo, toda vsak od njih si je lahko v času svojega strokovnega usposabljanja pa tudi s prakso pridobil sposobnost presojanja ljudi. Verjemite mi, jaz nikomur nič nečem. Se več, vedno bi bila pripravljena pomagati v kakršnemkoli primeru, ne prenesem pa žaljivega odnosa, ki sem ga opisala, saj sem navsezadnje poštena državljanka, delavka, član zveze komunistov in nisem malo časa predsedala po šestan-kih v korist celotne družbe.

Ne vem, mogoče so temu tovarišu resnično zaigrali živci, toda o tem naj razpravljajo odgovorni in naj psihično stanje svojih sodelavcev občasno preverijo.

Tega ne pišem konkretno zaradi sebe, bojim se le, da bi to doživel kak starejši občan, ki je nekaj podobnega doživel pred več desetletji v času stare Jugoslavije, tudi ne bi rada videla, da bi podobno doživel kakšen vroečkrvnež, ker bi verjetno še prehitro prišlo do nesreče v škodo enega ali drugega.

Naša UPRAVA JAVNE VARNOSTI in njeni organi so del našega sa-

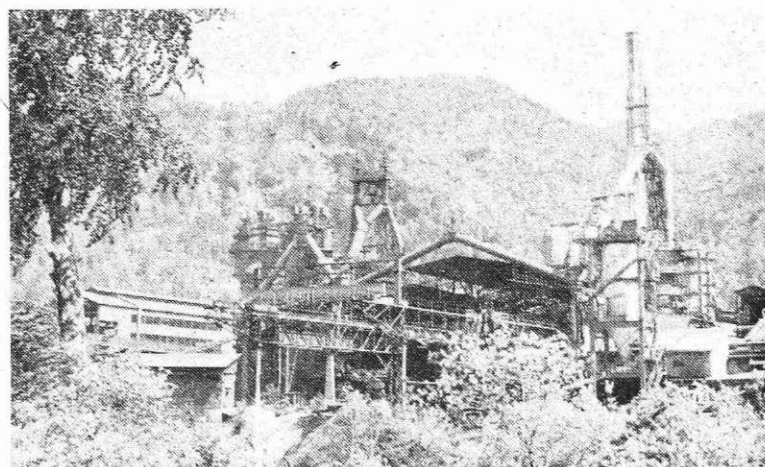
moupravnega sistema, za katerega smo pripravljeni dati življenje, ker ga spoštujemo in smo v njem srečni, zato naj vsak delavec UJV ve, da ima v večini občanov in delavcev močno podporo.

Ko sem prijatelj in znancem o tem pripovedovala, so se mi nasmehnili, češ: »Saj ne boš uspela, saj veš, kako je.« Bila sem presenečena nad tem odzivom.

Saj nič nečem! Sploh pa ne uspeti, saj se ne pravdam. Sem samo žalostna, ker tega niti v sanjah ne bi pričakovala. Želim le, da se to ne bi dogajalo niti meni niti drugim.

Kaj se ve, mogoče je ravno v tem času, ko se je delavec UJV ukvarjal z menoj, ko sem morala prehoditi to smešno kalvarijo skozi vagone, nekdo naredil na istem vlaku nezakonito dejanje.

Ana Pagon

Pogled na naše plavže (Foto I. Kučina)

AKTIVNO GORENJSKO DRUŠTVO PARAPLEGIKOV

Vsak dan se dogajajo nesreče, bodisi na cesti, pri delu, v gorah, pri športu in drugje. In nemalokrat so poškodbe hude, posebno poškodbe hrbtenice, da je življenje ponesrečenih ljudi tesno povezano z invalidskim vozičkom.

Na Gorenjskem deluje društvo paraplegikov, ki že štiri leta združuje take poškodovance. Njegovo delo je pestro, vanj pa se vključuje približno 60 paraplegikov, tudi iz jeseniške in radovljske občine.

Cepprav je življenje paraplegikov povezano z invalidskim vozičkom, to še zdaleč ne pomeni, da je monotono. Sami v okviru svojega združevanja poskrbijo za različne oblike dejavnosti, veliko več pa bi zanje lahko in morala storiti tudi družba. Vsi želijo biti enakopravni člani družbe in prispevati v skladu s svojimi fizičnimi sposobnostmi k razvoju te družbe.

Vendar se na tem področju premika le počasi. Kaj predstavlja zdravemu človeku stopnica ali dve! Za paraplegika na vozičku je to skorajda nepremostljiva ovira, saj preko nje brez tuje pomoči ne more. In tako samostojnega življenja skorajda ne more biti. Pa bi tako radi šli tudi v kino, gledališče ali na kakšno razstavo. A če samo pogledamo Jesenice, to pzko dolino, kjer vse sili kvišku, saj zaradi prostora drugače tudi ne gre, je stopnic vse preveč.

Morda bo kdo dejal, saj so dvigala. So, a preozka za invalidski voziček, ki ga je potrebno skoraj popolnoma razstaviti, če se paraplegik želi peljati z dvigalom.

In še bi lahko naštevali številne težave, s katerimi se srečujejo paraplegiki, to je ljudje, pri katerih je zaradi boleznih, nesreče ali kakšnega drugega razloga prišlo do okvare in ne morejo hoditi in zato jim invalidski voziček predstavlja njihovo drugo življenje, ali vsaj veliko oporo v življenju. Problemi so tudi z zaposlitvijo za tiste, ki lahko delajo, saj so stopnice velika ovira za prihod na delo. Poleg tega se s tem povezujejo tudi zdravstveni problemi. Stalno sedenje povzroča težave z ledvicami in mehurjem, pojavljajo se lahko preležanine, pa prebavne motnje in drugo. Vendar društvo svojim članom tudi na tem področju veliko pomaga: pri zdravilih, z nasveti, seznajanja jih, kje lahko dobijo razne pripomočke, pomaga jim tudi pri stanovanjskih, denarnih in drugih težavah.

Poleg tega v društvu, enkrat tedensko dežurajo v prostorih, ki jih

imajo v Kranju na Tavčarjevi 20, stalno skrbijo tudi za obiske starejših članov, ki so v domovih, aktivni pa so tudi na športnem področju, saj je prav športna aktivnost zanje še kako pomembna.

Vsak četrtek imajo rekreacijo v osnovni šoli na Lipnici. Igrajo košarko, namizni tenis, imajo dihalne vaje, razgibavanje in drugo. Ob petkih imajo dve uri na razpolago zimski plavalni bazen v Kranju. Radi gredo na izlete, seveda take, ki jih lahko zaradi svojega zdravstvenega stanja, včasih pa tudi zaradi gmotnega položaja, zmorejo. Bili so že v Dražgošah, Begunjah, na Jelovici, ob morju.

Prirejajo tudi srečanja literatov, slikarjev, samostojne razstave. Organizirajo slikarski tečaj, kjer spoznavajo slikarske tehnike. Njihovo življenje je pestro, bogato, pa bi bilo lahko še bolj, če bi jim s skupnimi močmi priskočili na pomoč. In prvi korak - arhitektonska prilagoditev stavb niti ni tako nemogoč. S povečanimi možnostmi samostojnega gibanja z vozičkom bi bili tudi bolj samozavestni, manj bi se ukvarjali sami s seboj in manj bi bili odvisni od okolice.

Rk.

OŽIVLJANJE KURIRSKIH POTI

V soboto, 5. junija, smo se zbrali kurirji večine kurirskih postaj tretje gorenjske relejne linije v Plavškem rovtu pri odkritju spominske plošče kurirski postaji G 28.

Ploščo, na kateri piše, da je bila v bližini med NOB kurirska postaja G 28, smo odkrili na Burjevčevi hiši. Iz te hiše sta bila v partizanih oba sinova Jaka in Jože. Jaka s partizanskim imenom Gustel je bil s Cirilom Nočem tudi ustanovitelj kurirske postaje G 28 spomladi 1944. leta. Ciril je kmalu odšel za komandirja kurirske postaje G 17 pod Stolom, kurir Gustel pa je padel avgusta 1944. leta, ko so okupatorji in domači izdajalci obkolili in napadli njihovo kurirsko postajo.

Kmalu po ustanovitvi so prišli za kurirje na to postajo: Ferdo Gartner Majnik, Franc Taler-Zdravko, Franc Pesjak-Boris, Stane Koblar-Stefko, Dolfo Kramžar, Jože Klinar-Burjovc, Franc Oman, Tonček Noč-Janko, Tinček Jelenič in Drago Košir-Borko, ki je bil tudi komandir postaje in avgusta 1944. leta ob napadu na taborišče težje ranjen.

Kurirji te postaje so imeli med NOB zvezo z G 10, G 31 in G 8 na Mežakli, ki je bila ena najtežjih in najnevarnejših, saj je bilo treba vsak večer prekorati cesto, železnico in prebrsti Savo med Hrušico in Mojstrano.

Po tragediji v Medjem dolu januarja 1945. leta je padlega komandanta Stefana zamenjal tovariš Majnik. Tovariš Boris pa je zamenjal ranjenega komisarja Iztoka. Oba sta to dolžnost komandanta oz. komisarja tretje gorenjske relejne linije opravljal vse do osvoboditve. Spomine na težke dni je ob odkritju plošče orisal v svojem govoru tovariš Borko. Predvsem je poudaril zasluge vaščanov Plavškega rova, ki so audili partizanom in predvsem kurirjem neprecenljivo materialno in moralno pomoč.

Ploščo je odkril Jože Pekelj-Krištof, ki je bil med NOB komisar četrtje relejne sektorja in je po osvoboditvi vedno z nami, vedno med nami, kjerkoli se zbiramo, obujamo spomine in prenašamo tradicije NOB na mlade. Tovariš Krištof je izročil ploščo v varstvo pionirjem

osnovne šole Tone Čufar Jesenice, ki so ob odkritju izvedli kulturni program in ob koncu obljubili, da bodo ploščo varovali, se ob njej zbirali, vabili borce – kurirje, da jim bodo pripovedovali spomine in bodo skrbeli, da kurirske poti ne bodo nikoli pozabljene in zapuščene.

Kurirji in vsi, ki smo se udeležili odkritja plošče, tega srečanja ne bomo pozabili. Nismo pričakovali, da nas bodo nekdanji aktivisti tako prisrčno sprejeli. Tovariš Jože Klinar nas je vse pričakal vesel in tudi sam prijetno presenečen s steklenicami domačega. Po končanem sve-

čanem delu smo v vasi ostali še pozno popoldne s partizansko pesmijo in tovariško besedo.

Vsem, ki so nas tako prisrčno sprejeli kot pred skoraj 40 leti, se kurirji iskreno zahvaljujemo. Tovariš Tinček Klinar je pustil delavce pri gradnji hleva, se posvetil samo nam in nam nudil vse, kar smo tega vročega dne najbolj potrebovali. Nezapadne urice so prehitro minile tudi pri Kajžarju, kjer so nam prav tako kot med NOB z vso ljubeznijo stregli in obujali spomine na tiste dni pred več desetletji, ki pa so tako živi še danes.

Vsem še enkrat hvala in nasvidenje v nedeljo, 13. junija, med kurirji NOB pri Psnaku v Zgornji Radovni, kjer bomo odkrili spominsko ploščo kurirski postaji G 8, ki je delovala na Mežakli.

Jaka Klinar

S ŠIRŠO DRUŽBENO AKCIJO ZAGOTOVITI LETOVANJE

Vse bolj se bližajo poletni dnevi, čas počitnic, dopustov in letovanja ob morju. Naši najmlajši se seveda vsako leto najbolj veselijo letovanja ob morju, kjer preživijo nekaj brezskrbnih in veselih dni ob kopanju in vseh drugih radostih.

Jeseniška občina ima za letovanje na voljo še otroško letovišče v Novigradu, ki ga upravlja občinska Zveza društva prijateljev mladine Jesenice. Tako kot že nekaj let nazaj se tudi pred letošnjo sezono pojavljajo nekateri resni problemi nadaljnjega obstoja tega letovišča, ker so objekti dotrajani in nujno kličejo po obnovi. Pri občinski konferenci SZDL Jesenice so imenovali posebno delovno skupino, ki je temeljito pretresla celotno problematiko, pripravila gradivo o problematiki letovanja otrok in predloge za sanacijo. Komisija se je dela lotila zelo zavzeto, člani so med drugim opravili tudi podrobni pregled letovišča v Novigradu.

O gradivu, ki ga je pripravila delovna skupina, so na zadnji seji spregovorili člani predsedstva občinske konference SZDL Jesenice, ki so dali vso podporo prizadevanjem za ureditev in sanacijo tega edinega objekta, ki ga ima jeseniška občina za

letovanje otrok ob morju. Zavzemali so se, da je treba najti ustrezne sistemske rešitve za zagotovitev stalnega financiranja s samoupravnim sporazumom in drugimi oblikami, pri tem pa je potrebna enotna širša družbena akcija, da otrokom iz jeseniške občine zagotovimo letovanje ob morju. O gradivu o problematiki letovišča, ki ga je pripravila delovna skupina, bodo na današnji seji, 10. junija, spregovorili tudi člani izvršnega sveta skupščine občine Jesenice.

Konec maja so v letovišču v Novigradu delavci Gradbinca z Jesenice, Elima in drugih organizacij opravili več nujnih vzdrževalnih del, da bodo otroci letos sploh lahko letovali. Obnovili so streho v jedilnici, napejlali novo instalacijo, preplekali hišice in opravili še nekatera druga dela. Člani občinske zveze DPM Jesenice pa so s prostovoljnim delom uredili in očistili letovišče.

Sedaj je v otroškem letovišču v Novigradu že živahno. V tem tednu je tam prva izmena šole v naravi, ki jo obiskujejo učenci osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora in osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela. Prihodnji teden bodo v letovišče prišli otroci iz jeseniških vrtcev, od 26. junija dalje se bodo vrstile izmene učencev vseh osnovnih šol iz jeseniške občine, v septembru pa bodo potekale še tri izmene šole v naravi. Skupaj z učenci, ki obiskujejo šolo v naravi, bo letos v Novigradu letovalo več kot 1200 otrok iz jeseniške občine.

J. R.

J. Rabič

USPELO TEKMOVANJE GASILCEV JESENIŠKE OBČINE

V nedeljo, 6. junija, je občinska gasilska zveza pripravila v Mojstrani in zelo uspešno izvedla tekmovanje gasilcev veteranov, članic in članov.

Pri veteranih nad 60 let se je tekmovanja udeležila desetina iz Mojstrane in dosegla 341 točk. Veterane nad 50 let so zastopali gasilci iz Smokuča, ki so se s 369 točkami uvrstili na prvo mesto, drugi pa so bili veterani Gasilskega društva Jesenice-mesto, ki so osvojili 294 točk. Najstarejši gasilci jeseniške občine so tekmovali v vaji s hidrantom in v raznoterostih gasilskih veščin.

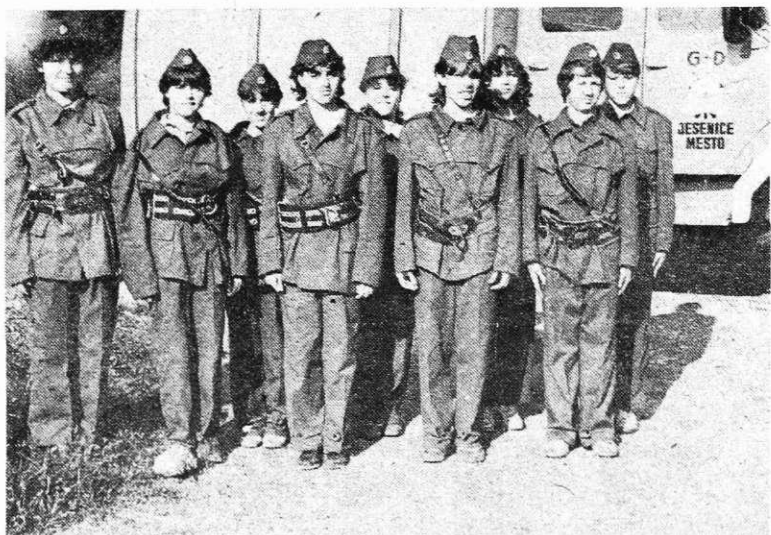
Članice so se pomerile v vaji z motorno brizgalno in raznoterostih. S 679 točkami se je na prvo mesto uvrstila desetina iz Smokuča, druga pa je bila desetina iz Mojstrane, ki je za nastop prejela 604 točke.

Pri članih je nastopilo kar 13 desetlin. Na prvo mesto se je uvrstila desetina iz Podkorena, ki je prejela 797 točk, druga je bila desetina iz Smokuča, ki je bila ocenjena s 790

točkami, na tretje mesto so se uvrstili člani iz Dovjega, ki so prejeli 776 točk. Ostale desetine pa so se uvrstile: 4. Mojstrana 773 točk, 5. Jesenice-mesto I 772, 6. Hrušica I 771, 7. Zabeznica 771, 8. Hrušica II 755, Kranjska gora 753, 10. Rateče 733, 11. Gozd Martuljek 717, 12. Koroška Bela 689 in 13. Jesenice-mesto II 544 točk.

Desetine članov so tekmovali v tehnični vaji in v štafeti. Tekmovanje je vodil sodniški zbor, ki ga je vodil Stanko Tramte. Rezultati so pokazali, da so vse skupine, ki so tekmovali, dobro pripravljene in izurjene. Dogovorili so se, da se bodo mednarodnega tekmovanja gasilcev treh dežel, ki bo julija, predvidoma v Podkloštru v Ziljski dolini, udeležili člani iz Podkorena, Smokuča in Zabeznice.

B. B.

Mešana gasilska desetina Gasilskega društva Jesenice – mesto (Foto B. Blenkuš)

Del udeležencev skupščine domicilnega odbora Jeseniško-bohinjskega odreda (Foto B. Blenkuš)

SKUPŠČINA DOMICILNEGA ODBORA JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

V nedeljo, 6. junija, so se ob 9. uri pred XIV. zborom aktivistov in borcev NOV Gorenjske zbrali na Mežakli tudi borci nekdanjega Jeseniško-bohinjskega odreda in imeli letno skupščino domicilnega odbora. Skupščino je vodil Franc Jernej-Milčec, poročilo o delu pa je podal dosedanj predstnik Ivan Leban, oba nekdanja komandanta odreda.

Iz poročila izhaja, da je po sedanjih evidenci živih še 487 borcev tega odreda. Domicilni odbor je imel v minulosti mandatni dobi devet sej, na katerih so obravnavali probleme in sprejemali programe raznih akcij. S svojim delovanjem so veliko prispevali k oživljanju tradicij NOB na tem območju. Aktivno sodelujejo z osnovnimi šolami v Kranjski gori in Srednji vasi v Bohinju, ki nosita ime po odredu. Lani so na Uskovnici odkrili spominsko ploščo, pripravljajo pa se, da bi spominsko ploščo namestili tudi na Aljažev stolp vrhu Triglavu, kjer so njihovi borci razvili jugoslovansko zastavo ob osvoboditvi Beograda.

V teku je tudi obnova partizanske ambulante na Pokljuki. Poslopje je že pokrito, ko bo nared, pa ga bodo na slovesen način odprli. Odlično sodelujejo z družbenopolitičnimi organizacijami in skupščinami občin Jesenice ter Radovljica. Predlagali so, da bi na Jesenicah, v Kranjski

gori in Bohinjski Bistrici poimenovali ulice po odredu.

Finančno njihovo dejavnost podpirata občinska odbora ZZB NOV Jesenice in Radovljica. Nekaj sredstev so dobili z izdajo 4500 značk, ki so jih v glavnem že prodali. Pripravljajo se na ponatis knjige o Jeseniško-bohinjskem odredu. Za to pa bodo potrebovali precej denarja. Za svoje uspešno delo so v letu 1981 prejeli medobčinsko priznanje.

Na skupščini so sprejeli pravilnik o delovanju domicilnega odbora in izbrali nov odbor. V njem bodo: Ivan Leban, Franc Jernej-Milčec, Gabrijel Divjak, Anton Burja, Mirko Košnik, Edo Zavodnik, Ivica Korošec, Janez Bertoncelj, Ivan Cerkovnik, Stane Pretnar in Draga Ulčar-Nada.

Skupščine Jeseniško-bohinjskega odreda sta se udeležila tudi Franc Leskošek-Luka in Gregor Klančnik.

B. B.

DRUGA SEJA OBČINSKE TURISTIČNE ZVEZE JESENICE

Na drugi seji občinske turistične zveze Jesenice, ki je bila 3. junija v Kranjski gori, so pregledali izvršitev sklepov prve seje in pri tem ugotovili, da vsa društva še niso imenovala članov dveh komisij. To bodo storila v roku desetih dni. Zveza ima težave zaradi opravljanja administrativnih del, ker je tajnik hudo zbolel in ga še nekaj časa ne bo.

V zvezi s predlogom družbenega dogovora o namenski porabi turistične takse so delegati poročali, da so turistična društva razpravljala o osnutku. Njihove najpomembnejše pripombe so bile, da bodo odvajali deset odstotkov turistične takse Turistični zvezi Slovenije, če bodo takso tudi prejeli. Strinjali so se z odlokom občinske skupščine, po katerem je za prihodnje leto določena taksa v višini 12 din, za območje Kranjske gore pa 15 din.

Obravnavali so tudi delovanje komisij za urejanje okolja. Na podlagi razpisov tekmovanj Gorenjske in Turistične zveze Slovenije si bodo komisije društve prizadevale, da se v to akcijo vključijo vsi prebivalci in vsi dejavniki v krajevnih skupnostih. Komisija občinske turistične zveze bo do 15. avgusta ocenila rezultate teh prizadevanj in dva najbolj prizadevna kraja predlagala v finalno ocenjevanje komisiji Gorenjske turistične zveze. Rezultate bodo objavili na srečanju turističnih delavcev Gorenjske, ki bo letos v jeseniški občini.

Na vrsti je bilo tudi usklajevanje cen turističnih sob pri zasebnikih. Sklenili so, da bo občinska zveza poslala predlog cenika Turističnega društva Kranjska gora, ki naj bi bil orientacija za določitev cen drugod. Povečanje je dovoljeno do višine 15,9%. Nove cene bodo določila turistična društva in jih poslala v potrditev občini.

V nadaljevanju seje so obravnavali in sklepali o nekaterih tekočih zadevah. Predvsem je to priprava novega prospekta za Gornjesavsko dolino. Gradivo je pripravljeno, zbirajo pa se sredstva, v višini dva milijona din. Sklenili so, da bodo predsedniki in tajniki društev pripravili podatke o vseh turističnih društvih v občini, kar je potrebno za dopolnitev gradiva za tekmovanje turističnih podmladkov na Gorenjskem. Podatki naj bi se

prpravili do konca junija, ker morajo podmladki dobiti gradivo v začetku septembra. Prihodnja seja bo v začetku julija.

B. B.

DELAVCI KOVINA SO DOBILI SVOJ OBRAT DRUŽBENE PREHRANE

Delavci delovne organizacije KOVIN Jesenice so pred dnevi dobili svoj obrat družbene prehrane. Ko so se v letu 1980 iz zastarelih in pretesnih obratov, kjer so bili pogoji dela nevarni, preselili v novo proizvodno halo, so se zavedali, da zaradi pomanjkanja denarja še nekaj časa toplih malic ne bodo imeli. Prostor, kjer je sedaj kuhinja z jedilnico, so le za silo uredili, tako da je večina delavcev morala svojo malico – seveda hladno – použiti kar vna kolenih. Se dve leti sta morali miniti, da je bilo zbranega dovolj denarja za nabavo opreme za kuhinjo in jedilnico. Kuhinja je sedaj najsodobneje urejena in v njej lahko dnevno pripravijo do 180 obrokov tople malice.

Otvoritev kuhinje je bila zato za delavce že kar slovesen dogodek, ki ga je popestrila razstava barvnih linorezov člana DOLIK Franca Dolinška na temo »jeklo in ljudje«. France Dolinšek je ob tej priliki delavcem Kovina podaril v znak dolgoletnega sodelovanja eno svojih slik.

Zaradi precejšnjega zanimanja za tovrstno obliko predstavitev likovne kulture delavcem, naj to velja tudi kot vabilo članom DOLIK, da bi še kdaj pripravili takšno ali podobno razstavo v prostorih jedilnice.

Sonja Gubane

SREČANJE TEŽJIH INVALIDOV GORENJSKE V PODNARTU

V soboto, 5. junija, je bilo v domu kulture v Podnartu tradicionalno, tokrat že osmo srečanje težjih invalidov Gorenjske. Organizator letošnjega srečanja je bilo Društvo invalidov Radovljica. Zbralo se je skoraj 300 težjih invalidov iz vseh gorenjskih občin.

Vse zbrane je v uvodu pozdravila predsednica Društva invalidov Radovljica Vida Rozman, v imenu skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij občine Radovljica pa je vsem zaželel dobrodošlico in prijetno počutje na že tradicionalnem srečanju predsednik skupščine občine Radovljica Boris Setina.

Sledil je prijeten in pester kulturni program, v katerem so sodelovali moški pevski zbor DPD Svoboda Podnart, učenci osnovne šole Ovshe in pionirska folklorna skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič iz Ribnega. Invalidi z Gorenjske so preživeli prijeten dan v Podnartu, se spoznali med seboj, za trenutek pozabili na vsakdanje skrbi, dan pa je kar prehitro minil. Za veselo razpoloženje na srečanju je poskrbel zabavno instrumentalni ansambel Karavanke.

J. R.

OB 20-LETNICI ZDRAVSTVENE ŠOLE JESENICE

Letos 1. avgusta bo poteklo dvajset let, kar je bila ustanovljena Zdravstvena šola Jesenice, ustanovljena je bila na pobudo družbenih dejavnikov občine Jesenice, zlasti takratnega oddelka za družbene službe občine in zavoda za pedagoško službo Jesenice.

Pobuda in vse organizacijske priprave za ustanovitev šole so imele globoke vzroke in najbrž bo ob dvajsetem jubileju zanimivo slišati, da med njimi ni bila na prvem mestu potreba po izobraževanju kvalificiranega zdravstvenega kadra s srednjo izobrazbo, ampak izredno veliko število ženske mladine, katere možnosti za srednješolsko izobraževanje so bile na Jesenicah minimalne, saj je bilo takrat razmerje med zaposlenimi 81 % v korist moških, ko je bilo istočasno v sosednji radovljjski občini med zaposlenimi že skoraj 40 % žensk. Tako sta se povezali dve logični okolnosti: šola naj pripomore svoj skromen delež k izobrazbi ženske mladine in naj tako pomaga spreminjati zaposlitveno strukturo, istočasno pa naj odigra svojo pedagoško funkcijo, zdravstvenim ustanovam na Jesenicah in po Gorenjskem naj zagotovi šolan srednji zdravstveni kader.

Ti dve okolnosti pa nista bili spremljani z ustreznimi materialnimi osnovami, ki naj bi bile pogoji, da bo šola to svojo vlogo lahko izpolnjevala. In vendar jo je. Čeprav že od samega začetka v silno težkih delovnih pogojih, iz katerih se ni izmotala do današnjega dne, ko proslavljamo njen dvajsetletni jubilej.

Začeli smo v kletnih prostorih zavoda za socialno zavarovanje, kjer smo si improvizirali eno učilnico z 38 učenci od 105 prijavljenih za vpis. Tu smo ostali do aprila 1963. leta, ko smo se preselili v sedanje prostore Splošne bolnice Jesenice, kjer gostujemo še danes.

Sploščka je bilo zlasti zaradi skrajno slabih namestitvenih in gmočnih pogojev mišljeno, da naj bi vpisovali učenke le vsako drugo leto, vendar so bile potrebe po zdravstvenih kadrih takrat velike. Tako nam sploh ni bilo jasno, kam bomo namestili štiri razrede, ko pa smo razpolagali z eno samo improvizirano učilnico.

V sedanjih prostorih, kjer imamo na voljo 221 kv. m prostora, smo lahko namestili iz leta v leto večje število učenk in učencev (danes jih je 256) le tako, da smo ves čas delali dvozmensko (od 6. ure zjutraj do 18. ure zvečer), da smo imeli pouk v učilnicah takrat, ko so bile prazne zaradi prakse v zdravstvenih ustanovah in da smo začeli gostovati v gimnaziji oz. centru srednjih šol, ZIC in v OŠ Tone Čufar. Takšne razmere so spremljale včasih skoraj nepremagljive težave pri sestavljanju urnikov, dogovarjanju s honorarnimi predavatelji, z organizacijo pouka, ki ga je mogoče zares strokovno izvajati le v kabinetih. Pretežni del vseh težav sproti pozabljam, saj smo se v vseh teh letih že skoraj navadili nanje.

Se zlasti pa lahko in radi pozabljamo na vse težave, ko pomislimo na uspehe naše šole v minulih dvajsetih letih. V tem času si je pridobil srednjo strokovno izobrazbo – medicinske sestre, tehnika kar 692 učenk in učencev, od teh 547 rednih in 145 izrednih slušateljev. Za izobraževanje ob delu smo namreč v preteklosti organizirali in vodili tudi dislocirani oddelki v Trbovljah za potrebe zasavske regije in oddelke na Jesenicah, v Kranju, že vrsto let in še danes pa imamo oddelke za odrasle pri Kliničnem centru v Ljubljani.

Medicinske sestre – tehniki, diplomanti naše šole, so se zaposlili večinoma v gorenjski regiji, in sicer: v Splošni bolnici Jesenice, v Zdravstvenem domu Jesenice, v Psihiatrični bolnici Begunje, v Zdravstvenem domu Bled, Radovljica, Kranj, v Inštitutu Golnik, Bolnišnici za ginekologijo in porodništvo v Kranju ter v Kliničnem centru v Ljubljani, kjer lahko srečamo naše diplomantke na vseh oddelkih, vključno z bolnišnično dr. Petra Držaja. Nekatere sestre so nadaljevale študij na višji zdravstveni šoli, pa tudi na višji socialni šoli, šoli za sanitarne tehnike, pedagoški akademiji, nekatere pa so tudi že dokončale študij na fakulteti.

Šola je ostala v stiku z mnogimi učenkami tudi po šolanju, kajti premnogim od njih je tudi preskrbel zaposlitev. Res je tudi, da so vsa minula leta naše diplomantke povsod radi sprejemali in postala je že kar ustaljena praksa, da se razne zdravstvene ustanove obračajo na šolo, da jim preskrbimo manjkajoči kader. Zato smo v vseh dvajsetih letih stalno sodelovali in najpogosteje naleteli na veliko razumevanja, ki je prinašalo obojestranske uspehe z vsemi naštetimi zdravstvenimi ustanovami, razen tega pa tudi z družbenopolitičnimi dejavniki, organizacijo republiškega in občinskega Rdečega križa.

Naša praksa je organizirana v zdravstvenih ustanovah in pomeni v znatni meri produktivno delo. Izva-

jamo jo v Splošni bolnici Jesenice, v Zdravstvenem domu Jesenice, domu dr. France Bergelj, v obliki nege na domu, na tekmovanjih prve pomoči, pri organizaciji tečajev prve pomoči v osnovnih šolah itd. Zaradi take oblike dela prehod na usmerjeno izobraževanje samo pogloblja teoretična znanja, vključevanje v delo v organizaciji združenega dela pa za nas ni novost.

Vendar se zavedamo, da je šola lahko dosegla te uspehe zato, ker je ves čas imela na svoji strani vrsto ljudi, ki so bili prepričani v njeno poslanstvo in so zato njenemu delu žrtvovali znaten del svojih plemenitih energij in strokovnega znanja ter razumevanje za težke pogoje, v katerih šola deluje.

Nemogoče je naštet vse, ki so v minulih dvajsetih letih prispevali svoj nemajhen delež k uspešnemu izvajanju vzgojnega poslanstva naše šole.

Na prvem mestu bi rada poudarila nesebično in izredno veliko pomoč pokojnih: primarija dr. Jožeta Hafnerja in dr. Jožeta Benigarja, ki sta nam bila svetovalca in prijatelja. Naša zahvala gre tudi vsem tistim, ki so od vsega začetka delili z nami vse tegobe: prim. dr. Franc Brand-

stetter, prof. Pavle Dolar, mg. dr. Primož Vidali, prof. Mojca Janežič, prof. Andrej Pikon in tovarišici Jožica Brelih in Sonja Ravnik, kot članici kolektiva šole z najdaljšo delovno dobo na šoli.

Naša topla zahvala gre tudi direktorju bolnice Jesenice dr. Francetu Andoljšku ter celotnemu kolektivu Splošne bolnice Jesenice, zdravnikom, predavateljem, sestram ter premnogim sedanjim sodelavcem, ki enako požrtvovalno skrbijo za ugled, ki si ga je šola pridobila v dvajsetletnem obdobju, ga ohranjajo in dobre tradicije šole razvijajo naprej. Še posebej bi se rada zahvalila kolektivu zdravstvene šole, ki je skupaj z menoj skrbel in se trudil, da smo mladino strokovno usposobili, jo vzgajali, spodbujali ter pomagali, da so našli pravo pot v kritičnem času dozorevanja.

Trudimo se, da jim vcepimo human odnos do sočloveka, odgovornost in ljubezen do dela ter spoštovanje do usode bolnih ljudi, kajti niso dovolj le pridne roke, temveč tudi odprto srce.

V prihodnjem obdobju bi kazalo poskrbeti za to, da se bodo prihodnje generacije mladine lahko izobraževale v sodobnejših in ustrežnejših pogojih.

Ravnateljica zdravstvene šole:
Mira Jazbinšek

PODROČNO TEKMOVANJE MLADINE V ZNANJU O SPLOŠNI LJUDSKI OBRAMBI IN DRUŽBENI SAMOZAŠČITI

V sredo, 26. maja, je bilo v Križah pri Trzinu letošnje področno tekmovanje v znanju o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Tekmovanje je tradicionalno in so se ga udeležili učenci osnovnih in srednjih šol vseh občin Gorenjske. Jeseniško občino so zastopale na tem tekmovanju prve tri uvrščene ekipe z občinskega tekmovanja obeh kategorij, ki je bilo 15. maja v Mojstrani, in sicer ekipe: šole za zdravstvene delavce, centra srednjih šol, železarskega izobraževalnega centra in tri ekipe osnovne šole Gorenjskega okraja Žirovnica. Na tem tekmovanju je nastopilo 15 osnovnošolskih ekip, 18 srednješolskih in dve ekipi izvenšolske mladine.

Že lanskoletna tekmovanja so pokazala, da mladi dobro poznajo sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, da so pripravljeni in sposobni braniti domovino in pridobitve revolucije. Vse to znanje si pridobivamo v okviru rednega pouka in interesnih dejavnosti, pri čemer imajo pomembno vlogo mentorji in učitelji.

Tekmovanje obsega več stvari: pisne teste, orientacijo, prvo pomoč, poznavanje vojaške puške M-48... Tekmovalci morajo biti dobro telesno pripravljene, obvladati morajo streljanje z zračno puško, se znati orientirati v naravi s pomočjo kompasa in specialke. Letošnje dogovorene teme so obsegale: protipožarno zaščito, narodno zaščito, prometno varnost.

V sredo, 26. maja, smo se zbrali pred jeseniško gimnazijo, od koder nas je avtobus odpeljal v Križe. Tekmovanje je bilo organizirano v osnovni šoli Kriškega odreda. Pred šolo je tekmovalcem in mentorjem spregovoril predstavnik šole in predstavnik republiškega komiteja za izvedbo teh tekmovanj in nas seznanil s programom tekmovanja.

Najprej so vse ekipe pisale pisne teste. Kaj kmalu smo razočarano ugotovili, da so precej težji od običajnih. Po končanem pisanju testov so ekipe osnovnih šol začele s streljanjem. Ekipa srednjih šol pa so se odpeljale na strelišče v Trzin. Osnovnošolci so streljali z zračno puško, medtem ko so srednješolci streljali z vojaško puško M-48. Ker nam je vreme ponajgajalo, smo brez izkušenj odšli na streljanje, pri čemer tudi ni manjkalo strahu.

Ob 8.45 se je začel orientacijski pohod za ekipe osnovnih šol, ekipe srednjih šol pa so pričele šele ob 10.20. Na startu so ekipe dobile specialke in navodila, kompasa in torbice prve pomoči pa smo morali imeti s seboj sami. Pot je bila dolga okrog sedem kilometrov, na voljo pa smo imeli 110 limitnega časa. Pot nas je vodila od šole na bližnji hrib, kjer smo preverjali znanje iz orientacije in topografije. Nato smo se spustili v Zgornje, zatem pa še v Spodnje Verno, kjer smo morali pokazati naše sposobnosti v metanju ročne bombe. Na tej postaji smo dobili tudi trikrat lomljeni azimut in nalogo priti do naslednje kontrolne točke, ki je bila v vasi Senično. Od tam smo po gozdni poti nadaljevali pot do Sebenj, kjer smo preverili znanje o poznavanju gasilskih aparatov, prometnih znakov, puške M-48 in priročnega gasilskega orodja. Ostala nam je še ena kontrolna točka – točka prve pomoči. Tudi to nalogo smo uspešno opravili. Napeti pa je bilo potrebno še vse sile in čim hitreje priti do cilja, kajti s tem bi dosegli tudi več pozitivnih točk. Prišli smo kar 26 minut pod limitiranim časom. V jedilnici osnovne šole nas je čakala dobra malica. Po prihodu vseh ekip na cilj, smo odšli na ogled tovarne obutve Peko Trzin. Ko smo si

ogledali proizvodne obrate Peka, smo dobili še kosilo.

Vse ekipe so nestrpno čakale na razglasitev rezultatov. Komisije so imele veliko dela. Seštevale in pregledovale so rezultate. Kmalu se je začela proslava, ki je bila pred oslovno šolo. Učenci so pripravili pester in zanimiv program. Na koncu je bila še razglasitev rezultatov tekmovanja. Priznanja je podelil tovariš Lojze Malovrh, predsednik regionalnega tekmovanja.

REZULTATI:
EKIPE OSNOVNIH ŠOL: 1. OŠ Gorenjskega odreda I. Žirovnica 2161 točk, 2. OŠ Simon Jenko Kranj 2152,5, 3. OŠ Peter Kavčič Škofja Loka 2151, 4. OŠ Gorenjskega odreda III. Žirovnica 2100,5, 5. OŠ Janko in Stanko Mlakar Kranj 2060, ... 10. OŠ Gorenjskega odreda II. Žirovnica 2004 točke.

EKIPE SREDNJIH ŠOL: 1. Šolski center za kovinarstvo in avtomobilski stroko Škofja Loka 2291 točk, 2. dislocirani oddelki Iskra Kranj Škofja Loka 2275, 3. Center srednjih šol Jesenice 2250,5, 4. Železarski izobraževalni center Jesenice 2243,5, 5. Ekonomsko-administrativni center Kranj 2229,5, 13. Šola za zdravstvene delavce Jesenice 1980,5 točk.

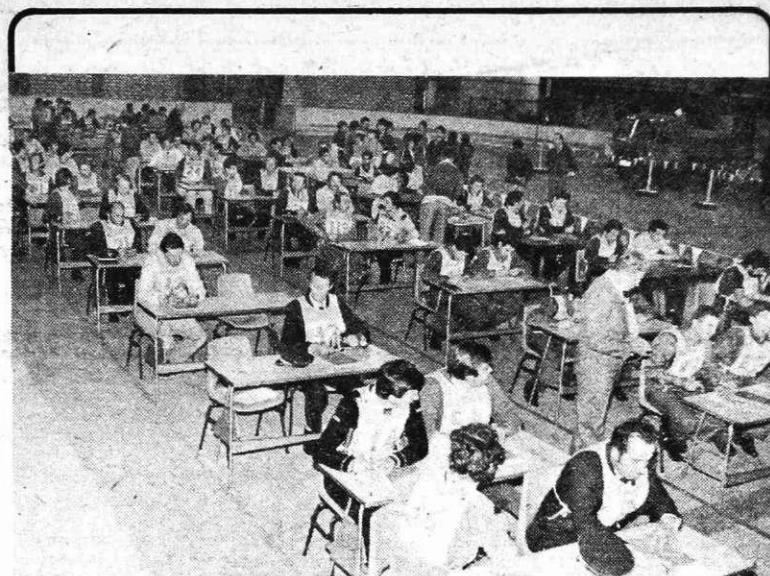
Letošnje tekmovanje učencev srednjih in osnovnih šol je zaključeno. Ekipa Žirovnice je ponovila lanskoletni uspeh, srednješolci pa so pokazali, da tudi oni dobro obvladajo snov.

Mojca Burlačenko

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

»Pionirski foto 1982« (Foto fotokrožek OŠ Tone Čufar Jesenice)

Tekmovanje voznikov, avtomobilistik in avtoelektrikarjev Gorenjske – teoretični del tekmovanja v športni hali v Podmežakli – 29. maja (Foto I. Kučina)

PO SLOVENSKEM POMURJU

(VTISI Z NAGRADNEGA IZLETA GORENJSKE TURISTIČNE ZVEZE)

Pravijo, da je Pomurje pojem slovenske zvestobe in rodovitnosti. Že dolgo sem si želela, da spoznam ta prelepi predel naše ožje domovine in nasmešnili se mi je sreča. Na nagradnem natečaju Gorenjske turistične zveze smo učenci osnovne šole 16. decembra iz Mojstrane dosegli drugi mesto in si zaslužili izlet, poln presenečenj in zanimivosti. Pripravana sem, da bo ta ekskurzija vsakomur od udeležencev še dolgo ostala v spominu, saj nam je odlični vodič z velikim znanjem in ljubeznijo predstavil valoviti svet gor, kjer ropotajo in regljajo klopotci in kjer se obdelana polja zlivajo v zelenjem gozdov in sadovnjakov.

V sončnem jutru nas je z Martinom, Tomažem in Juretom pot vodila iz obema Julijcem mimo rodovitnega Sorskega polja, ki ga je v svojih rahločutnih lirskih pesmih opisal Simon Jenko. Zbiljsko jezero je ležalo v jutranji meglici in na poljih smo sem ter tja opazili prve kmete. Zgodnja ura je bila, ko smo se ustavili na Trojanah in se okrepčali s slastnimi toplimi krofi.

Nato smo puščali za seboj lepo obdelane savinske njive, Celje, ki se je bleščalo v daljavi, in poldne je že minilo, ko smo prispeli v Radence. Kaj bi nam bolj prijalo kot okusno kosilo in popoldansko kopanje? Da bi bil zaključek dneva še lepši, smo se odpeljali na Kapeljski vrh s prjetno turistično domačijo.

Mudilo se nam je naprej in večer smo preživeli v imenitnem hotelu Diana v Murski Soboti. Tudi v nedeljo je bilo sonca več kot preveč, pokrajina se je že v jutru kar kopala v toplem majskem ozračju. Že prvi postanek je bil nadvse zanimiv: lon-

čarska delavnica, ki je le še ena redkih v Prekmurju. Lepo posodo iz gline so izpodrinili pločevina, porcelan in plastika. Lončarstvo izumira in le v Plečnikovih cerkvi v Bogojini smo si lahko ogledali prelepo poslikane krožnike in prekmurske vrče. Presenečeni smo bili nad gostoljubjem domačinov, ki so nas celo povabili domov na pijačo.

Ob cesti so se vrstile nizke prekmurske hišice, ometane z blatom, premešanim z obirjem in belo prepletkano. Na dimnikih so vdano stale štorke in opazovale življenje pod seboj.

Ni je slovenske pokrajine, iz katere bi toliko ljudi odhajalo v svet za kruhom, kakor iz Prekmurja, toda vselej se vračajo domov v rodno gnezdo.

V Moravskih Toplicah se turizem lepo razvija. Lepo urejena prekmurska vasica – bungalovi s slamnato streho in urejeni hoteli sprejmejo v večini le tuje, predvsem iz sosednje Avstrije. Bazen in plaža sta bila nabito polna. Vroča termalna voda (70 stop. Celzija) je marsikomu vir zdravja.

Še skok na Jeruzalemski vrh, od koder je bil prelep razgled. Po kosilu v Ormožu smo si ogledali še rodovitno Ptujsko polje z znamenito cerkvijo na Ptujski gori. Pravijo, da ni spomenika, ki bi se po bogastvu kosal z lepoto Ptujске gore – zelo zanimive so freske in reliefi upodobitev Marije Zavetnice s plaščem, pod katerim se drena 81 ljudi.

Ko smo se vračali domov, je v meni dozorel sklep: Tudi jaz se bom v to prelepo deželo še vrnila, tako kot jo vsako leto obiščejo ptice in Kranjčevi vagabundi, raztepeni po širnem svetu...

Alenka Hrastar, 7. r.
literarni krožek OŠ
16. decembra Mojstrana

PIONIRJI FOTO AMATERJI Z JESENIC TUDI LETOS USPEŠNI NA REPUBLIŠKI PIONIRSKI FOTO '82

Letošnja republiška pionirska razstava Pionirski foto je bila odprta v petek, 28. maja, v osnovni šoli v Borovnici. Pripravili so jo v zelo kratkem času prizadevni fotoamaterji, člani foto kluba Svoboda iz Borovnice.

Na razpis je prispelo 893 fotografij iz številnih šolskih foto krožkov. Žirija, v kateri so bili Janez Juvan, Oskar Ličen in Igor Debevc, je za razstavo odbrala 220 fotografij in fotogramov. Iz jeseniške občine so na razstavo poslali svoja dela

pionirji in pionirke, ki delajo v šolskih foto krožkih na COS Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora, OŠ Prežihov Voranc, COS Tone Čufar in OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela.

Razstava je postavljena v lepem večnamenskem prostoru v novem delu šole. Otvoritev so poposttrili učenci šole s kulturnim programom, v katerem je bilo veliko folklornih in baletnih točk.

Letošnje nagrade za najboljše kolekcije in posamezne fotografije je podelil Janez Juvan, predsednik komisije za delo z mladimi pri Foto kinu zvezi Slovenije. Priznanja so prejeli naslednji učenci iz jeseniške občine: Senad Salihović – OŠ Tone Čufar – pohvalo za kolekcijo fotografij Stoli, More Klemen – OŠ Prežihov Voranc – pohvalo za fotografijo Mali sadjar in Ivko Gregori – OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela – srebrno plaketo Janez Puhar za fotografijo Požirek.

Krožek z najboljšim uspehom na razstavi je postal tudi letos foto krožek OŠ Karavanških kurirjev NOB s Koroške Bele. Številne dobre fotografije foto krožkov osnovnih šol Kranjska gora, Jesenice in Koroška Bela so pripomogle k letošnji visoki kvalitetni ravni te razstave.

Foto klub Andrej Prešern z Jesenic je mladim nagradencem omogočil, da so se udeležili otvoritve razstave, kjer so prejeli priznanja.

M. A.

SREČALI SMO SE Z UPOKOJENCI POBRATENIH TRBOVELJ

Pred štirimi leti se je Društvo upokojencev Jesenice pobratilo z Društvom upokojencev iz Trbovelj. Da bi še naprej gojili in razvijali utrjene vezi, vsako leto organiziramo izmenično srečanje. Ker so bili lansko leto upokojenci iz Trbovelj naši gostje, smo jim mi letos vrnil obisk.

V soboto, 29. maja, smo se že v jutranjih urah odpeljali z Jesenic. Z nami je bil tudi društveni moški pevski zbor, tako da smo napolnili kar tri avtobuse. Na naše dobro razpoloženje ni vplival dež, ki nas je presenetil že na Brniku, vendar smo mislili, da je to samo prehodna ploha. Na Trojanah je že bolj deževalo, ko pa smo nekaj po deveti uri pripeleli v Trbovlje, se je vila prava ploha. Čeprav so nas morali naši gostitelji namesto na vrtu namestiti v veliki restavraciji doma upokojencev, sprememba ni prav nič vplivala na prisen sprejem, ki smo ga bili deležni ob našem prihodu.

Najprej nam je trboveljski moški pevski zbor zapel Pesem o svobodi in Mati Slovenija, nato sta nas pozdravila tamkajšnji predsednik društva Jože Pikelj in predsednik skupščine občine Trbovlje Henrik Pušnik. Oba govornika sta izrazila željo, da bi se kar najbolj počutili pri njih, da bi se vnaprej izmenjevali srečanja in tako še bolj utrjevali naše pobratimstvo. Predsednik skupščine občine je v svojem prisrčnem govoru še posebej poudaril pomembnost srečanja starejših občanov Jesenic in Trbovelj, ker ima prav ta generacija največ zaslug za vse, kar danes imamo. Skupna borba jeseniških železarjev in trboveljskih rudarjev sega že v predvojni čas, ko je delavstvo v najtežjih dneh spoznalo, da si lahko samo z oboroženim borbom izbojuje svobodo in ustvari novo socialistično skupnost naših narodov in narodnosti. V Trbovljah smo po vojni mnogo naredili prav zaradi aktivnosti društva upokojencev, ki je kot velika družina s 3000 člani veliko prispevalo k oblikovanju in realizaciji tako tretjega kot četrtega samopriskevka. Zgradili smo nov zdravstveni dom, nov dom za upokojence s 150 posteljami, velik stanovanjski kompleks, v katerem smo rešili stanovanjski problem številnih upokojencev in prav sedaj smo v drugi fazi gradnje še enega doma za upokojence s kapaciteto 98 stanovanj. enot. To je le nekaj osnovnih podatkov našega prizadevanja omogočiti starejšim občanom čimboljše pogoje življenja. Tudi upokojenci so hvaležni za našo skrb. Nekateri se s svojim delom vključujejo v nadaljnji družbeni razvoj in prav ob zadnjih volitvah so bili številni izvoljeni za delegate v občinsko skupščino in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Tako se bogate izkušnje starejših prenašajo na mlajšo generacijo. V zaključku govora je predsednik skupščine občine vsem zaželel zdravja in osebne sreče ter zaključil z rudarskim pozdravom »Srečno«!

Za prirčno dobrodoščilo se je zahvalil predsednik jeseniških upokojencev Hanzi Verdnic in po krajšem govoru izročil društvu upokojencev Trbovlje zgodovinsko sliko, Jurij Dolenc, referent za izlete jeseniškega društva, pa je razveselil gostitelje s kipom železarja. Nato je pevski zbor jeseniških upokojencev zapel dve narodni pesmi.

Že ob vstopu v restavracijo smo bili postreženi z aperitivom, nato so nam servirali še izdatno malico. Ko so nas seznanili z nadaljnjim programom, smo se najprej odpeljali na 960 m visoki hrib imenovan Vrh, kjer je priljubljena izletniška točka Trboveljčanov. Takoj pri izstopu iz avtobusa nas je objel mrzel veter z dežjem, mi pa smo bili vsi lažje oblečeni, kajti verjeli smo večerni vremenski napovedi, da bo v soboto sončno vreme. Na Vrh imajo borci NOV trboveljskih revirjev velik dom, podoben Tičarjevemu domu na Vršču. Ta dan je bil na Vrh partizanski pohod kot uvod v praznovanje občinskega praznika Trbovelj in v spomin na žrtve rudarjev, ki so padli v oboroženem spopadu z Orjuno 1. junija 1924. Kljub slabemu vremenu se je slovesnosti udeležilo okrog 2000 domačinov, predvsem mladine. V kulturnem programu so sodelovali moški pevski zbor Zarja, mešana pevska zbor Slavček in Svoboda, program pa so obogatili še recitatorji. Slavnostni govornik je bil Franci Gresak, ki je lepo povezal revolucionarno preteklost rudarskih revirjev s posameznimi dogodki dolgotrajnega boja rudarjev za delavske pravice, dotaknil se je oboroženega boja za osvoboditev, presenetljivega povojnega napredka ter današnjega prizadevanja za premostitev gospodarskih težav. Taborniki enote Črni dinamit so podelili udeležencem pohoda posebne spominske značke.

Po slovesnosti smo poslušali zabavni ansambel Mladi upi, ki ga se-

stavljajo pionirji in mladinci Glasbene šole Trbovlje, stari od 10 do 15 let. Povedali so nam, da skupno vadijo že dve leti in da so pretekli večer imeli prvi samostojni koncert. Občudovali smo jih, bili so sproščeni in zelo zanesljivi v izvajanju. Le škoda, da v njihovem repertoarju ni bilo narodne glasbe. Na naše povabilo so obljubili, da pridejo drugo leto ob srečanju upokojencev na Jesenice.

Nehalo je deževati in obširen prostor okrog doma se je napolnil s številnimi udeleženci. Med domačine so se pomešali tudi naši upokojenci in kar naenkrat je roka našla prijateljevo roko in že je zadonela močna pesem Jugoslavija in nato Triglav, moj dom.

Se malo in spet smo sedeli v avtobusih, ki so nas peljali na kakšnih 30 minut oddaljeni Klek. Če bi bilo vreme lepo, bi si ogledali še Čebine, kjer je bil v Barličevi hiši pred dobrimi 45 leti ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. Tako pa so nas naši gostitelji namestili v velikem kulturnem domu, ki nosi ime Tončke Čeč. Najprej nas je pozdravila Martina Džokič, predsednica izvršnega sveta skupščine občine Trbovlje, nato pa še Stefan Forte, predsednik krajevnih skupnosti Klek. Postregli so nas z okusnim golažem in štajerskim kruhom, vse popoldne pa nas je zabaval tamburaški ansambel in ženski trio. Pevkam so bile najbolj pri srcu lepe narodne pesmi, njihovi čisti in mehki glasovi pa so osvajali srca naših ljudi.

Izkoristila sem priliko in prosila oba predsednika Jožeta Pikeljna in Stefana Forteja za kratek razgovor. Ljubezno sta se mi odzvala in poselili smo v prijeten prostor poleg dvorane. Tovariš Pikelj je povedal, da je že pred vojno delal v rudniku in da odkar se spominja, se je v Trbovljah delavstvo borilo za svoje pravice. Pretirano izkoriščanje, slab zaslužek, pogoste stavke, brezposelnost, vse to je slabšalo položaj rudarjev, da so s svojimi družinami dobesečno živitarili v velikih barakarskih naseljih, ki so se kar vrstile v ozki dolini revirjev. Prav tam, kjer je danes Trg svobode v Trbovljah, je stalo barakarsko naselje, imenovano Njiva. Ponekod so v naseljih imeli skupno krušno peč in skupno vodo iz prirodnega studenca. Barake so bile ograjene z lesenimi plotovi, kjer so prebivalci na majhnih gredicah gojili tisto, kar je najbolj pomagalo nasititi največkrat številne družine. Prav upokojenske družine so živele najbolj bomo življenje. To, kar imamo danes, je pravo razkošje. Ampak zato se je bilo treba boriti, je dodal. In Jože Pikelj se je boril. Kmalu se je odzval klicu partije in Osvobodilne fronte in domov se je po osvoboditvi vrnil s činom višjega oficirja. Po vojni je opravljal pomembne funkcije, a je ostal še dolga leta rudar. Z upravičenim ponosom pove, da je bil sedemkrat pri tovarišu Titu, enkrat celo na raportu. Sedaj je že več let upokojen, toda ostal je tak, kot je bil: delaven, odločen in zelo dober organizator. To se je odražalo tudi v programu našega srečanja. Vse je bilo pripravljeno, nikjer čakanja, ničesar ni zmanjkalo, vse je bilo izvedeno brez nervoze in s pozornostjo. Bil smo prijetno presenečeni.

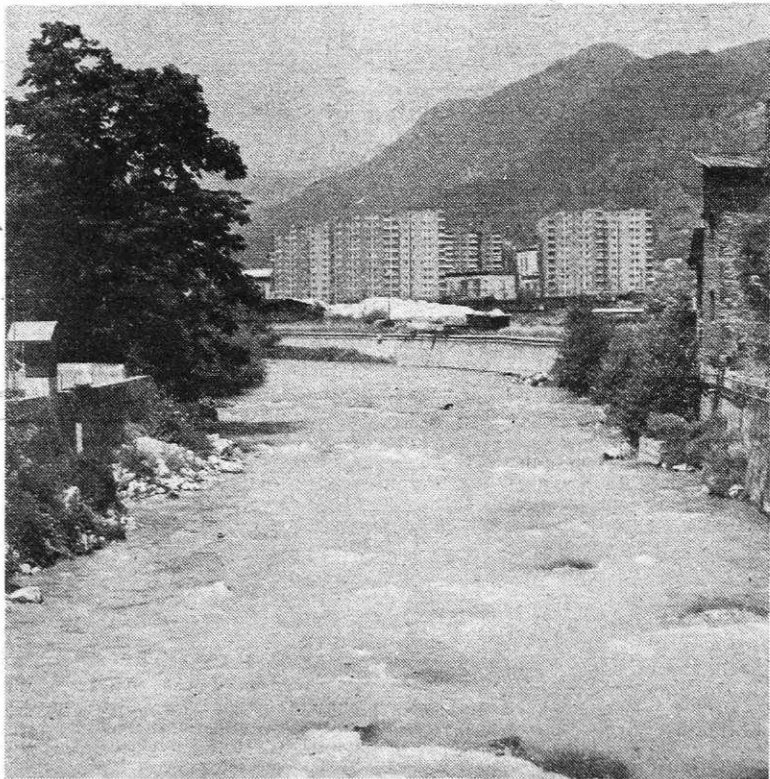
Tudi tov. Forte se je še zelo mlad vključil v NOV. Po vojni pa se je zanj pričel delovni boj v velikih akcijah in prizadevanju dati svojemu kraju drugačen izgled in ga povezati z dolino. Danes je krajevna skupnost Klek ena izmed desetih krajevnih skupnosti občine Trbovlje. V njihovem kraju se ljudje največ ukvarjajo s kmetijstvom. So pa dobri pogoji tudi za kmečki turizem, vendar v tej panogi ne iščejo dodatnega zasluga, kajti mladi se največ zaposlujejo v dolini, bodisi v industriji ali v rudniku. Otroško varstvo urejujejo na ta način, da starši peljejo otroka s seboj, ko gredo na delo in jih mimogrede oddajo v varstveno ustanovo. Tudi v celodnevno šolo je vključenih prek 90 % vseh šolarjev. Najbolj je ponosen na bogato zgodovinsko preteklost svojega kraja. Na Kleku je bilo že leta 1939 priročno skladišče propagandnega materiala, pozneje je bila tam ciklostilna tehnika. Tu v bližini je rojstna hiša narodne herojine Tončke Čečeve, nedaleč so Čebine, ki so pred dvema letoma imele rekorden obisk, preko 10.000 ljudi, največ šolske mladine. Na drugi strani so Vrh, nekoč so kraj imenovali St. Lenart, potem Mrzlca, tam so se predvsem za 1. maj zbirali delavci, zlasti napredna mladina. Danes so ti kraji povezani z dobro vzdrževanimi cestami, ki so večinoma asfaltirane. Nato je dodal: »V spomin na našo veliko revolucionarno in borko za delavske pravice smo po njej poimenovali dom, v katerem smo. Najprej smo zgradili manjši del, potem smo dom povečali in napeljali centralno ogrevanje. V domu imajo prostor vse družbenopolitične in družbene organizacije, tu so kulturne prireditve, razna srečanja itd. To niso drage finančne investicije, to so investicije našega znoja, udarniških ur. Ogromno materiala so prispevala naša podjetja, ki so nas oskrbela tudi z delovnimi pripomočki. Sedaj imamo v gradnji gasilski dom. Se to bi rad dokončal, potem bom šel miren v pokoj.« Ob zaključku razgovora sem ga vprašala, kakšnega »konjička« se bo lotil, ko bo v pokoju? Takole mi je odgovoril: »Najrajši imam lepe rože, posvetil se bom gojenju gorenjskih nageljnov.«

Preden smo se poslovili, je vsak dobil za spomin posebno značko. Še nekaj toplih besed in prisrčen stisk rok in že smo bili pripravljeni za odhod. Ustavili smo se pri modernem gostišču v Spodnjem Logu pri Litiji. Tam je doma eden od članov našega pevskega zbora. Na vrtu pod kostanjmi so nam postregli s posebnimi klobasami, ki so specialiteta v tem kraju. Po okrepčilu smo se napotili do vaškega spomenika NOV, kjer počiva pet domačinov, med njimi tudi brat tovariša, ki nas je pripeljal sem. Pevski zbor je na grobišču zelo ganljivo zapel dve pesmi: Na Pugled gori in Bili smo ubežniki. Pesem je lepo zvenela v tihi večer in marsikatero okno v vasi se je odprlo.

Po najkrajši poti smo nadaljevali vožnjo proti domu. Vseskozi je v avtobusu odmevala vesela pesem, ki je bila še bolj prešerna kot pri odhodu.

Prihodnje leto bodo upokojenci iz Trbovelj zopet prišli k nam na prijateljsko srečanje. Potrditi se bomo morali, da bodo deležni tolikšnega gostoljubja in pozornosti, ko so ga posvetili nam v pobratenih Trbovljah.

I. Torkar

Jeseniška razglednica (Foto I. Kučina)

ZAHVALA JESENIČANOM

V soboto, 22. maja, je bil tretji medregijski košarkarski turnir paraplegikov Slovenije v počastitev dneva mladosti, katerega organizator je bilo društvo paraplegikov gorenjske regije.

Pokroviteljstvo je prevzela konferenca osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice.

Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k brezhibni organizaciji in poteku tekmovanja, zlasti pa še za topele človeške sprejem, se organizator zahvaljuje.

Jeseničani so tudi tokrat dokazali, da invalide sprejemajo kot sebi enake in da razumejo njihova prizadevanja za kvaliteto življenja in ustvarjalnost.

Se posebno se zahvaljujejo za neposredno pomoč konferenci sindikata železarne Jesenice, vodstvu in profesorjem železarskega izobraževalnega centra in OS Tone Čufar.

Društvo paraplegikov gorenjske regije

BESEDO IMAJO NAJMLAJŠI KOVINARJI – OSNOVNOŠOLCI

Tovariš Zdravko Krivec – učitelj tehnike, je takoj po zvonjenju vstopil v razred. Še vsi razposajeni smo planili kvišku. Nasmehan nam je povedal veselo novico, da se je našim številnim krožkom pridružil še kovinarski in nas pozval k sodelovanju.

V trenutku je v zraku mahalo kar precej fantovskih rok. Čisto spredaj sta se dvignili tudi dve dekliški. To nam je pokazalo, da se tudi dekleta zanimajo za kovinarstvo. Še več bi se nas pridružilo tem novopečenim kovinarjem, če ne bi bili v stiski s časom.

Vendar se je kljub vsemu v četrti tek popoldne zbralo kar precej učencev in učenk. Eden izmed njih je tudi Brane Kvasnik, ki nam je nekaj več povedal o krožku.

»Kdaj si se odločil za ta krožek?«

»Že ko smo odšli na delo v Verigo, je v meni zraslo zanimanje za tak poklic. Ko sem izvedel, da bo na šoli deloval kovinarski krožek, sem se brž odločil zanj.«

»Kot vidim, te ta krožek zelo privlači. Zakaj?«

»Ne vem. Najbrž me privlači zato, ker sem že pri pouku tehnike uspešen in ker vedno rad kaj izdelujem.«

»Kdo vas vodi?«

»Učita in vodita nas tovariša Frido Skumavc in Nikolaj Podgornik.«

»Koliko vas je v tem krožku?«

»Do sedaj nas je okoli petnajst, vendar jih bo še nekaj prišlo, ker smo jih z našim pripovedovanjem o delu v krožku pritegnili.«

»Kaj ste do sedaj že naredili?«

»Oba mentorja nas učita pravilno piliti, variti... Sedaj delamo obešalnik za brisače, ki smo ga že skoraj dokončali.«

»Se ti zdi program zanimiv?«

»Da, program je zanimiv predvsem zato, ker bomo vse to znanje lahko uporabili tudi, ko bomo odrasli. Je zelo pester in privlačen.«

»Boš tudi naslednje leto obiskoval kovinarski krožek?«

»Prav gotovo, saj me zanima in ne bi rad zamudil take prilike.«

»Vidim, da si zelo navdušen za kovinarstvo. Ko boš odrasel, boš gotovo dober kovinar!«

Pokimal je in že zdiral po hodniku.

Člani novinarskega krožka smo se pogovarjali z nekaterimi učenci, ki obiskujejo kovinarski krožek na OS F.S. Finžgar v Lescah. Spraševali smo jih, zakaj so se odločili za sodelovanje v tem krožku, kdo jih je navdušil, kaj od njega pričakujejo, kaj so se že naučili in kakšne so njihove poklicne želje.

Sandi Willemwandt, učenec 7. a razreda, je dejal: »S kovinarskimi poklici sem se seznanil, ko smo se pripravljali na osemurno prakso v Verigi, še bolj pa seveda ob delu. Veliko so mi razložili tudi delavci sami. Čeprav nisem opravljal težkega dela, se je to popolnoma razlikovalo od mojih vsakodnevnih opravil. Delo me je tako navdušilo, da sem se takoj odločil, da bom izpopolnjeval svoje znanje v kovinarskem krožku. Tudi starši so bili veseli moje odločitve. V krožku izdelujemo obešalnik. Končni cilj tega dela ni samo obešalnik, ampak da se naučimo pravilno piliti, brusiti, žagati, rezati, kriviti... Za poklic se še nisem odločil. Želja je veliko. Zavedam se, da bo o izbiri predvsem odločal moj uspeh v osnovni šoli.«

Miha Vergelj, učenec 7. b razreda, je med drugim povedal tudi tole: »Za sodelovanje v kovinarskem krožku sem se odločil zato, ker se učimo oblikovati kovino. Delo je tako zanimivo, da nameravam obiskovati ta krožek tudi v prihodnjem letu.«

Srečko Osterc, učenec 7. b razreda, je navdušeno pripovedoval: »V Verigi so nas delavci sprejeli za svoje. Veseli so bili, ker so videli svoje naslednike – Lesčane. Moj življenjski cilj je kovinarski poklic. Srčno si želim, da bi uspel.«

Andreja Resman in Mojca Knaflič, obe učenki 7. b razreda, sta sprva sodelovali v kovinarskem krožku, pozneje sta si premislili. Andrejka je dejala: »Premislila sem si, ker sem bila med samimi fanti. Drugo leto bi hodila, če bi so-

delovalo več deklet.« Mojca je dodala: »Vseeno sem se nečesa naučila. Spoznala sem dve orodji: pilo in sveder, in se naučila z njima rokovati. Andrejka bi šla rada v kmetijsko šolo v Kranj, Mojca pa na pomorsko v Piran.«

Od šestošolcev sta bila najina so-govornika učenca 6. b razreda, **Edi Dobrila in Jani Ros.** Jani je dejal:

»Če mi je doma prišel v roke kos pločevine, sem ji želel dati obliko in neko uporabnost. Prav zato sem se razveselil novice, da se kot šestošollec lahko vključim med mlade kovinarje. Posebej me zanima oblikovanje kovin in varjenje. Vsem priporočam sodelovanje v našem krožku, ker je delo zelo raznoliko in zanimivo.«

Edi Dobrila je dodal: »Posebej me zanima poklic orodjarja. Ker ima oče doma veliko strojev, mu rad pomagam in bi mu rad še več. Pri kovinarskem krožku se moje znanje izpopolnjuje in pogloblja, saj je moja največja želja postati orodjar.«

Pogovarjali smo se tudi z ostalimi člani kovinarskega krožka. Okrog 15 se jih redno sestaja dvakrat tedensko po dve uri. S tov. Fridom in Niko, mentorjema, so zadovoljni in vsi nad delom navdušeni. Kujejo že načrte za počitniško delo in prihodnje leto, ko bodo korak bliže svojim poklicem.

Mateja Lopuh in Roman Poljak, Irena Čop in Nuša Torkar (novinarski krožek)

Železarski globus

JAPONSKA

V letu 1981 so japonske železarne uvozile 123,36 milijonov ton železove rude, kar je za 10,3 milijonov ton ali 7,7 % manj kot v letu 1980. Največji dobavitelji so bili: Avstralija 54,86 milij. ton, Brazilija 21,17 milij. ton, Indija 15,64 milij. ton, Čile 6,17 milij. ton, Južnoafriška republika 5,77 milij. ton in Kanada 4,50 milij. ton.

BOLGARIJA

V bolgarsko železarno Lenin v Perniku je bila pred kratkim dobavljena prva izmed štirih 100-tonskih obločnih električnih peči za novo elektro jeklaro. Ta bo pričela obratovati leta 1985 in bo imela letno proizvodno zmogljivost milijon ton surovega jekla. V elektro jeklarni bodo obratovali tri naprave za kontinuirno vlivanje jekla.

ZDA

Za to državo je znano, da mora rude oziroma kovine za železarsko proizvodnjo v precejšnji meri uvažati. Tako uvažata 90–100 % aluminija, kroma, kobalta, mangana, niklja, nioba, platine, tantala, 30–50 % železa, vanadija, titana in wolframa, 10–20 % silicija, bakra in redkih kovin. Samo molibdena in magnezija ne uvažajo.

UGODEN NAKUP POHIŠTVA

V Zarjini trgovini DOM-OPREMA na Jesenicah, Ti-tova 1, bodo od 10. do 30. junija nudili ugoden nakup pohištva. V ponudbi sodelujejo priznane tovarne pohištva, kot so: ALPLES, BOR, GARANT, ŠIPAD, BREST, 8. OKTOBAR, SLOVENI-JALES BREŽICE, SORA, MARLES, MEBLO in drugi.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Philip ROTH: Profesor poženja. Drž. založba Slovenije 1981. Drugi roman ameriškega pisatelja Philipa Rotherja v slovenščini – pred njim je Prešernova družba izdala njegov kratki roman **Zbogom, Columbus** – se nekako izmika šablonski razvrstitvi; posebne težave bo delal tistemu, ki vidi v sodobni literaturi bodisi igrano, bodisi moralno zavzetost. Sicer pa je združevanje nasprotij na posrečen način podano že v naslovu: poženje in profesorstvo za naš občutek ne sodita skupaj. Kje drugje, recimo pri starih Indijancih, bi bilo drugače, saj se recimo Kama Sutra z vso resnostjo in na profesorski način ukvarja s poženjem, in še celo s tistimi, ki je kot najhujše vzorec vseh poženj: s spolnim poženjem.

Pričujoči roman pa se, kot se zdi na začetku, poigrava s to temo, ne da bi pri tem nehal biti roman. Vprašanje, kako streči nasladi, zastavlja in razrešuje ob junakovih življenjski zgodbi. Ali lahko o tem resno razmišljamo, ne da bi prej razčistili z našo moralistično dediščino? Ali smo se zmožni odreči temu, da bi pisatelja, ki z vso resnostjo govori o poženju, obsodili zaradi nerresnosti, plehkosti, nemoralnosti? Faulknerja jemljemo resno, saj v **Divjih palmah** govori o isti stvari, ki pa je tam imenovana drugače: ljubezen. Seveda pa bi bilo spet čisto drugače, če bi avtor junaka, ki se predaja peklenški skušnjavi, označil kot iztirjenca ali slabšča brez volje.

V naših dneh pa se dejansko dogaja, da jemljemo poženje kot nekaj, kar je legalno samo po sebi. Človek nasploh – ne le pogumni posameznik – si je vzel pravico do poženja, ne da bi ga pokrival s plaščem ljubezni, zakonskega razmerja, službe nadaljevanja rodu. Zlasti mlade ljudi sumimo, da se brez pomisleka podajajo v to smer, pri čemer naj bi bila na škodi človečnosti, predvsem pa tisti njen del, ki se kaže v ljubezni kot zvišenem čustvu.

Te vrste izkušnja se kaže v prvem delu našega romana. Junak, ki je sicer bister in uspešen študent književnosti, se med podiplomskim študijem v Londonu spusti z vaje in se zaplete v nadvse razdiralno ljubimkanje z dvema mladima Švedinjama. (Hkrati.) Ena od teh se v imenu ljubezni prizadeva umakne. Junak začne propadati, zdi se, da bo šla njegova akademska kariera po zlu. Vendar se nekako pobere, pretrga razmerje z drugo Švedinjo (s tisto, ki je brez predsodkov), se vrne v Ameriko in končno postane profesor (književnosti, ne poženja?) na neki univerzi.

Vse do sem in še naprej se zdi, da nas skuša pisatelj le pohujšati s tem, da prikazuje razuzdanost kot povsem normalno človeško možnost.

Kasneje pa se stvari proti vsem pričakovanjem vseeno povsem drugače zapletejo. Junakov zakon z neko avanturistko z zahodne obale prav tako poteka v znamenju razvezanosti in razpada: ko da so se v njem reinkarnirali nekateri junaki Dostojevskega. Posledice so prav pogubne. Dogaja se natanko tisto, kar v takem primeru napovedujejo moralisti: v junaku se lomi volja do življenja, obiskovati začne psihoanalitika. Zakon propade in junak vsestransko trpi. Pisatelj opisuje natanko isti potek, ki bi ga namenoma izbral kak moralist, ki bi hotel na primeru dokazati, da se tisti, ki se zapiše poženju, s tem zapiše tudi pogubi.

Philip Roth pa, kot ste nemara že uganili, ni moralist v tem starem smislu. Opisuje življenje, kakršnega je pač živel, – in ne opisuje ga zgolj v zabavo. Pri tem je gotovo precej avtobiografskega. Nekje izrecno izpove, da ima zanj romanopisje pomen samo v tesni zvezi z življenjem. Življenje je iskanje, romanopisje pa je oblika tega iskanja; pri modernem pisatelju kot je Roth to iskanje nima vnaprej določene smeri. Kakšna bi lahko bila ta smer, zaslutimo ob junakovem naslednjem ljubezenskem razmerju, – ob njegovem srečanju z mlado žensko, ki nanj ne deluje razdiralno. Ta tretja ženska je, kot pravi junak-pripovedovalec, pametna in dobra. Rad jo ima, želi si, da bi pri tem ostala. Vendar se ne more znebiti strahu, da bo to minilo: da bo ljubezen ugasnila in da bo spet prepuščen praznini in niču. Ne samo zaradi svojih slabih izkušenj, pač pa predvsem zaradi nekega globljega vzroka: zaradi narave stvari kot take: ker je poženje

slepo kot katerakoli druga naravna sila.

Tako nekako izzvani ta roman: ta hip je ljubezen tu, jutri je mogoče ne bo več. Nehote zaznamo vzporednico: ljubezen je tu kot življenje, njena odsotnost je kot smrt. Ljubiti ob zavesti minljivosti tega čustva je isto, kot živeti in se zavedati smrti.

Tak potek junakovih izkušenj nas napelje na misel: kaj je tu novega? Nekje v ozadju so izrabljene modrosti o mladosti-norosti, o tem, da z leti pride pamet. Vendar pa se zdi, da smo hkrati tudi na pragu preproste spoznanja. Mladi so bili tudi nekoč lahkomišelnji in prazni, kaj pa danes? Zdi se, da je spoznanje, ki prodira skozi to zgodbo, nekako tole: Nekeč so bile mladim predpisane neke vrednote, zdelo se je, da jih sprejemajo. Danes so glede tega prepuščeni sami sebi. V resnici smo vsi (danes in včeraj) sprva nepopolni listi: vsaj kar zadeva »zrela« čustva.

Danes morda ni tistega lažnega občutka varnosti, ki si ga dobil s tem, da si hočeš-nočeš pristal na pododgovani in predpisani sistem vrednot.

Vse to se nekako zrcali v poteku romana, ko gremo skozi začetno junakovo nerresnost (ki je morda samo v pomanjkanju izkušenj z drugim bitjem) pa preko življenjskih stisk do zavzetosti za drugega, pa ne v »varen pristanek«, pač pa v stanje, ki je tragično-lepo v svoji nerazrešljivi ogroženosti.

Philip Roth nam je tako pokazal, da je tudi danes mogoče napisati ljubezenski roman, ki ni sentimentalen občuten, in ki tudi ni zgolj ponavljanje izrabljenih vzorcev.

Marko Hudnik

ŽENSKI ZBOR VABI NOVE PEVKE

Ženski pevski zbor Jesenice vabi v svoje vrste nove pevke. Želimo, da bi se vključilo v zbor več mladih sopranistk, dobrodošle pa so tudi altistke, predvsem pevke, ki so že peče v mladinskih ali drugih odraslih zbora.

Zbor bo v naslednjem letu praznoval 15-letnico delovanja in bo pričel z vadbo novega programa pesmi, zato je sedaj najbolj primeren čas za vključitev novih pevk v zbor.

Razgovor z novimi pevkami bo v ponedeljek, 28. junija in v četrtek, 1. julija, od 17. do 18. ure v pevski sobi v Titovem domu na Jesenicah (prvo nadstropje).

Moški komorni zbor DPD Svoboda Podnart

SEDEMNAJSTI LETNI KONCERT PEVCEV IZ PODNARTA

Moški komorni zbor iz Podnarta zaključuje svojo sedemnajsto sezono z letnim koncertom, ki bo v soboto, 12. junija, ob 20.15 v dvorani kulture v Podnartu, pod vodstvom dirigenta Egijskega.

Zbor je že več let med oblikovalci pevskega življenja v radovljjski občini in dobro poznan na Gorenjskem. Skoraj redno sodeluje na različnih prireditvah, v svoji, to je v podnartovski krajevni skupnosti, pa je že skoraj dve desetletji med odločujočimi oblikovalci kulturnega življenja.

Pozimi 1965. leta je DPD Svoboda v Podnartu dobila zborovodja in na novo ustanovila pevski zbor, kajti zborovsko petje je v Podnartu imelo že predvno tradicijo in zato petja željno publiko.

Generacija mladih pevcev in pevk, ki so bili nemaločet potomci predvornih predanih pevcev, so prepevale ob številnih pevovodjih. Sedaj že drugo leto zbor v komorni moški zasedbi vodi dirigent, skladatelj, predvsem pa ustvarjalec novih priredb narodnih pesmi in kulturni delavec, ki spretno in taktično vodi amaterskega pevca skozi pota poustvarjalne umetnosti v podeželskih krajih, Egijskega.

Pri prejšnjih dirigentih je zbor prepeval pesmi iz širokega repertoarja, zadnji dve sezoni pa zbor poje izključno slovenske umetne ali narodne pesmi. Kakor se je zbor v zadnjih desetih letih ustalil kot moška komorna skupina, tako je tudi svojevrstno in upravičeno, da je zavzel začetno stilo pot svojega programa Glasbena literatura narodnih in umetnih pesmi je tako bogata in pestra, da ni strahu, da bi je kdaj zmanjkalo.

V programu letnega koncerta moškega komornega zbora prevladujejo

ZAHVALA VSEM, KI SO PRIPOMOGLI K USPEŠNI IZVEDBI ZBORA

Občinska konferenca SZDL Jesenice se zahvaljuje vsem delavcem, ekipam, izvajalcem kulturnega programa, strežnemu osebju, prevoznikom, mladincem, praporščakom, pripadnikom teritorialne obrambe, pohodnikom, nosilec nalog v pripravljalnem odboru, vsem avtorjem, varnostnikom, vodjem propagande za ves trud, prizadevanje in delo, ki je pripomoglo k uspelemu XIV. zboru aktivistov in borcev Gorenjske v nedeljo, 6. junija 1982, na Mežakli.

Obenem se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršen koli način sodelovali in prispevali vse potrebno za dobro počutje udeležencev na zboru.

35 LET JESENIŠKE GLASBENE ŠOLE

V soboto, 5. junija smo na Jesenicah dosti skromno, vsebinsko pa zelo bogato praznovali 35-letnico jeseniške glasbene šole. Učitelji šole so s svojimi učenci pripravili kvaliteten koncert, ki so ga posvetili tudi 90-letnici rojstva tovariša Tita in 100-letnici glasbenega šolstva na Slovenskem.

Šola je bila ustanovljena v šolskem letu 1946/47 najprej kot glasbeni tečaj, ker se niso bili izpolnjeni vsi kadrovske in prostorske pogoji za ustanovitev šole. Že v prvem šolskem letu sta bila v šolo vpisana 102 učenca. Naslednje leto 1947/48 pa so se razmere toliko izboljšale, da je bila že ustanovljena državna glasbena šola. V naslednjih letih se število učencev ni bistveno povečevalo, ker se je šola vsa ta leta, kakor tudi še danes, borila s prostorskimi in kadrovskimi težavami. Šele v zadnjih letih se je število učencev dvignilo nad 200 in danes ima šola 247 učencev, ki se šolajo v matični šoli na Jesenicah in v oddelkih v Kranjski gori in v Zirovnici. Jeseni pa se jima bo pridružil še oddelk v Mojstrani. Ob tem velja poudariti, da je v SR Sloveniji poprečno vključenih v glasbene šole sedem odstotkov učencev osnovnih šol, v naši jeseniški občini pa je vključenih kar deset odstotkov.

Te učence danes poučuje sedem stalnih učiteljev in deset zunanjih pogodbenih sodelavcev. Od vsega začetka, to je polnih 36 let na šoli še danes poučujeta Rado Kleč in Franc Čelešnik. Šolo pa so kot ravnatelj doslej vodili: prof. Boža Černivec, Rado Kleč, Lojze Jeram, prof. Ladislav Peternej in zadnjih devet let glasbeni pedagog in komponist Janko Pribošič.

Poleg tega, da je jeseniška glasbena šola v teh letih vzgojila številne glasbenike, ki uspešno delujejo v ljubiteljski kulturi, so iz šole izšli tudi pomembni poklicni glasbeniki, kot, na primer, prof. Breda Bidovec, sedaj učiteljica na glasbeni akademiji, profesorja Ladislav Peternej in Igor Marošević, dalje znani glasbeniki Jože Kampuš, Remigij Noč, zborovodja Janko Kavalir in Marjan Jemec ter številni drugi, ki danes igrajo v različnih zabavno-narodnih in drugih ljubiteljskih in poklicnih ansamblih.

Posebej je potrebno omeniti izredno uspešno poklicno usmerjanje učencev šole, predvsem v zadnjih petih letih, ko je, na primer, na šolanju v srednji glasbeni šoli, na pedagoški akademiji in akademiji za glasbo kar 15 učencev naše jeseniške glasbene šole. Zato objektivno pričakujemo, da bo s tem rešen kadrovski problem na glasbeni šoli, kakor tudi v celoti glasbeni pouk v osnovnem šolstvu.

Jeseniška glasbena šola je v 35-letnem delovanju odigrala tudi izredno pomembno vlogo v pogledu večje, pestrejšje in kvalitetne kulturne ponudbe v občini. Številni javni nastopi, koncerti solistov in ansamblov, proslave, akademije, gledališke predstave, nastopi na RTV itd., ki jih je šola izvajala s svojimi učenci in učitelji, pa tudi zunanjimi sodelavci, so in še izjemno bogatijo kulturni utrip naše občine. Spominimo se le zelo aktivnega simfoničnega orkestra z vokalni solisti, ki so izvajali mladinske spevoigre, operete in celo opero Tremerski dukat. Že nekaj let šola s svojimi učenci redno sodeluje s krajsimi glasbenimi programi na vseh otvoritvah likovnih razstav na Jesenicah. Vsa ta leta je izredno uspešno sodelovala z Zvezo svobod in prosvetnih društev oziroma današnjo Zvezo kulturnih organizacij, predvsem pa z DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

To z drugimi besedami pomeni, da je glasbena šola poleg glasbene vzgoje številnih mladih generacij v naši občini, odigrala in igra izredno pomembno vlogo v kulturnem razvoju naše občine. Pri tem moramo poudariti, da jeseniška glasbena šola že pet let uspešno sodeluje tudi z zamejskimi Slovenci na avstrijskem Koroškem in v Kanalski dolini v

Italiji, kar je dragocen prispevek h glasbeni vzgoji tamkajšnje mladine in k razvijanju ter ohranjanju enotnega slovenskega kulturnega prostora.

Na prehojeno pot jeseniške glasbene šole smo lahko vsi občani ponosni, kajti šola, poleg že navedenih dosežkov, s svojo glasbeno vzgojo veliko prispeva tudi k vzgoji mladih osebnosti in jim z glasbo odpira in vzgaja lepote, mimo katerih običajni ljudje hodimo neprizadeti.

Program sobotnega koncerta je prikazal vso razvejeno dejavnost in aktivnost glasbene šole z nastopi solistov na različnih instrumentih in ansamblov. Vsi so bili prijetni in dosti suvereni. Še posebno pa smo bili veseli nastopa solopencev iz oddelka prof. Olge Ježevic, ki je po desetletnem premoru ponovno zaživel. Prav tako obeh orkestrrov, pihalnega, ki je nastopil prvič in ga vodi Ivan Knific in godalnega, ki ga vodi prof. Branko Brezavšček, ki je ponovno zaživel po triletnem premoru. Veseli smo bili nastopa vseh, ki so nastopili na sobotnem koncertu, saj jih je bilo čez devetdeset, čeprav smo vedeli da to niso vsi, ki bi nas lahko razveselili s svojim muziciranjem, kajti časovna omejitev nedvomno ni dovoljevala razširjanja števila nastopajočih. Kot gost se je na koncertu predstavil tudi učenec slovenske glasbene šole v Celovcu Andrej Feinig z zahtevno klavirsko skladbo.

Polna dvorana hvaležnih in zadovoljnih poslušalcev je bila prav gotovo najlepša čestitka učiteljem in učencem jeseniške glasbene šole ob njihovem jubileju pa tudi spodbuda za nadaljnje delo. Tem čestitkam se je na koncertu v imenu kulturnih delavcev in organizacij pridružil še predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice.

Svobodna menjava dela (iz starega arhiva Železarja)

OBISK PREŠERNOVE IN FINŽGARJEVE ROJSTNE HIŠE

V preteklem mesecu je Prešernova rojstna hiša, ki je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 8. do 12. in od 15. do 18. ure, obiskalo 2.961 otrok in 1.050 odraslih, kar je manj kot v lanskem maju.

Finžgarjeva rojstna hiša v Dostopah si je ogledalo 1.010 otrok in 123 odraslih, kar je več kot maja lani.

Ob tem še povejmo, da je Finžgarjeva rojstna hiša odprta ob torkih, sredo, četrtek in petkih od 9. do 14. ure, v sobotah od 13.30 do 17.30, ob nedeljah pa od 9. do 13. ure.

Rk.

RUDOLF ARH RAZSTAVLJA NA BLEDU

V prostorih gozdnega gospodarstva na Bledu v dneh od 8. do 30. junija samostojno razstavlja svoje slike član likovnega kluba DO-LIK Rudolf ARH. Pokroviteljstvo nad razstavo je prevzelo Društvo inženirjev in tehnikov gozdarjev Bled. Njihov osnovni namen je bil, da bi tudi na ta način čim bolj približali likovno umetnost svojim delavcem in ostalim občanom.

Ob tem naj omenimo, da Rudolf Arh zelo veliko razstavlja ravno v različnih delovnih kolektivih in da v tem pogledu sodi med zelo prodorne Dolikovce.

KONCERT NA BLEJSKEM OTOKU

V soboto, 12. junija, bo ob 17.30 na Blejskem otoku koncert ženskega pevskega zbora Igo Gruden iz Nabrezine pri Trstu. Pevke so letošnje zmagovalke tekmovanja zborov na RTV in nosilke srebrne plakete mesta Maribor.

Koncert organizira pevski zbor iz Zasipa.

Ljubiteljem vokalne glasbe se obeta kvaliteten dogodek, ki ga prav gotovo ne bodo zamudili.

UTRUJENOST

Utrujenost je zvesti spremljevalec vseh, ki daleč in dolgo hodijo, ki gazijo sneg in nosijo težke oprtnike. Boj z utrujenostjo se prične s prvim korakom. To je boj med željo, hotelim in možnostmi. Vmes je nešteto komponent. Najbolje prenese napore gornik srednjih let, bolj natančno tam okoli 35 let starosti, zdrav, ki stalno skrbi za kondicijo, normalno težak. Navadno hodi umirjeno, privošč si v rednem zaporedju počitek in natančno ve, kaj spada v oprtnik. Poleg kondicije spada v borbo proti utrujenosti nošnja čim manjše teže, ali samo nuje opreme. Gornika, ki gre pozimi redko v gore (in tudi poleti), spozna po tem, da je na njem razočarana cela razstava stvari, ki niso nuje, npr.: lovski nož, stotine znakov na ključku, velik daljnogled, dva do trije fotoaparati, oprtnik s težkim železnim ogrodjem in morda še kaj, kar se skriva v oprtniku. Skoraj gotovo pa nima spalne vreče, ki je težka okoli 1,5 kg, ima pa tranzistor. Jože Čop, naš slavniti alpinist, je imenoval tako pojav potujoča trgovina.

Teža oprtnika naj ne presega 7 do 8 kg, kajti smuči in čevlji skupaj imajo okoli 8 kg. Če pristajemo k teži še obleko, ki jo imamo na sebi in ki zneso okoli 3 do 4 kg, potem je celotna obtežitev kar okoli 20 kg, in to je daleč prek norme, ki pravi, da nosi človek z lahko desetino svoje teže (pri tem je mišljeno tudi tisto, kar imamo oblečeno in obuto). Zato je tako pomembna vsaka malenkost, ki jo damo v oprtnik. Oprtnik polnimo vedno po seznamu, s katerega natančno odberemo samo res najnujeje, nikdar pa se ne odpovemo tistemu, kar v sili reši življenje, npr. spalna vreča, bivač vreča itn.

Da je oprema glede teže še v razvoju, nam povedo novosti, ki se pri opremi pojavljajo na trgu in ki naj bi vplivale na manjšo utrujenost. Turno smučanje sestavlja 90 % hoje po ravnem ali navzgor, pozno spomladi tudi delno navzdol. In za tistih deset ali še manj odstotkov smuke navzdol nosi turni smučar s seboj samo na nogah okrog 1,5 kg teže. In pri tej primerjavi se je začelo. Na trgu v inozemstvu (1981) so se že pojavile smuči, ki so sredi med tekaškimi in alpskimi. Na te smuče, ki imajo robnike samo kratek del pod stopalom, so lahke tekaške vezi, ki se jih lahko pričvrsti tudi na peti. Čevlji so samo malo višji od tekaških, nepremocljivi in mehki za hojo. Tako opremljeni lažje hodimo, toda slabše smučamo navzdol. Zelo izurjeni smučarji dobro krmarijo tudi s to opremo, ki bo v svojem razvoju še napredovala. Smuka v višinah nad 3000 m je trenutno res samo za zelo izurjene smučarje. Vsekakor je ta oprema pripravljena za srednjo in začetno, kjer je veliko hoje in malo strmin. Tudi pri izbiri opreme, ki je trenutno na razpolago, moramo izbirati vse z vidika teže. Na primer, serijske Elanove smuči RC 04, RC 03 in RC 04, CR 03 niso težke smuči po svoji teži. Po teži se zelo razlikujejo tudi vezi, med lažje spada npr.: Marker Rotamat M 25 ali M 4. Isto velja za čevlje; pri izbiri za turno smuko pazimo tudi na to, koliko je čevljev težak in gibljiv.

Vse to je tesno povezano z zmanjšanjem nevarnosti, ki se imenuje utrujenost.

Umirjeno tempo hoje, skrbno izbrana vsebina oprtnika, skrbno odmerjena teža smuči in čevljev, to je nekaj sestavin v borbi z utrujenostjo. Sledijo še dovolj pogosti počitki med hojo. Skupina se ustavi vsako uro in počiva vsaj 15 minut. Napadno je mnenje, da moramo počivati stoji. Počivamo sede, noge položimo po možnosti visoko, da kri s snovmi, ki jih povzroča utrujenost, hitreje odtoka. Zelo pomembno je, da pri počitku zaužijemo sadje, ki vsebuje dosti C vitamina, npr. pomaranča in kosček čokolade delujeta kot pozitivno. Novejša dognanja strokovnjakov odsvetujejo grozdnj sladkor. Napadno je tudi mnenje, da med potjo ne smemo piti. Nasprotno, piti moramo, kajti žeja je tudi vzrok utrujanja. Francozi trdijo, na primer, da voda, ki jo pijemo, olajšuje izločanje toksičnih snovi, ki jih povzroča utrujenost (Ski flash magazin, febr. 1981, str. 28). Posledica hude žeje je tudi zmanjšanje apetita in če dalj časa med hojo nje ne zaužijemo, to poveča utrujenost. Ponovno nam opozorimo, da posebno otroci na turi ne smejo trpeti žeje. Utrujenost se stopnjuje, če smo preveč oblečeni. Najlažje hodimo, če smo oblečeni toliko, da nas zebe, če stojimo. S hojo se grejemo, toda od hoje naj bi se ne znojili, zato zastavimo po možnosti tak tempo, da se ne znojimo, ali vsaj, da se čimmanj znojimo. Močno znojenje hitreje povzroča utrujenost. Z znojenjem oddajamo iz organizma veliko raznih soli. Te moramo nadomestiti s pitjem mineralne vode in slanini juhama. Strokovnjaki so ugotovili, da npr. tisti, ki mnogo trenirajo in ki se veliko znoje, sčasoma izločajo samoozmo organizma, da v znoju oddaja zelo malo soli.

MEGLA

Megla zamoti gornika celo na tistih krajih, ki so bogati po razpoznavnih predmetih (orientirjih), kaj šele npr. na Komni, kjer je milijon vzpetin, grbin in vdolbin in vse so enake, vse tako znane, da je gornik prepričan, da hodi prav. Na turi smo v megli sigurni samo, če so postavljeni smerni drogovi, vse ostalo se lahko samo približuje sigurnosti na določen odstotek. Če je npr. vodnik prehodil neko pot natektrakt, potem je v megli bolj siguren, popolnoma pa nikoli. Vodniki si pomagajo tako, da zasadijo palice na tistih mestih, ki so brez razpoznavnih točk, da obdržijo smer, torej na tistih mestih, kjer se začne zid, in kjer je najmanjša možnost, da bi slučajno obrzali pravo smer. S kompasom si pomagamo natančno lahko le, če si zarišemo v potovalni plan tudi razdaljo od orientirja do orientirja (poleg smeri) in če to razdaljo vsaj približno natančno s koraki odmerimo.

Da smo se v megli izgubili, spoznamo takrat, ko pridemo ponovno na svojo sled. Zanimivo je, da krog, ki ga pri tavanju v megli opišemo, niti ni kdo ve kako velik. Ko smo dognali, da smo zašli, je najbolje, da se po svoji sledi vrnemo do koče, ali v dolino, če nam veter še ni zamedel sledi. Zamedene sledi nam povedo, da je najbolje, če si pripravimo iglu, luknjo v sneg, ali primerno zavetišče pod skaljo. Popolnoma brez smisla je nadalje tavanje, vodja pa mora z vso avtoriteto poskrbeti, da se nihče ne oddalji od skupine. Ko skupina spozna, da je zašla, nastopi pri večini panika in če vodji ne uspe obdržati discipline, se vse razbeži na vse strani, v glavnem seveda v pogubo. Na svo srečo se v Julijih megla ne drži dolgo, kar pa ni pravilo. Navadno ne, izjemoma ob inverziji pa je lahko megleno tudi več dni. V prisilnem bivanju bomo mirovali, hrano racionalizirali, izgubljali malo energije in preživeli, pri tavanju pa bi se kmalu izžepali. Če je naš bivač na planem, ne pozabimo izobesiti zunaj določene znaka, barvno ruto,

vetrovko ali podobno, kar pove reševalcem, kje smo. Spomnimo se našega alpinista na Breithornu, ki ga je rešil helikopter, ker je pristal zaradi rdeče vetrovke na palici pred luknjo v snegu.

Tudi na Mt. Blancu so barvna oblačila odkrila tri naše alpiniste, ki so v megli in viharju preživeli na prostem, vsak na svojem koncu gore. Ti so se pregrešili še proti osnovnemu pravilu, da se skupina ne sme nikoli razbiti. Predstavljajte si obup človeka, ki spozna, da je v najhujši težavi naenkrat sam. Ti trije so obstali na višini preko 4000 m v mrazu pod minus 20 stopinj Celzija samo zato, ker so bili opremljeni z visokogorskimi puhovkami in vrhnjiimi vetrnimi hlačami ter bivač vrečami, poleg tega se je naslednji dan zvedrilo in patruljni helikopter jih je lahko našel.

Vodja mora seznaniti vse udeležence s tem, kakšen znak das posadki helikopterja, če potrebuješ pomoč, ali če je ne potrebuješ. Seznaniti jih mora tudi sicer z znakom klica na pomoč. V gorah pomeni klic na pomoč vsak zvočni, svetlobni ali sicer vidni znak, ki ga ponavljamo šestkrat v eni minuti. Odgovor, da so signal dosegli ljudi, ki vedo, kaj znak pomeni in da bodo ukrepali, je zvočni, svetlobni ali podobni znak trikrat v minuti. Nadvse zanimivo je, da večina ljudi, ki so v sili, kljub pozitivnemu odgovoru na klic na pomoč nadaljuje s klici na pomoč, dokler pomoč ne pride do njih.

Nevarnost hoje v megli je tudi v tem, da je vidljivost močno poslabšana. Vse vdolbine in grbine so zravane in nekaterim posameznikom odpovedo v določenih meri tudi ravnotežni organi.

Če smo prisiljeni zaradi megle bivakirati na prostem, moramo pregledati bližnje okolice, da nismo na terenu, ki je ogrožen od plazov. Predvsem je vodja odgovoren za to, da se vpišejo v vseh kotih, ki jih na pohodu obiščejo in da poleg tega obvesti oskrbnika, kam gredo, ali kdaj se vrnejo. Tako močno olajšajo delo reševalcem v primeru nesreče.

Omenim naj še nekaj predelov v Julijih, kjer se najbolj pogosto izgube gorniki pozimi v megli. Na triglavskem smuku se prične težave iznad Žgornje Krme, tako proti Staničevi koči kot proti Kredarici. Tudi svet od Staničeve koče čez Ledenik proti domu na Kredarici je v megli sila težaven za orientacijo. Proti Kredarici so nasplohi vsi pristopi v megli zgrešljivi. Meteorologi si zasade pozimi v sneg palice od Kalvarije naprej, kajti tu je najtežje najti pravi prehod.

S Komne je nekaj lažje loviti smer po smeri letne poti, dosti težje, ali že skoraj nemogoče pa s Planine na Kraju proti koči pri Triglavskih jezerih. Od koč pri Triglavskih jezerih se pridemo nekako do tam, kjer se blizu koče na Prehodavcih začne strmi vzpon. Tu se začne težave, če pa nam uspe priti preko, potem nas čakajo težave na položnem predelu v smeri proti sedlu Hribaric.

S Komne v smeri proti Krnskemu jezeru se pridemo nekako do sedla Bogatinskih Vrata, od tu naprej proti ostankom italijanskih vojašnic je smuški svet zelo razgiban in prav idealen za zgrešitev v megli. Še slabše je na povratku od Krnskega jezera proti Bogatinskim Vratom. Tudi od Krnskega jezera proti Kruu je od planine Polje naprej težja orientacija.

Z Vogla proti Komni se začne težave od planine Zadnji Vogel naprej vse do značilne doline, ki vodi proti Komenskemu sedlu in od Komenskega sedla naprej vse do doma na Komni. Isto velja v nasprotni smeri, hkrati pa je tu izrazito lavinski svet.

Celoten smuški svet v Vogla proti Rodici je sila težaven za razpoznavanje v megli. V megli se ne podamo s Hribaric proti Debelemu Vrh in po njegovi severni strani na Lazoviški preval in od tam na Planino v Lazu. Orientacija za to turo je še v sončnem vremenu težka. Isto velja za smeri Hribaric, Skednjovec, Mišelski preval, Malo Polje — Velo polje. Tudi s Hribaric za Zelnaricami in Tičaric se ne bomo znašli v megli.

Zgodi se, da nekateri iz skupine dožive zaradi megle kolaps, lažje ali težje oblike, ki se kaže v obliki slabosti, glavobola, bruhanja, bledice, delno motene zavesti. To traja navadno okoli 20 minut do pol ure. Bolnik naj sede, toplo ga ogreemo, naj počiva in zaužije kos čokolade in C vitamin, če preneša, sicer pa predvsem miruje in kolaps premine.

(se nadaljuje)

MARTULJEK — GORSKI SVET ČUDOVITIH LEPO

Sedaj, ko smo se dokončno poslovili od zime in so utihli snežni plazovi, ki so napolnili okoliščje, krnice in zatrepe pod gorami, se napotimo tudi mi v gorski svet, ki se prebujajo v prvem pomladnem gorskem cvetenju snežnih in ledenk-ključavnic. V prisojnih pečeh že cveti nabrekli, zlato popje avriklijev, v gorah je sedaj najbolj prijetno in lepo.

Vzemimo tudi mi pot pod noge in se napotimo v čudovit planinski svet Martuljka, ki se ga ne navedajo najbolj domači in tuji ljubitelji in iskanci lepot. Drzno izoblikovani skalni vršci, ki se čredijo in dotikajo samega neba na južni strani Kranjske gore, Loga in Podkuž, Dovjega in Mojštrane nad Rutami, je izredno bogata paša za najbolj razvajene oči.

S svojimi fantastičnimi skalnimi vršci, zidovi prepadih sten, žlehami, klomami, tokavami in žlebovi nenehno magično vabijo popotnike, številne reke potujočih novomodov, ki prihajajo v tu čudoviti kraj z vseh strani.

Srenjani izpod Karavank so med najbolj srečnimi in bogatimi, saj lahko gledajo in občudujejo zidove sten in grebene od Kukove špice (2427 m), preko Gule in Škarnarice do Dovškega križa (2531 m), 2531 m, Široke peči (2497 m) in vse dalje prek Oltarjev (2621 m) in Ponc (2592 m), dokler se radovedno oko ne ustavi na fantastično izoblikovani piramidi Špika (2472 m). Tu je na skromno majhnem prostoru združeno vse naše gorsko bogastvo.

Pod nazobčanimi grebeni, prepadnimi in prevensimi stenami martuljskih gora, ki z neizmerno lepoto in veličino vabijo domače in tuje najboljše in najdrzejše vrhunske plezalce in alpiniste, se skrivajo samotni, romantični okoliščji, ki navdušujejo in omamljajo skromnejše izletnike, turiste, popotnike in planince, ki so zadovoljni in navdušeni v senci bukovih, borovih in macesnovih gozdov in srečni ob žuborenju kristalno čistih gorskih potokov, ki se v čudovitih slapovih, skočnikih in skakavcih spuščajo proti mladi Savi.

Martuljek je enkratna, čudovita izletniška točka, ki zadovolji, navduši in osreči vsakogar, še tako zahtevnega in razvajenega ljubitelja in obiskovalca razkošnih travnikov, gozdov, senožit, planinskih voda, slapov in najbolj bogatih skalnih vršcev, ki kipe v modrino neba.

Dolina Belega potoka je najbolj vzhodni del martuljskih gora in zato tudi najbolj mikaven. Žuboreči potok napajajo severne stene Kukove špice, Vrtaškega Slemenca in Vanečevega roba. Takoj po izviru se Beli potok spusti prek skočnikov in se v Tabrah iliva v strugo Save. Samota in lepota doline Belega potoka privablja v ta okoliščje martuljskih gora res samo prave in iskrene ljubitelje prvobitne gorske narave, ki se ni oskrunjena in pokvarjena s sedanjimi lažnimi »ljudskimi gorami«. V te edinstvene samote Belega potoka vodijo tri samotne, skrite pastirske, lovske in planinske poti, ki so vse romantične in edinstveno lepe, vabeče!

Od nekdanje železniške postaje pri depandansi hotela Špič prečimo kristalni in žuboreči potok Martuljek. Pot nas vodi ob desni strani potoka pod senožitmi Zaprtje po zelenih in cvetočih travnikih, pod Mokrimi pečmi ob deroči Savi proti vzhodu, vedno bliže in bliže prodnati strugi Belega potoka. Lepa, mehka in razgledna lovska pot nas vodi vedno višje in višje, dokler na razglednem višju ne dosežemo korita Belega

potoka. Visoko nad Belim potokom nadaljujemo prijetno pot skozi senčnate gozdove in spšimo strmal nad globokim odlomom, ki se grezi v potok. Pred skočniki se na desno odcepi skrita gozdna pot, ki vodi prek močno zarasčene Robičeve planine k Jasenom.

V višini skočnikov prečimo Plošč in v skoku dosežemo dno krnice Belega potoka. Ob izviru je nadvse prijetno, razgledno počivalo, kjer se nam nudijo nova praznična doživetja: nad nami krožijo redke gorske uje, po samotnih stečinah se sprehajajo številne živali, ki prihajajo k izviru na vodo. Neposredno pred nami se poganjajo v višave skalni vršci Mecnosova, Slemenca, Vanečevega roba in temne prepadne stene Kukove špice. Tu na počivalu pri izviru Belega potoka mora biti vsakomur prijetno v lepoti in bogastvu miru. Počitek ob osvežitvi mora nagraditi vsakogar, tudi izbirnega in zahtevnega prisleka. Od začeta poti smo do izvira potrebovali le skromni dve uri prijetne hoje, ki nas je bogato nagradila ob vsakem koraku in pogledu.

Pot nadaljujemo skozi samotni bukov, smrkov, borov in macesnov gozd. Steza postaja vedno bolj neznanca, toda možno ji je slediti mimo osvežujočega studenca, mimo mogočnih samotnih dreves, na desni strani komaj zaznamo že močno zarasčen Robičev rovt s čudovitim pogledom na Votlo in Vrtaško Slemo, Možice, Kukovo špico in Vanečev rob. Z Robičevega rovta se lahko po skriti, skromni lovski poti vrnemo v Martuljek, ki ga pod Vršcem (1696 m) lahko dosežemo tik pod gorenim slapom na kosnišah pri Jasenih; ta sestop je nadvse razgleden nad spodnjimi, srednjimi in gornjimi Rutami, nasproti čudovitemu Srednjemu vrhu v Karavankah.

Lovska pot nas vodi še višje tik ob Robičevi planini skozi macesnov gozd proti Vršcu, ki ga dosežemo po brezpotju, kajti lovska pot se kot običajno nenadoma konča pod skalnim skokom. Na vrhu Vršca ob podrtih viharinikih se nam razkošno predstavijo skalni vršci za Aka s Široko pečjo, Oltarji in Poncami pa tudi Špič s Frdamani policami, Vrhom nad Rudo (2108 m) in Rigljo (1911 m), Rušico, Kurjim in Črnim vrhom nad Kranjsko goro. Razgledni Vršci, eden izmed mnogih, nas bo s svojim enkratnim razgledom bogato nagradil in z radodarno roko postregel z edinstvenim razgledom daleč prek martuljskih gora in Karavank na sever, zahod in vzhod. Le težko se bomo poslovili od Vršca, skrajnega severnega razgledišča v Vanečevem robu nad Rutami.

V skoku smo na Gubnu, kjer stopimo na lovsko pot, ki nas v velikih, razglednih ključih pripelje v Za Aka, tik nad slapom Martuljka. Za hip stopimo še v gorsko zavetišče št. 3, ki so ga jeseški plezalci in reševalci zgradili leta 1946-47 s čudovitim pogledom na najbolj mogočne martuljske gore s Široko pečjo, Oltarji in Poncami tik pred nami. Iz Za Aka mimo gornjega in spodnjega slapa se mimo Jasenov zadovoljni vrnemo na izhodiščno točko v Rute ob spoznanju in ugotovitvi, da smo obiskali najmočnejši in najbolj samotni predel martuljskih gora, Beli potok in Vršci v Vanečevem robu, za kratek čas smo okusili tudi lepoto, samoto in veličino Za Aka in bivaka št. 3, kamor bomo prišli drugič, ko si bomo srčno zaželeli videti in doživeti drugo čudo Martuljka.

Uroš

KADROVSKE ŠTIPENDIJE

IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST JESENICE — komisija za kadrovske zadeve in štipendiranje skladno z določili družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o štipendijski politiki v SR Sloveniji in občini Jesenice

RAZPISUJE

naslednje kadrovske štipendije za šolsko leto 1982/83:
2 štipendiji za študij na ZGBI ali AG v oddelku pihala,
1 štipendijo za študij na ZGBI ali AG v oddelku klavir,
1 štipendijo za študij na ZGBI ali AG v oddelku violina,
2 štipendiji za študij na PA smer tehnična vzgoja.

Prednost pri podelitvi štipendije bodo imeli prosilci z boljšim učnim uspehom in višjim letnikom šolanja.

Če ne bo dovolj prijav, se bodo upoštevali tudi kandidati še na stopnji pedagoške gimnazije z zgoraj navedenimi usmeritvami.

Prijavi na obr. 8.40 DZS je treba priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo;
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala o opravljenih izpitih,
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
- potrdilo o dohodkih staršev iz preteklega koledarskega leta.

Navedeni morajo biti vsi dohodki iz delovnega razmerja, kmetijstva, obrti in dela v podaljšanem delovnem času in drugih virov. Če so starši upokojeniki, predložijo odrezek od pokojnine.

Prijave sprejema izobraževalna skupnost Jesenice, C. maršala Tita 65, do 10. julija 1982.

VPIS V PRVI RAZRED USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA V ŽIC

Železarski izobraževalni center Jesenice obvešča, da bo vpis v prvi razred srednjega usmerjenega izobraževanja 18. in 21. junija od 8. do 12. ure.

KONČANO PRVENSTVO ZA POKAL MESECA MLADOSTI V OBČINI JESENICE

Letošnje leto so se mladi v tekmovalstvu za pokal meseca mladosti pomerili v sedmih disciplinah, in sicer: v sahu, odbojki, malem nogometu, košarki, streljanju z zračno puško, v rokometu in namiznem tenisu. V vseh tekmovaljih je sodelovalo več kot 650 mladih iz 36 osnovnih organizacij ZSMS.

Pri mladincih je v skupnem seštevku zmagala OO ZSMS TOZD Vzdrževanje — Železarna, ki je sodelovala na vseh tekmovaljih za pokal meseca mladosti in je v vseh disciplinah dosegala dobre ali na najboljše rezultate.

Pri mladinkah je v skupnem seštevku zmagala OO ZSMS iz krajevne skupnosti Žirovnica, ki je prav tako sodelovala na vseh tekmovaljih, razen v malem nogometu in tako zaslužno osvojila prvo mesto.

SKUPNI REZULTATI — MLADINCI: 1. OO ZSMS TOZD Vzdrževanje 100 točk, 2. OO ZSMS ŽIC Jesenice 83, 3. OO ZSMS TOZD Transport 81, 4. OO ZSMS TOZD Žičarna 80, 5. V. P. Radovljica 71, 6. OO ZSMS KS Javornik — Koroška Bela 64, 6. OO ZSMS CSŠ Jesenice 42, 8. OO ZSMS OS Tone Čufar 39, 9. OO ZSMS Gradiš 31, 10 — 11. OO ZSMS TOZD HV Jesenice in V. P. Karavanskih kurirjev 30 točk.

SKUPNI REZULTATI — MLADINKE: 1. OO ZSMS KS Žirovnica 75 točk, 2. OO ZSMS ŽIC 45, 3. OO ZSMS TOZD Družbena prehrana 40, 4. OO ZSMS Sob Jesenice 32, 5. OO OS Tone Čufar 23, 6. OO Center srednjih šol 20, 7. OO OS Prežihov Voranc 11, 8. OO ZSMS Gradiš 10, 9. OO ZSMS del. skup. SEO-TKR-NG 9 točk in 10. OO ZSMS KS Javornik — Koroška Bela 7 točk.

Obe zmagovalni OO ZSMS v tekmovalstvu za pokal meseca mladosti bosta prejeli prehodni pokal meseca mladosti, OO ZSMS, ki pa so bile razvrščene od 1. do 6. mesta, pa diplome.

Podelitev priznanj in pokalov, ki bi morala biti 23. maja na proslavi dneva mladosti, je zaradi slabega vremena odpadla in bo na prvi seji občinske konference ZSMS Jesenice.

V posameznih disciplinah so se ekipe razvrstile takole:

NAMIZNI TENIS
Tekmovalja v namiznem tenisu se je udeležilo 14 moških ekip iz 13 OO ZSMS in ena ženska ekipa.

REZULTATI — MLADINCI: 1. OO ZSMS ŽIC 25 točk, 2. OO ZSMS KS Javornik-Koroška Bela 20, 3. V. P. Radovljica 15, 3. V. P. Karavanskih kurirjev 12, 4. V. P. Belca 11, 6. OO ZSMS TOZD Žičarna 10, 7. OO ZSMS TOZD Transport 9, 8. OO ZSMS TOZD Vzdrževanje 8, 9. OO ZSMS OS Tone Čufar 7, 10. OO ZSMS TOZD Strojne delavnice 6, 11. OO ZSMS Gradiš 1 5, 12. OO ZSMS Gradiš II 4, 13. OO ZSMS V. P. Planina pod Golico 3 in 14. OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Bela 2 točki.

REZULTATI — MLADINKE: 1. OO ZSMS TOZD Družbena prehrana 25 točk.

SAH
Tekmovalja v sahu se je udeležilo 11 ekip iz 11 OO ZSMS.

REZULTATI: 1. OO ZSMS V. P. Radovljica 25 točk, 2. OO ZSMS TOZD Žičarna 20, 3. OO ZSMS KS Javornik — Koroška Bela 15, 4. OO ZSMS TOZD Vzdrževanje 12, 5. OO ZSMS TOZD Vatrostalna Jesenice 10, 7. OO ZSMS OS Tone Čufar 9, 8. OO ZSMS V. P. Karavanskih kurirjev 8, in 9. OO ZSMS Center srednjih šol 7 točk.

Ekipi TOZD Željarna in TOZD Strojne delavnice sta bili diskvalificirani zaradi neudeležbe v tekmovaljih.

ODBOJKA
Tekmovalja v odbojki se je udeležilo 16 moških in osem ženskih ekip iz 18 OO ZSMS.

REZULTATI: 1. OO ZSMS KS Žirovnica 25 točk, 2. OO ZSMS TOZD

Vzdrževanje 20, 3. OO ZSMS ŽIC 15, 4. OO ZSMS TOZD Transport 12, 5. OO ZSMS V. P. Radovljica 11, 6. OO ZSMS Center srednjih šol 10, 7. OO ZSMS TOZD HV Jesenice 9, 8. OO ZSMS TOZD Žičarna 8, 9. OO ZSMS OS Tone Čufar 7, 10. OO ZSMS delovne skup. SEO-TKR-NG 6, 11. OO ZSMS V. P. Franc Prešeren 5, 12. OO ZSMS Gradiš 4, 13. OO ZSMS OS Prežihov Voranc 3, 14. OO ZSMS V. P. Karavanskih kurirjev 2, in 16. OO ZSMS TOZD Transport 0 točk.

ROKOMET

Tekmovalja v rokometu se je udeležilo 14 moških in tri ženske ekipe iz 13 OO ZSMS.

REZULTATI: 1. OO ZSMS Center srednjih šol 25 točk, 2. OO ZSMS V. P. Radovljica 20, 3. OO ZSMS KK Jesenice 15, 4. OO ZSMS ŽIC 12, 5. OO ZSMS KS Hrušica 11, 6. OO ZSMS TOZD Transport 10, 7. OO ZSMS Šola za zdravstvene delavce Jesenice 9, 8. OO ZSMS Center srednjih šol 8, 9. OO ZSMS OS Tone Čufar 7, 10. OO ZSMS V. P. Franc Prešeren 6, 11. OO ZSMS ŽIC 2 5, 12. OO ZSMS KS Javornik — Koroška Bela 4, 13. OO ZSMS V. P. Karavanskih kurirjev 3, 14. OO ZSMS OS Karavanskih kurirjev 2 točki.

Mladinke: 1. OO ZSMS KS Žirovnica 25 točk, 2. OO ZSMS ŽIC 20, 3. OO ZSMS OS Tone Čufar 15 točk.

KOŠARKA

Tekmovalja v košarki se je udeležilo 12 moških ekip in ena ženska ekipa iz 12 OO ZSMS.

Rezultati:
Mladinci: 1. OO ZSMS ŽIC 25 točk, 2. OO ZSMS TOZD Transport 20, 3. OO ZSMS TOZD Vzdrževanje 15, 4. OO ZSMS delovne skupnosti SEO-TKR-NG 12, 5. OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Jesenice 11, 6. OO ZSMS TOZD Žičarna 10, 7. OO ZSMS OS Karavanskih kurirjev 9, 8. OO ZSMS TOZD Transport 8, 9. OO ZSMS Gradiš 7, 10. OO ZSMS OS Tone Čufar 6, 11. OO ZSMS KS Hrušica 5, 12. OO ZSMS V. P. Karavanskih kurirjev 4 točke.

Mladinke: 1. OO ZSMS KS Žirovnica 25 točk.

MALI NOGOMET

Tekmovalja v malem nogometu se je udeležilo 24 ekip iz 19 OO ZSMS.

Rezultati: 1. OO ZSMS TOZD Vzdrževanje 25 točk, 2. OO ZSMS TOZD Žičarna 20, 3. OO ZSMS TOZD Valjarna žice in profilov 15, 5. OO ZSMS KS Hrušica 12, 5. OO ZSMS Gradiš II 11, 6. OO ZSMS Hidromontaža 10, 7. OO ZSMS Gradiš III 9, 8. OO ZSMS Vatrostalna 8, 9. OO ZSMS Transport 1 7, 10. OO ZSMS ŽIC 7, 11. KS ZSMS Železarna Jesenice 5, 12. OO ZSMS KS Hrušica II 4, 13. OO ZSMS OS Tone Čufar 3, 14. OO ZSMS TOZD Transport II 2, 15. OO ZSMS V. P. Karavanskih kurirjev 1 točka.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO
Tekmovalja v streljanju z zračno puško se je udeležilo 15 moških in štiri ženske ekipe iz 14 OO ZSMS.

REZULTATI:

Mladinci: 1. OO ZSMS KS Javornik-Koroška Bela 125 točk, 2. OO ZSMS TOZD Vzdrževanje 20, 3. OO ZSMS KS Javornik-Koroška Bela II 15, 4. OO ZSMS Žičarna 12, 5. OO ZSMS TOZD Transport I 11, 6. OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Jesenice 10, 7. OO ZSMS OS 16. december Mojštrana I 9, 8. OO ZSMS KS Rateče 8, 9. OO ZSMS TOZD Transport II 7, 10. OO ZSMS KS Mojštrana II 6, 11. OO ZSMS OZD Strojne delavnice 5, 12. OO ZSMS Gradiš I 4, 13. OO ZSMS TOZD Družbena prehrana 3, 14. OO ZSMS KS Javornik-Koroška Bela 2, 15. OO ZSMS Gradiš II 1 točka.

Mladinke: 1. OO ZSMS ŽIC 25 točk, 2. OO ZSMS Sob Jesenice 20, 3. OO ZSMS TOZD Družbena prehrana I 15, 4. OO ZSMS TOZD Družbena prehrana II 10 točk.

